

EDUSKUNNAN VASTAUS 123/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle ilmailulaiksi ja laiksi meripelastuslain 14 §:n muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä ilmailulaiksi ja laiksi meripelastuslain 14 §:n muuttamisesta (HE 79/2014 vp).

Valiokuntakäsittely

Liikenne- ja viestintävaliokunta on antanut asiasta mietinnön (LiVM 12/2014 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Ilmailulaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Ilmailussa Suomen alueella noudatetaan tätä lakia, jollei Euroopan unionin asetuksesta tai Suomea sitovasta kansainvälisestä velvoitteesta muuta johdu.

Jollei Suomea sitovasta kansainvälisestä velvoitteesta muuta johdu:

1) tätä lakia noudatetaan myös Suomen alueen ulkopuolella ilmailussa suomalaisella ilma-aluksella tai Suomessa myönnetyn lento-toimintaluvan nojalla;

2) 4, 10, 13, 14 ja 16 lukua sekä 153 ja 154 §:ää sovelletaan suomalaiseen lennonvarmistuspalvelun tarjoajaan myös Suomen alueen ulkopuolella;

3) 3, 4, 5 ja 13 luvun sekä 170 §:n säännöksiä noudatetaan ilmailussa ulkomaisella ilma-aluk-

sella myös Suomen alueen ulkopuolella, jos yksittäisen ilma-aluksen ja sen miehistön osalta lentoturvallisuuden tai lentotoiminnan harjoittamisen valvonta on asianmukaisin sopimuksin siirretty Liikenteen turvallisuusvirastolle ja jos tällaista ilma-alusta vuokra- tai muun sen kaltaisen sopimuksen perusteella hallitsevan käyttäjän asuin- tai kotipaikka taikka pääasiallinen toimipaikka on Suomessa.

Sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, 59 §:ää ja 178 §:n 10 kohtaa sovelletaan, jos ilma-aluksen ensimmäinen saapumispaikka on Suomen alueella.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *Chicagon yleissopimuksella* kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimusta (SopS 11/1949);

2) *ECAC:lla* Euroopan siviili-ilmailukonferenssia;

3) *Eurocontrolilla* lennonvarmistusalan yhteistyöstä tehdyssä kansainvälisessä yleissopimuksessa (Eurocontrol) (SopS 70/2000) tarkoitettua Euroopan lennonvarmistusjärjestöä;

4) *EASA-asetuksella* yhteisistä siviili-ilmailua koskevista säännöistä ja Euroopan lentoturvallisuusviraston perustamisesta sekä neuvoston direktiivin 91/670/ETY, asetuksen (EY) N:o 1592/2002 ja direktiivin 2004/36/EY kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 216/2008;

5) *slot-asetuksella* lähtö- ja saapumisaikojen jakamista yhteisön lentoasemilla koskevista yhteisistä säännöistä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 95/93 muuttamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 545/2009;

6) *ilma-aluksella* laitetta, jota kannattavat ilmakehässä muut ilman reaktiot kuin ilman reaktiot maan tai veden pintaa vastaan;

7) *kelpuutuksella* lupakirjaan tai kelpoisuustodistukseen liitettyä erityistä ehtoa, rajoitusta tai oikeutta;

8) *huollolla* ilma-aluksen tai ilma-aluksen osan kaikkea perushuoltoa, korjausta, tarkastusta, muutosta tai vian korjausta tai niiden yhdistelmiä, lukuun ottamatta lentoa edeltävää tarkastusta;

9) *lentotoimintaluvalla* EASA-asetuksen 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua lupaa, jolla osoitetaan, että lentotoiminnan harjoittajalla on riittävät valmiudet ja keinot täyttää turvallisesti oikeuksiinsa liittyvät velvoitteet luvassa tarkoitettussa ilmailutoiminnassa;

10) *sotilasilmailuviranomaisella* ilmavoimien esikunnan yhteydessä toimivaa sotilasilmailun viranomaisyksikköä;

11) *sotilasilmailulla* sotilaallisessa tarkoituksessa harjoitettavaa ilmailua tai ilmailua sotilasilma-aluksella;

12) *sotilasilma-aluksella* ilma-alusta, joka on merkitty sotilasilma-alusrekisteriin;

13) *yhteistoimintalentoasemalla* lentoasemaa, jolla ilmaliikennepalvelu on pysyvästi järjestetty ja jolla on siviili-ilmailun lisäksi pysy-

västi puolustusvoimien joukkoja, johtoelimiä ja rakennelmia;

14) *sotilaslentoasemalla* lentoasemaa, jolla ilmaliikennepalvelu on pysyvästi järjestetty ja jota ylläpidetään ainoastaan sotilasilmailua varten;

15) *sotilaslentopaikalla* maa-aluetta, joka on järjestetty tilapäisesti käytettäväksi ainoastaan sotilasilmailun lentoonlähtöjä tai laskuja varten; sotilaslentopaikka voi olla puolustusvoimien tilapäisesti käyttöönotettava lentopaikka, varalaskupaikka tai nousutie;

16) *valtion ilmailulla* ilmailua valtion ilma-aluksella;

17) *valtion ilma-aluksella* ilma-alusta, jota käytetään Tullin, poliisin, rajavartiolaitoksen tai pelastustoimen tehtävien suorittamiseen; valtion ilma-aluksella tarkoitetaan myös ilma-alusta, jota käytetään muun kuin tässä ja 11 kohdassa tarkoitetun valtion tehtävän suorittamiseen;

18) *jäsenvaltiolla* Euroopan unionin jäsenvaltiota;

19) *kolmannella maalla* muuta kuin Euroopan unionin jäsenvaltiota;

20) *lentopaikalla* määriteltä aluetta, joka sijaitsee maalla tai vedessä taikka maalla olevalla kiinteällä tai merellä olevalla kiinteällä tai kelluvalla rakennelmalla ja jota on tarkoitus käyttää kokonaan tai osittain ilma-aluksen saapumista, lähtemistä ja maassa tai vedessä liikkumista varten;

21) *lennokilla* lentämään tarkoitettua laitetta, jonka mukana ei ole ohjaajaa ja jota käytetään harraste- tai urheilutarkoitukseen;

22) *miehittämättömällä ilma-aluksella* ilma-alusta, joka on tarkoitettu lentämään ilman ilma-aluksessa mukana olevaa ohjaajaa;

23) *kauko-ohjatulla ilma-aluksella* miehittämätöntä ilma-alusta, jota ohjataan kauko-ohjauspaikasta;

24) *ilmatilan hallintayksiköllä* ilmatilan joustavaa käyttöä koskevista yhteisistä säännöistä annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 2150/2005 (*FUA-asetus*) tarkoitettua yksikköä, joka vastaa yhden tai useamman jäsenvaltion vastuulla olevan ilmatilan päivittäisestä hallinnasta.

Lentopaikkaan kuuluvat:

- 1) vesialueilla liikennealueeseen liittyvät laiturit- tai muut rantautumispaikat;
- 2) pelastustiestö ja ne suoja-, esterajoitus- tai muut alueet, joita lentopaikan ylläpito, käyttäminen ja turvavalvonta edellyttävät;
- 3) lentopaikan toiminnan kannalta tarpeelliset rakennukset, rakennelmat ja laitteet.

3 §

Toimivaltainen viranomainen

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään Liikenteen turvallisuusviraston tehtävistä, virasto toimii seuraavissa Euroopan unionin säädöksissä tarkoitettuna toimivaltaisena kansallisena viranomaisena:

- 1) pääsystä maahuolinnan markkinoille yhteisön lentoasemilla annettu neuvoston direktiivi 96/67/EY (*maahuolintadirektiivi*);
- 2) yhteisistä siviili-ilmailun turvaamista koskevista säännöistä ja asetuksen (EY) N:o 2320/2002 kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EY) N:o 300/2008 (*turva-asetus*) ja sen nojalla annetut asetukset;
- 3) yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan toteuttamisen puitteista (puiteasetus) annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EY) N:o 549/2004;
- 4) lennonvarmistuspalvelujen tarjoamisesta yhtenäisessä eurooppalaisessa ilmatilassa (palveluntarjoanta-asetus) annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EY) N:o 550/2004 (*palveluntarjoanta-asetus*);
- 5) eurooppalaisen ilmailuliikenteen hallintaverkon yhteentoimivuudesta (yhteentoimivuusasetus) annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EY) 552/2004;
- 6) EASA-asetus sekä sen nojalla annetut Euroopan komission asetukset;
- 7) poikkeamien ilmoittamisesta siviili-ilmailun alalla annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/42/EY (*poikkeamadirektiivi*).

Sen lisäksi, mitä jäljempänä tässä laissa säädetään kuluttajaviranomaisten toimivallasta, Liikenteen turvallisuusvirasto toimii seuraavien

asetusten mukaisena toimivaltaisena viranomaisena:

- 1) matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EY) N:o 261/2004;
- 2) vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden oikeuksista lentoliikenteessä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EY) N:o 1107/2006.

Lisäksi Liikenteen turvallisuusvirasto vastaa niistä viranomaistehtävistä, joista säädetään slot-asetuksessa.

Liikenteen turvallisuusvirasto toimii myös Suomen kansainvälisissä liikennesopimuksissa tarkoitettuna ilmailuviranomaisena, josta säädetään 173 §:ssä.

Poiketen siitä, mitä 1 momentin 2 kohdassa säädetään, poliisimiehelle luvan tai hyväksynnän myöntää poliisitoiminnasta vastaavan yksikön päällikkö, rajavartiolaitoksen hallintoyksikön päällikkö ja tullimiehelle Tulli.

4 §

Suomen ilmailun turvallisuusohjelma

Liikenteen turvallisuusvirasto laatii ja vahvistaa kansallisen ilmailun turvallisuusohjelman ottaen huomioon Chicagon yleissopimuksessa tarkoitettut standardit sekä Euroopan unionin ilmailun turvallisuusohjelman.

Ilmailun toimijoiden on otettava toiminnassaan huomioon kansallinen ilmailun turvallisuusohjelma ja siihen liittyvät tavoitteet sekä niiden seuranta.

5 §

Lentosääntöjä koskevien määräysten antaminen

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa Chicagon yleissopimuksessa tarkoitetun standardin edellyttämät lentosääntöjä koskevat tarkemmat

määräykset siitä, miten Euroopan unionissa annettuja lentosääntöjä sovelletaan Suomessa. Liikenteen turvallisuusviraston on sovittava puolustusvoimien kanssa näistä määräyksistä siltä osin kuin ne liittyvät sotilasilmailun toimintanedellytyksiin.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista säännöistä ja määräyksistä voi sotilasilmailussa poiketa:

1) alueellista valvontatehtävää suorittava ilma-alus;

2) puolustusvoimille säädettyjä muita kuin koulutukseen tai harjoitteluun liittyviä tehtäviä suorittava ilma-alus;

3) alueella, joka on erotettu yksinomaan sotilaskäyttöön.

Vastuu poikkeavan menettelyn turvallisuudesta on puolustusvoimilla. Puolustusvoimat sopii Liikenteen turvallisuusviraston kanssa siitä, miten ilmailiikennepalvelun tarjoajalle annetaan ohjeet näistä poikkeavista menettelyistä.

Sotilasilmailussa puolustusvoimat antaa 2 momentissa mainittuun toimintaan liittyvät määräykset. Näiden osalta ylin määräysvalta on ilmavoimien komentajalla.

6 §

Sotilasilmailu

Sen lisäksi, mitä 5 §:ssä säädetään, puolustusvoimat voi antaa maanpuolustuksen järjestämiseksi ja puolustusvoimille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi omaa sotilasilmailutoimintaansa ja kansainvälistä sotilasilmailua Suomessa koskevia määräyksiä sotilasilmailusta siten kuin jäljempänä säädetään.

Sotilasilmailuviranomainen voi antaa sotilasilmailun lentoturvallisuuden varmistamiseksi kansallista sotilasilmailua ja kansainvälistä sotilasilmailua Suomessa koskevia määräyksiä siten kuin jäljempänä säädetään.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, sotilasilmailuviranomainen rinnastetaan Liikenteen turvallisuusvirastoon silloin, kun kyse on yksinomaan sotilasilmailun lentoturvallisuutta koskevista asioista.

Ilmavoimien komentaja vastaa sotilasilmailun toimeenpanosta ja turvallisuudesta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin sotilasilmailuviranomaisesta.

7 §

Sotilasilmailua koskevat tarkennukset ja poikkeukset

Sotilasilmailuun sovelletaan tämän lain säännöksiä seuraavin tarkennuksin ja poikkeuksin:

1) sotilasilmailuviranomainen pitää 2 luvun mukaisia rekistereitä sotilasilmailun osalta ja päättää rekisterien muodosta ja sisällöstä; sotilasilmailun rekistereihin ei sovelleta, mitä 26 ja 28 §:ssä säädetään tietojen luovuttamisesta;

2) sotilasilma-alus merkitään kansallistunnuksella ja erityistunnuksella;

3) sotilasilmailuviranomainen antaa määräykset sotilasilmailun lentokelpoisuusvaatimuksista ja lentokelpoisuustodistuksen antamisesta; sotilasilmailuviranomainen antaa suomalaisen sotilasilma-aluksen tyyppihyväksyntätodistuksen;

4) sotilasilmailuviranomainen määrää sotilasilma-alusten lentokelpoisuuden hallintaorganisaatiolle ja lennonvarmistusjärjestelmien suunnittelu-, valmistus- ja huolto-organisaatiolle asetettavista vaatimuksista sekä myöntää sotilasilmailussa lentokelpoisuuteen ja lennonvarmistusjärjestelmiin liittyvät luvat ja hyväksynnit;

5) sotilasilmailuviranomainen asettaa vaatimukset sotilasilma-alusten ja lennonvarmistusjärjestelmien huoltohenkilöstön koulutusorganisaatiolle;

6) sotilasilmailuviranomainen asettaa vaatimukset sotilasilmailun tehtävissä työskentelevään henkilöstöön kohdistettavalle kelpuutus- ja lupamenettelylle;

7) sotilasilmailun henkilöstölle myönnettävän lääketieteellisen kelpoisuuden edellytyksenä on, että hakija täyttää sotilasilmailun erityisestä vaativuudesta johtuvat lääketieteelliset, psykologiset ja fysiologiset vaatimukset; puolustusvoimat antaa tarkemmat määräykset lääketieteellisestä kelpoisuudesta;

8) puolustusvoimat antaa sotilasilmailuun liittyvän lennon valmistelua ja suorittamista

koskevat määräykset; sotilasilmailuviranomainen antaa määräykset sotilasilma-aluksessa mukana pidettävistä asiakirjoista;

9) ilmakuljetukseen ei vaadita erillistä lupaa sotilasilmailussa;

10) lentotyölupaa ei vaadita sotilasilma-aluksella harjoitettavaan lentotyöhön; sotilasilmailuviranomainen myöntää luvan puolustusvoimien tilauksesta suomalaisella tai ulkomaisella siviili-ilma-aluksella tehtävään lentotyöhön sekä asettaa lupia koskevat vaatimukset;

11) sotilaslentokoulutukseen, jonka puolustusvoimat itse antaa, ei vaadita lentokoulutuslupaa; koulutukseen liittyvät määräykset antaa puolustusvoimat; puolustusvoimien ulkopuolisen tahon antamaan sotilaslentokoulukseen vaaditaan sotilasilmailuviranomaisen myöntämä lentokoulutuslupa; lupia koskevat vaatimukset asettaa sotilasilmailuviranomainen;

12) sotilasilmailun lentonäytös- ja lentokilpailuluvan antaa puolustusvoimat; lentonäytös- lupaa tai lentokilpailulupaa ei vaadita sotilasilmailun esittelyyn tai yksittäiseen taitolentoesitykseen, jonka puolustusvoimat toteuttaa suomalaisella sotilasilma-aluksella sotilasmääräysten mukaisesti; lupia koskevat määräykset antaa puolustusvoimat;

13) määräykset sotilaslentopaikkojen ja yksinomaan sotilasilmailuun tarkoitettujen rakennelmien käytöstä antaa puolustusvoimat; sotilasilmailuviranomainen asettaa sotilaslentopaikkojen rakentamiseen ja lentotoimintaan liittyvät turvallisuusvaatimukset sekä myöntää luvat ja hyväksynät sotilaslentoasemien ja -lentopaikkojen käyttöönottoon ja käyttöön;

14) Liikenteen turvallisuusviraston on sovittava puolustusvoimien kanssa siviili-ilmailun turvaamiseen ja sotilasilmailun toimintaedellytyksiin liittyvien vaatimusten yhteensovittamisesta lentoasemilla kuultuaan lentoaseman pitäjää;

15) sotilasilmailun lentopalvelukseen osallistuvalla henkilöstöllä on 102 §:n 1 momentissa tarkoitettu pääsylupa työtehtäviensä perusteella; lentoasemilla liikkumista ja kulunvalvontaa varten tarvittavan henkilö- tai miehistökortin antaa puolustusvoimat; lentoaseman pitäjän on an-

nettava sotilasilmailun lentopalvelukseen osallistuvalla henkilöstölle ajolupa ja tarvittaessa siihen liittyvä koulutus;

16) puolustusvoimat antaa määräykset sotilasilmailun lentomenetelmistä ja lennonvarmistuksesta; sotilasilmailuviranomainen asettaa sotilasilmailun lentomenetelmien suunnittelun sekä lennonvarmistuksen turvallisuusvaatimukset ja myöntää lentomenetelmiin liittyvät luvat ja hyväksynät; siviili- ja sotilasilmailun yhteensovittamisen osalta puolustusvoimat kuulee Liikenteen turvallisuusvirastoa;

17) sotilasilmailun aiheuttaman melun ja muiden päästöjen tulee olla niin vähäisiä kuin sotilasilma-alusten käyttötarkoitus ja toiminta huomioon ottaen on mahdollista;

18) sotilasilmailuun ei sovelleta tämän lain vakuuttamista koskevia säännöksiä;

19) 118 ja 125 §:ssä tarkoitetuista tilanteista, jotka koskevat yksinomaan sotilasilmailua, ilmoitetaan puolustusvoimille.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua sotilasilma-aluksen merkitsemistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

8 §

Valtion ilmailu ja valtion ilma-aluksia koskevat poikkeukset

Tämän lain säännöksiä sovelletaan valtion ilmailuun. Jollei lentoturvallisuuden kannalta ole estettä, valtioneuvoston asetuksella voidaan yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta huolehtimiseksi säätää ilmailusta valtion ilma-aluksella viranomaiselle määrätyn tehtävän suorittamiseksi poikkeuksia 3 ja 4 luvun säännöksistä.

Alueellista valvontatehtävää suorittava tai muulta ilmailulta kielletyllä tai valtion ilmailua varten tilapäisesti erotetulla alueella tehtävää suorittava valtion ilma-alus voi poiketa lentosäännöistä ja Liikenteen turvallisuusviraston antamista muista ilmailumääräyksistä, milloin tehtävän luonne sitä edellyttää, jos poikkeava menettely on suunniteltu ja toteutetaan siten, ettei lentoturvallisuutta vaaranneta. Liikenteen turvallisuusviraston on sovittava rajavartiolaitoksen kanssa niistä määräyksistä, jotka liittyvät

valtion ilmailun toimintaedellytyksiin. Ilma-aluksen käyttäjän on sovittava Liikenteen turvallisuusviraston kanssa poikkeavan menettelyn järjestelyn periaatteista.

Valtion ilma-alus voidaan varustaa erikoislaittein, joiden hyväksynnästä, käytöstä ja valvonnasta vastaa ilma-alusta käyttävä viranomais. Liikenteen turvallisuusvirasto voi myöntää ilma-aluksen käyttötarkoituksen edellyttämiä erikoisvarusteita koskevia yksittäisiä vähäisiä ja teknisiä poikkeuksia tämän lain säännöksistä valtion ilma-alukselle.

9 §

Eräitä muita ilma-aluksia ja laitteita koskevat poikkeukset

Tämän lain säännöksiä sovelletaan tässä pykälässä tarkoitettuihin ilma-aluksiin ja laitteisiin. Jos lentoturvallisuuden kannalta ei ole estettä, Liikenteen turvallisuusvirasto voi myöntää 2—7 luvussa säädetystä vähäisiä poikkeuksia:

- 1) ultrakevyelle ilma-alukselle;
- 2) ilma-alukselle, jolla on selkeä historiallinen merkitys;
- 3) ilma-alukselle, joka on erityisesti suunniteltu tai muutettu tutkimus-, kokeilu- tai tieteellisiin tarkoituksiin;
- 4) harrasterakenteiselle ilma-alukselle;
- 5) alun perin sotilastarkoituksiin suunnitellulle ilma-alukselle.

Jäljempänä 2—4 ja 7 luvun säännöksiä ei sovelleta seuraaviin ilma-aluksiin ja laitteisiin:

- 1) painopisteohjattu ultrakevyt lentokone tai moottoroitu laskuvarjo;
- 2) liidin, jonka rakenteellinen massa yksipaikkaisena on enintään 80 kilogrammaa tai kaksipaikkaisena 100 kilogrammaa, mukaan luettuna jaloilta lähtevät liitimet;
- 3) muu ilma-alus, jonka rakenteellinen massa polttoaine mukaan luettuna on enintään 70 kilogrammaa; tällä ei kuitenkaan tarkoiteta miehittämätöntä ilma-alusta.

Jos lentoturvallisuuden kannalta ei ole estettä, Liikenteen turvallisuusvirasto voi myöntää 2 momentissa tarkoitetuille ilma-aluksille ja

laitteille vähäisiä poikkeuksia 5 ja 6 luvun säännöksistä.

Miehittämätön ilma-alus saa poiketa lentosäännöistä muulta ilmailulta kielletyllä tai miehittämättömän ilma-aluksen lennättämistä varten erotetulla alueella, jos poikkeava menettely on suunniteltu ja toteutetaan siten, ettei lentoturvallisuutta vaaranneta.

Jos turvallisuus- tai ympäristövaikutukset sitä edellyttävät ja jos EASA-asetuksesta ei muuta johdu, Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa 2 momentissa tarkoitettuja ilma-aluksia ja laitteita sekä urheilulaskuvarjoa ja nousuvarjoa samoin kuin harraste- ja urheilulennokkia koskevia teknisiä, toiminnallisia sekä ohjaajalta edellytettävää tietoa, taitoa, kokemusta ja ikää koskevia määräyksiä. Tällaisia määräyksiä valmisteltaessa on kuultava ilmailualan valtakunnallisia harrastejärjestöjä.

10 §

Oikeus ilmailuun Suomen alueella

Suomen alueella ilmailuun käytettävällä ilma-aluksella on oltava Suomen tai muun Chicagon yleissopimukseen liittyneen valtion kansallisuus tai erityinen Liikenteen turvallisuusviraston antama lupa, jollei Suomea sitovista kansainvälisistä velvoitteista muuta johdu. Tämä vaatimus ei kuitenkaan koske 9 §:n 2 momentissa tarkoitettua ilma-alusta. Vieraan valtion sotilasilma-aluksen ja valtion ilma-aluksen käytöstä Suomen alueella säädetään aluevalvontalaissa (755/2000).

Liikenteen turvallisuusvirasto voi myöntää 1 momentissa tarkoitettun luvan, jos kyseessä on:

- 1) ilma-aluksen tilapäinen liikenne valtiosta, joka ei ole liittynyt Chicagon yleissopimukseen;
- 2) siirto-, koe-, esittely-, näytös- tai kilpailulento rekisteröimättömällä ilma-aluksella;
- 3) rekisteröimättömän ja miehittämättömän vapaan ilmapallon yksi tai useampi lento;
- 4) 1—3 kohdassa tarkoitettuun ilma-aluksen käyttöön rinnastettava ilma-aluksen käyttö.

11 §

Ilmailulta rajoitetut alueet ja vaara-alueet

Valtioneuvoston asetuksella voidaan rajoittaa ilmailua tai kieltää se valtion johtamisen, maanpuolustuksen, rajavallvonnan, pelastustehävien tai varautumisen kannalta tärkeiden kohteiden ja alueiden yläpuolella.

Liikenteen turvallisuusviraston määräyksellä tai päätöksellä voidaan osoittaa vaara-alueiksi alueita, joissa vaihtelevasti määrääaikoina saatetaan harjoittaa ilma-alusten lentoturvallisuuden vaarantavaa toimintaa. Ilma-alusten lentoturvallisuuden vaarantavan toiminnan alkamisesta ja loppumisesta on ilmoitettava alueennonjohdolle.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi lentoturvallisuuden, maanpuolustuksen, aluevalvonnan, poliisitoiminnan, pelastustehtävien, turvallisuustutkiminnan tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden sekä rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi välttämättömästä syystä rajoittaa taikka kieltää ilmailun tietyllä alueella enintään kahden viikon ajaksi. Oikeudesta puuttua ilma-aluksen kulkuun välitöntä puuttumista edellyttävissä tapauksissa säädetään 167 §:ssä.

FUA-asetuksessa tarkoitetun ilmatilan hallintayksikön on tarkoituksenmukaiseksi katsomallaan tavalla rajoitettava tai kiellettävä ilmailu tietyllä alueella:

1) pelastus-, poliisi- tai sotilasviranomaisen taikka rajavartiolaitoksen tai Tullin tai lento- tai meripelastuskeskuksen, säteilyturvakeskuksen tai ilmailuviranomaisen esityksestä enintään kolmen vuorokauden ajaksi, jos se on välttämättöntä lentoturvallisuuden, maanpuolustuksen, poliisitoiminnan, pelastustehtävien, turvallisuustutkiminnan tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden taikka rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi;

2) omasta aloitteestaan enintään yhden vuorokauden ajaksi, jos tähän on poikkeuksellinen ja erityisen painava lentoturvallisuuteen tai maanpuolustukseen liittyvä syy.

Ilmatilan hallintayksikön on viipymättä ilmoitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle kiellosta tai rajoituksesta.

2 luku

Ilma-alus- ja lupakirjarekisterit

12 §

Luvun soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön

Tätä lukua sovelletaan Liikenteen turvallisuusviraston ilmailuviranomaisena ylläpitämiin ilma-alus- ja lupakirjarekisteriin. Mitä tässä luvussa säädetään lupakirjasta, koskee myös kelpoisuustodistusta, kelpuutusta tai hyväksyntää sekä oikeutta käyttää ilma-aluksia tai laitteita. Liikenteen turvallisuusvirasto saa käyttää näitä rekistereitä sille lain mukaan kuuluvien tehtävien tai velvoitteiden hoitamisessa. Rekistereitä voidaan pitää automaattisen tietojenkäsittelyn avulla.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, ilma-alusrekisteriin ja lupakirjarekisteriin merkittyjen tietojen salassapitoon ja niiden luovuttamiseen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) ja muuhun henkilötietojen käsittelyyn henkilötietolakia (523/1999).

13 §

Perustietojen tallettaminen rekistereihin

Lupien myöntämistä ja niiden valvontaa sekä ilma-alusten rekisteröintiä varten ilma-alus- ja lupakirjarekisteriin saa tallettaa luvan hakijasta ja haltijasta sekä ilma-aluksen omistajasta, käyttäjästä, jos ilma-aluksen käyttöoikeus on myönnetty käyttäjälle vähintään 30 päivän ajaksi, edustajasta ja haltijasta seuraavat yksilöintitiedot silloin, kun kyseessä on luonnollinen henkilö:

- 1) nimi;
- 2) henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika;
- 3) syntymäkotikunta tai ulkomainen syntymäpaikka ja syntymävaltio sekä kansalaisuus;
- 4) osoite ja muu yhteystieto sekä kotikunta;
- 5) äidinkieli tai asiantikieli;

6) tieto 30 §:ssä tarkoitetusta tietojen luovuttamisen rajoittamisesta;

7) tieto henkilön kuolemasta.

Lupien myöntämistä ja niiden valvontaa sekä ilma-alusten rekisteröintiä varten ilma-alus- ja lupakirjarekisteriin saa tallettaa luvan hakijasta ja haltijasta sekä ilma-aluksen omistajasta, käyttäjästä, jos ilma-aluksen käyttöoikeus on myönnetty käyttäjälle vähintään 30 päivän ajaksi, edustajasta ja haltijasta seuraavat yksilöintitiedot silloin, kun kyseessä on oikeushenkilö:

- 1) nimi;
- 2) yritys- ja yhteisötunnus;
- 3) kotipaikka;
- 4) osoite- ja muut yhteystiedot;
- 5) tieto asiointikielestä.

Ilma-alusrekisteriin saa tallettaa sekä luonnollisesta että oikeushenkilöstä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tietojen lisäksi tiedon konkursista, velkajärjestelystä, yrityssaneerauksesta tai takavarikosta sekä siitä, jos lentoyhtiöön kohdistuu 166 §:n 1 momentissa tarkoitettu liikennöintiä koskeva rajoite.

14 §

Tietojen tallettaminen ilma-alusrekisteriin

Sen lisäksi, mitä 13 §:ssä säädetään henkilötietojen tallettamisesta, ilma-alusrekisteriin saa tallettaa ilma-alusta koskevia tietoja seuraavasti:

- 1) tekniset tiedot ja yksilöintitiedot;
- 2) tiedon haltijan ja käyttäjän hallintaoikeuden laadusta;
- 3) ilma-alusrekisteriin merkitsemispäivän;
- 4) tiedot ilma-aluksen vakuuttamisesta;
- 5) ilma-alukseen vahvistetut kiinnitykset ja niiden uudistamiset, kuolettamiset ja etuoikeusjärjestyksen muutokset;
- 6) lentopaikan pitäjän tekemä kirjallinen ilmoitus 165 §:n 2 momentin mukaisesta ilma-aluksen lähdön estämisestä;
- 7) tiedon ilma-aluksen ulosmittauksesta; sekä
- 8) jos ilma-alus on anastettu, tiedon siitä.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä ilmoituksen tekemisestä sekä ilmoituksessa annettavista 1 momentin 1 ja 8 kohdassa tarkoitetuista tiedoista.

15 §

Tietojen tallettaminen lupakirjarekisteriin

Sen lisäksi, mitä 13 §:ssä säädetään henkilötietojen tallettamisesta, lupakirjarekisteriin saa tallettaa tietoja henkilöstä, joka on hakenut Liikenteen turvallisuusvirastolta lupakirjaa, kelpoisuustodistusta, kelpuutusta tai hyväksyntää tai jolla on tällainen lupa. Lupakirjarekisteriin saa tallettaa tiedon myös henkilön syylistymisestä liikenneturvallisuuden vaarantamiseen ilmailussa, ilma-aluksen tai muun kulkuneuvon kuljettamisesta tai ohjaamisesta rikoslain (39/1889) 23 luvussa tarkoitetulla tavalla alkoholin tai muun huumausaineen vaikutuksen alaisena, alkoholin tai muun huumausaineen käyttämisestä lentoturvallisuuteen vaikuttavassa tehtävässä maaorganisaatiossa, törkeästä liikenneturvallisuuden vaarantamisesta tai ilmailurikkomuksesta. Lisäksi tietoja saa tallettaa henkilöstä, johon liittyen on käynnissä edellä mainittuja tekoja koskeva esitutkinta, syyteharkinta tai oikeudenkäynti. Lupakirjarekisteriin saa tallettaa tietoja ilmailuun liittyvästä koulutuksesta.

Lupaa koskevaa päätöksentekoa ja valvontaa varten rekisteriin saa lisäksi tallettaa lääkärintarkastuksia ja terveydentilaa koskevat tarpeelliset tiedot.

Jos 2 momentissa tarkoitetuissa rekisteriin merkityissä tiedoissa tapahtuu muutos, luvan haltijan on ilmoitettava siitä Liikenteen turvallisuusvirastolle 14 päivän kuluessa. Muilta osin Liikenteen turvallisuusvirasto on velvollinen pitämään rekisteritiedot ajan tasalla. Liikenteen turvallisuusvirasto antaa tarkemmat määräykset muutosten ilmoittamisesta.

16 §

Ilma-aluksen rekisteritunnus ja rekisteröimistödistus

Suomen kansallisuuden saamiseksi ilma-alus on merkittävä Suomen ilma-alusrekisteriin tai sotilasilma-alusrekisteriin, ellei tässä laissa jäljempänä toisin säädetä. Liikenteen turvallisuusvirasto antaa ilma-alukselle rekisteritunnuksen

sekä todistuksena ilma-aluksen rekisteröinnistä rekisteröimistodistuksen ja ilma-aluksen väliaikaisesta rekisteröinnistä väliaikaisen rekisteröimistodistuksen.

Ilma-alus on merkittävä kansallisuus- ja rekisteritunnuksin. Liikenteen turvallisuusvirasto antaa tekniset määräykset kansallisuus- ja rekisteritunnuksesta ja niiden merkitsemisestä.

17 §

Rekisteröintioikeus

Ilma-alus saadaan merkitä ilma-alusrekisteriin Suomessa, jos ilma-aluksen omistajan, haltijan tai käyttäjän asuinpaikka tai, jos tämä on oikeushenkilö, kotipaikka on Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa, jollei Suomea sitovasta kansainvälisestä velvoitteesta muuta johdu.

Jos ilma-aluksen omistajan, haltijan tai käyttäjän asuinpaikka tai, jos tämä on oikeushenkilö, kotipaikka on muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa kuin Suomessa, rekisteröinnin edellytyksenä on lisäksi, että ilma-aluksen pääasiallinen lähtöpaikka on Suomessa. Tässä tarkoitetun ilma-aluksen omistajalla, haltijalla tai käyttäjällä on oltava toimivaltainen edustaja Suomessa.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi kuitenkin erityisestä syystä rekisteröidä ilma-aluksen Suomessa, jos ilma-aluksella on riittävä toiminnallinen yhteys Suomeen ja ilma-aluksen omistajalla, haltijalla tai käyttäjällä on toimivaltainen edustaja Suomessa.

Ilma-alusta, joka on merkitty toisen valtion ilma-alusrekisteriin, ei saa rekisteröidä Suomessa.

18 §

Rekisteröinnin hakeminen

Ilma-aluksen omistajan on haettava rekisteröintiä Liikenteen turvallisuusvirastolta. Hakemuksessa on ilmoitettava 13 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 14 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot ja siihen on liitettävä selvitys saannosta

tai ilma-aluksen hallinnan tai käyttöoikeuden perusteesta ja siitä, että 17 §:ssä säädetty oikeus merkitä ilma-alus rekisteriin Suomessa on olemassa.

19 §

Väliaikainen rekisteröinti

Liikenteen turvallisuusvirasto voi hakemuksesta erityisestä syystä rekisteröidä ilma-aluksen väliaikaisesti siirto- ja koelentoja sekä miehistön koulutusta varten.

Ilma-alusrekisteriin voidaan merkitä väliaikaisesti myös rakenteilla oleva ilma-alus, jonka rakennustyö on edistynyt niin pitkälle, että ilma-alus on tunnistettavissa.

20 §

Rekisteritiedoissa tapahtuneet muutokset

Ilma-aluksen omistajan on ilmoitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle muutoksesta ja liitettävä ilmoitukseen muuttuneiden tietojen yksilöimiseksi ja todentamiseksi riittävä selvitys, jos:

1) 13 §:n 1 tai 2 momentissa 14 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitetut ilma-alusrekisteriin talletettavat tiedot muuttuvat;

2) 17 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitetuissa asuin- tai kotipaikkaa tai 17 §:n 2 momentissa tarkoitettua lähtöpaikkaa koskevissa rekisteröinnin edellytyksissä tapahtuu muutos.

Jos ilma-alus on luovutettu 30 päivää pitemmäksi ajaksi toiselle tämän omaan lukuun käytettäväksi, luovuttajan on ilmoitettava siitä Liikenteen turvallisuusvirastolle. Tässä momentissa tarkoitettuun ilmoitukseen on liitettävä sopijapuolten allekirjoittama sopimus tai ilmoitus tai jäljennös sellaisesta.

Ilma-aluksen omistaja, haltija tai käyttäjä voi omistus-, hallinta- tai käyttöoikeutensa päätyttyä ilmoittaa tätä koskevan tiedon talletettavaksi rekisteriin. Ilmoitukseen on liitettävä selvitys oikeuden päättymisestä sekä tieto uudesta omistajasta, haltijasta tai käyttäjästä.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista muutoksista on ilmoitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle 14 päivän kuluessa. Jollei ilmoitusta ole tehty, Liikenteen turvallisuusvirasto voi kieltää ilma-aluksen käyttämisen.

21 §

Tietojen säilyttäminen

Ilma-alusrekisteriin merkityt tiedot säilytetään pysyvästi. Rekisteristä poistetut tiedot säilytetään pysyvästi rekisterin yhteydessä pidettävässä arkistossa. Tietojen säilyttämisestä ja arkistoinnista säädetään henkilötietolaissa ja arkistolaissa (831/1994).

22 §

Ilma-aluksen poistaminen ilma-alusrekisteristä

Ilma-alus on poistettava ilma-alusrekisteristä:

- 1) omistajan hakemuksesta;
- 2) jos Liikenteen turvallisuusvirasto, varattuaan omistajalle tilaisuuden tulla kuulluksi, toteaa, että 17 §:n 1 momentin asuin- tai kotipaikkaa taikka mainitun pykälän 2 momentin lähtöpaikkaa koskeva edellytys ei enää täyty tai jos mainitun pykälän 3 momentissa tarkoitettuja erityisiä syitä ilma-aluksen rekisterissä pitämiseen ei enää ole.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi poistaa ilma-aluksen ilma-alusrekisteristä, jos ilma-alus on tuhoutunut, romutettu tai kadonnut, jos omistaja ei ole Liikenteen turvallisuusviraston asettamassa, vähintään kuuden kuukauden määräajassa esittänyt poistamiselle estettä.

Jos ilma-alus on kiinnitetty taikka merkitty ulosmitatuksi tai turvaamistoimenpiteen alaiseksi, rekisteristä poistamisen edellytyksenä on lisäksi kiinnityksen haltijan taikka ulosmittauksen tai turvaamistoimenpiteen hakijan kirjallinen suostumus. Jos lentopaikan pitäjä on estänyt ilma-aluksen lähdön 165 §:n 2 momentin mukaisesti ja ilmoittanut siitä Liikenteen turvallisuusvirastolle, rekisteristä poistamisen edellytyksenä on lentopaikan pitäjän kirjallinen suostumus.

23 §

Tietojen poistaminen lupakirjarekisteristä

Tiedot poistetaan lupakirjarekisteristä seuraavasti:

1) liikenneturvallisuuden vaarantaminen ilmailussa, ilma-aluksen tai muun kulkuneuvon kuljettaminen tai ohjaaminen rikoslain 23 luvussa tarkoitetulla tavalla alkoholin tai muun huumaaavan aineen vaikutuksen alaisena, alkoholin tai muun huumaaavan aineen käyttäminen lentoturvallisuuteen vaikuttavassa tehtävässä maaorganisaatiossa, törkeä liikenneturvallisuuden vaarantaminen ja ilmailurikkomus kymmenen vuoden kuluttua siitä, kun päätös on saanut lainvoiman;

2) epäiltyä koskeva rikostieto, kun hänet on vapautettu syytteestä ja päätös on saanut lainvoiman tai kun syyteoikeus epäilystä rikoksesta on vanhentunut;

3) rekisteröidylle asetettu toimintakielto sekä muuta ilmailuviranomaisen hallinnollista toimenpidettä koskeva tieto kymmenen vuoden kuluttua siitä, kun päätös on saanut lainvoiman.

24 §

Liikenteen turvallisuusviraston oikeus saada tietoja väestötietojärjestelmästä

Liikenteen turvallisuusvirastolla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada tämän lain rekistereiden ylläpitoa ja sen tietojen oikeellisuuden varmistamista varten väestötietojärjestelmästä tiedot henkilön nimestä, henkilötunnuksesta, osoitteesta, kotikunnasta, syntymäkotikunnasta, syntymävaltiosta, äidinkielestä tai asiointikielestä ja henkilön kuolemasta sekä tiedot väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 36 §:n 1 momentissa tarkoitettua luovutusrajoituksesta.

Tiedot voidaan toimittaa teknisen käyttöyh-teyden avulla tai muutoin sähköisessä muodossa.

25 §

Tietojen luovuttamisen yleiset edellytykset

Tietojen luovuttamisesta päättää Liikenteen turvallisuusvirasto.

Ilma-alusrekisterin ja lupakirjarekisterin tietoja voidaan luovuttaa vain, jos tässä laissa säädetty edellytykset tietojen luovuttamiselle ovat olemassa eikä henkilön oikeudesta kieltää tietojensa luovuttaminen muuta johdu. Tietoa ei saa luovuttaa, jos luovuttamisen voidaan perustellusta syystä epäillä loukkaavan henkilön yksityisyyden suojaa, hänen etujaan tai oikeuksiaan taikka vaarantavan valtion turvallisuutta.

Muutoin kuin yksittäisluovutuksena luovutettavien tietojen luovuttaminen luovutuksensaajalle edellyttää Liikenteen turvallisuusviraston lupaa.

26 §

Julkisten tietojen yksittäisluovutus

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, jokaisella on oikeus yksittäisluovutuksena saada tieto tai kopio rekisteriin talletetuista julkisista tiedoista seuraavasti:

1) ilma-alusrekisteristä ilma-aluksen rekisteritunnuksen perusteella tiedot ilma-aluksesta ja ilma-aluksen omistajan ja haltijan, käyttäjän sekä edustajan nimestä sekä osoite- ja muista yhteystiedoista ja katsastustiedoista sekä lentokelpoisuustiedoista;

2) lupakirjarekisteristä henkilötunnuksen perusteella tiedot lupakirjoista.

Edellä 1 momentin 1 kohdan perusteella saadaan luovuttaa rajoitetusti tieto myös ilma-aluksen entisestä omistajasta tai haltijasta. Tiedot voidaan luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisessä muodossa siten kuin siitä Liikenteen turvallisuusviraston kanssa sovitaan.

27 §

Julkisten tietojen luovuttaminen sähköisessä muodossa

Rekisteriin talletettuja julkisia henkilötietoja ja muita julkisia tietoja saa luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti:

1) viranomaisille laissa säädettyjen tehtävien tai velvoitteiden hoitamiseksi;

2) Onnettomuustutkintakeskukselle turvallisuustutkintaa varten;

3) Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion viranomaisille, Euroopan komissiolle ja kansainvälisissä sopimuksissa tarkoitetuille viranomaisille Euroopan unionin lainsäädännöstä tai Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista johtuvien velvoitteiden hoitamista varten;

4) perustellusta syystä yksittäisluovutuksena viranomaisille ja viranomaistehtävien suorittamista varten Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle.

Luovutuksensaajan on ennen tietojen luovuttamista esitettävä selvitys tietojen suojaamisesta. Luovutuksensaaja saa luovuttaa edelleen saamia tietoja ainoastaan laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

28 §

Tietojen luovuttaminen teknisen käyttöyhteyden avulla

Ilma-alusrekisteristä ja lupakirjarekisteristä saa luovuttaa tietoja teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisessä muodossa ilma-aluksen rahoitus- ja vakuutustoimintaan, katsastustoimintaan, varaosien myynti- ja huoltotoimintaan, lentoliikennemaksujen määräytymiseen sekä muuhun näihin verrattavaan toimintaan.

Luonnollisen henkilön tietojen luovuttaminen 1 momentin perusteella on sallittua ainoastaan, jos toiminta, johon tietoja pyydetään luovutettavaksi, liittyy ilmailun turvallisuuteen, ilma-aluksiin, lentoliikenteeseen tai sen aiheuttamiin ympäristöhaittoihin.

29 §

Tietojen edelleen luovuttaminen

Ilma-alusrekisteristä ja lupakirjarekisteristä muutoin kuin yksittäisluovutuksena saatuja tietoja ei saa luovuttaa edelleen kolmannelle ilman Liikenteen turvallisuusviraston lupaa. Viranomaisilla on oikeus tietojen edelleen luovuttamiseen, jos luovuttaminen perustuu lakiin, Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen velvoitukseen tai Euroopan unionin lainsäädäntöön.

30 §

Tietojen luovuttamisen muut rajoitukset

Henkilöllä on sen lisäksi, mitä henkilötietolain 30 §:ssä säädetään, oikeus kieltää osoite- ja muiden yhteystietojensa luovuttaminen muuhun kuin viranomaiselle tai lakisääteisen tehtävän suorittamiseen.

Siirrettäessä 24 §:n 1 momentissa tarkoitettu väestötietojärjestelmään talletettu luovutusrajoitus rekisteriin, luovutusrajoitus tulee laajentaa kattamaan myös luonnollisen henkilön nimen. Luovutusrajoitus ei estä henkilötietojen luovuttamista edellä 1 momentissa tarkoitetuille tahoille.

Luovutettaessa 2 momentissa tarkoitettu luovutusrajoituksen alainen tieto on luovutuksen saajalle samalla ilmoitettava luovutusrajoituksesta samoin kuin tietojen käyttöä ja suojausta koskevista rajoituksista. Liikenteen turvallisuusvirasto voi erityisestä syystä jättää ilmoittamatta luovutusrajoituksesta, jos luovutettava tieto ja sen käyttötarkoitus on sellainen, että ilmoittamatta jättämisen ei arvioida vaarantavan luovutusrajoituksen tarkoitusta.

31 §

Arkaluonteisten tietojen luovuttaminen

Lupakirjarekisteriin talletettuja arkaluonteisia tietoja saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa suomalaisille viranomaisille ja ulkomaiselle ilmailu- ja onnettomuustutkintaviranomaiselle, milloin se on välttämätöntä laissa säädettyjen tai sen nojalla määrättyjen tehtävien tai velvoitteiden hoitamiseksi.

Tiedot saa luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisessä muodossa.

3 luku

Ilma-aluksen lentokelpoisuus ja päästörajoitukset

32 §

Soveltamisala

Jollei EASA-asetuksesta tai sen nojalla annetuista komission asetuksista muuta johdu, ilma-alusten ja niihin liittyvien tuotteiden, osien ja laitteiden lentokelpoisuus- ja ympäristöhyväksynnästä, suunnittelu- ja tuotanto-organisaatioiden hyväksynnästä, lentokelpoisuuden ylläpidosta ja näihin tehtäviin osallistuvien organisaatioiden ja henkilöstön hyväksynnästä sekä toimivaltaisen viranomaisen menettelyistä on voimassa, mitä tässä luvussa säädetään.

33 §

Lentokelpoisuus

Ilma-aluksen on ilmailuun käytettäessä oltava lentokelpoinen. Ilma-alusta pidetään lentokelpoisena, jos se on niin suunniteltu, valmistettu, varustettu ja huollettu sekä jos ilma-alus on ominaisuuksiltaan muutoinkin sellainen, että sitä voidaan turvallisesti käyttää ilmailuun.

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa lentoturvallisuuden kannalta riittävän tason varmistamiseksi Chicagon yleissopimuksessa tarkoitettuihin standardeihin ja suosituksiin pohjautuvia sekä EASA-asetuksen ja sen nojalla annettujen

komission asetusten periaatteet huomioon otta-
via tarkempia määräyksiä ilma-alusten ja niiden
laitteiden ja osien suunnittelusta, valmistukses-
ta, varustuksesta, ominaisuuksista sekä huollos-
ta samoin kuin hyväksyntää varten vaadittavien
tarkastusten ja kokeiden sisällöstä ja muusta jär-
jestelystä.

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa tarvit-
taessa lisäksi lentoturvallisuuden edellyttämiä
tekniisiä lentokelpoisuusmääräyksiä ja lentotoi-
minnallisia määräyksiä ilma-alusten tai niiden
laitteiden ja osien käytössä ilmenneiden turvalli-
suusongelmien korjaamiseksi.

34 §

Lentokelpoisuuden ylläpitäminen

Ilmailuun käytettävän ilma-aluksen omista-
jan, haltijan tai käyttäjän on pidettävä huolta
ilma-aluksen lentokelpoisuudesta. Tämän vaati-
muksen täyttämiseksi omistajan, haltijan tai
käyttäjän on huolehdittava siitä, että:

1) kaikki turvalliseen käyttöön vaikuttavat
viat ja vauriot korjataan;

2) ilma-alus huolletaan sille kuuluvan hyväk-
sytyyn huolto-ohjelman mukaisesti;

3) noudatetaan lentokelpoisuusmääräyksiä ja
 muita määräyksiä, jotka vaikuttavat jatkuvaan
lentokelpoisuuteen;

4) turvallisuusongelman johdosta annettuja
Liikenteen turvallisuusviraston määräyksiä nou-
datetaan;

5) ilma-alukseen ja sen laitteisiin ja osiin teh-
tävät korjaukset ja muutokset toteutetaan siten,
että ilma-alus sekä sen laitteet ja osat täyttävät
33 §:ssä olevat tai sen nojalla asetetut vaatimuk-
set;

6) ilma-aluksella lennetään huollon jälkeen
koelento, jollei ilma-aluksen lentokelpoisuudes-
ta voida muutoin varmistua.

Ilma-aluksella ei saa lentää, jos:

1) se ei ole lentokelpoinen;

2) sen käyttöön tarvittava hätä- tai muu varus-
tus ei ole oikein asennettu ja käyttökunnossa; tai

3) sen 37 tai 38 §:ssä tarkoitettu lentokelpoi-
suuden tarkastustodistus ei ole voimassa.

Ilma-aluksen omistaja, haltija tai käyttäjä voi
sopimuksella antaa 1 momentissa tarkoitetut
tehtävät tai osan niistä 35 §:ssä tarkoitetulle len-
tokelpoisuuden hallintaorganisaatiolle. Kun ky-
seessä on ilma-alus, jonka lentoonlähtömassa on
vähintään 2 730 kilogrammaa ja jonka suunnit-
telu ei ole yksinkertainen, 35 §:ssä tarkoitetun
lentokelpoisuuden hallintaorganisaation on huoleh-
dittava 1 momentissa tarkoitetuista tehtävistä
tai niiden hallinnasta on tehtävä muu vastaava
Liikenteen turvallisuusviraston hyväksymä jär-
jestely.

Ilma-aluksen huolto-ohjelman ja siihen tehtä-
vät muutokset hyväksyy Liikenteen turvallisuus-
virasto tai lentokelpoisuuden hallintaorganisaatio.
Ilma-aluksen, jonka suunnittelu on yksinkertai-
nen ja jonka suurin sallittu lentoonlähtömassa on
alle 2 730 kilogrammaa, huolto-ohjelman hyväk-
syy ilma-aluksen lentokelpoisuudesta vas-
taava omistaja, haltija tai käyttäjä.

35 §

Lentokelpoisuuden hallintaorganisaatio

Liikenteen turvallisuusviraston on hakemuk-
sesta hyväksyttävä lentokelpoisuuden hallin-
taorganisaatioksi luonnollinen tai oikeushenki-
lö, jolla on ilma-aluksen lentokelpoisuuden yllä-
pitämiseksi ja valvomiseksi tarpeellinen ammat-
titaiteinen henkilöstö, tarpeelliset työvälineet
sekä työtilat, työmenetelmät, laatujärjestelmä ja
ohjeet. Hyväksyntä annetaan määräajaksi tai
toistaiseksi ottaen huomioon vastaavanlaisia
hyväksyntöjä koskeva käytäntö muissa jäsenval-
tioissa. Liikenteen turvallisuusvirasto valvoo
lentokelpoisuuden hallintaorganisaatioiden toi-
mintaa.

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa lentotur-
vallisuuden riittävän tason varmistamiseksi Chi-
cagon yleissopimuksessa tarkoitettuihin standar-
deihin ja suosituksiin sekä EASA-asetukseen ja
sen nojalla annettuihin komission asetuksiin
pohjautuvia tarkempia määräyksiä lentokelpoi-
suuden hallintaorganisaation henkilöstön am-
mattitaidosta sekä tarpeellisista työvälineistä,
työtiloista, työmenetelmistä, laatujärjestelmästä
ja ohjeista.

Lentokelpoisuuden hallintaorganisaation valvonnassa käytettävistä hallinnollisista seuraamuksista säädetään 14 luvussa.

36 §

Lentokelpoisuutta koskevat tiedot

Omistajan, haltijan tai käyttäjän on pidettävä huolta siitä, että ilma-aluksen ja sen laitteiden ja osien huoltoa koskevat tiedot kirjataan ja niitä säilytetään ilma-aluksen teknisessä kirjanpidossa niin, että milloin tahansa on mahdollista varmistautua ilma-aluksen lentokelpoisuudesta. Liikenteen turvallisuusvirasto antaa tarkemmat määräykset ilma-aluksen teknisestä kirjanpidosta.

Omistajan, haltijan, käyttäjän tai sen, jolle ilma-aluksen huolto tai lentokelpoisuuden hallinta on annettu tehtäväksi, on viivytyksettä ilmoitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle seikoista, joilla saattaa olla olennaista merkitystä ilma-aluksen lentokelpoisuudelle.

Liikenteen turvallisuusvirastolla on oikeus saada ilma-aluksen omistajalta, haltijalta, käyttäjältä ja siltä, jolle ilma-aluksen huolto tai lentokelpoisuuden hallinta on annettu tehtäväksi, kaikki lentokelpoisuuden valvontaa varten tarpeelliset tiedot.

37 §

Lentokelpoisuustodistus ja lentokelpoisuuden tarkastustodistus

Liikenteen turvallisuusvirasto myöntää lentokelpoisuustodistuksen ilma-alukselle, jonka on todettu täyttävän 33 §:n mukaiset lentokelpoisuuden vaatimukset.

Lentokelpoisuustodistukseen liitetään lentokelpoisuuden tarkastustodistus. Lentokelpoisuuden tarkastustodistus myönnetään määräajaksi.

Lentokelpoisuustodistukseen ja lentokelpoisuuden tarkastustodistukseen voidaan liittää ilma-aluksen turvallisen käyttämisen kannalta tarpeellisia erityisiin käyttöolosuhteisiin liittyviä ehtoja.

Liikenteen turvallisuusvirasto hyväksyy ulkomaisen lentokelpoisuustodistuksen tai lentokelpoisuuden tarkastustodistuksen, jos ilma-alus täyttää suomalaisen todistuksen antamiselle asetetut vaatimukset.

38 §

Lupa ilmailuun

Liikenteen turvallisuusvirasto voi 33 ja 34 §:n säännösten estämättä myöntää määräajaksi luvan siihen, että ilma-alusta saadaan käyttää ilmailuun ilma-aluksen ominaisuuksien tutkimista varten, vaikkei ilma-aluksen lentokelpoisuudesta ole täyttä selvyyttä. Liikenteen turvallisuusvirasto voi myöntää vastaavan luvan siirtolentoa varten tai muusta vastaavasta erityisestä syystä muutoinkin, vaikkei ilma-alus täysin täytä lentokelpoisuuden vaatimuksia.

Lentokelpoisuustodistuksen sijaan Liikenteen turvallisuusvirasto voi myöntää luvan ilmailuun ilma-alukselle, jonka ei ole osoitettu täyttävän 33 §:ssä olevia vaatimuksia, mutta ilma-aluksen katsotaan täyttävän lentoturvallisuuden vaatimukset suunniteltu käyttötarkoitus huomioon ottaen. Lupaun liitetään määräajaksi annettu lentokelpoisuuden tarkastustodistus.

Ilmailuun annettuun lupaun ja lentokelpoisuuden tarkastustodistukseen voidaan liittää ilma-aluksen turvallisen käyttämisen kannalta tarpeellisia ehtoja.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi hyväksyä ilmailun ilma-aluksella, jolla on ulkomainen lupa, jos 1 ja 2 momentissa säädetyt edellytykset täyttyvät.

39 §

Lentokelpoisuuden valvonta

Liikenteen turvallisuusvirasto valvoo, että ilma-alukset sekä niiden laitteet ja osat täyttävät 33 §:n mukaiset lentokelpoisuuden vaatimukset. Liikenteen turvallisuusvirastolla on oikeus tarkastaa ja katsastaa ilma-alus ja määrätä sillä lennettäväksi koelentoja. Ilma-aluksen omistaja,

haltija ja käyttäjä vastaavat koelentojen järjestämisestä ja niistä aiheutuvista kustannuksista.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi käyttää lentokelpoisuuden valvonnassa apunaan 35 §:ssä tarkoitettua lentokelpoisuuden hallintaorganisaatiota tai muuta koti- tai ulkomaista asiantuntijaa.

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa tarvittaessa lentokelpoisuuden toteamiseksi ja valvomiseksi tarkemmat tekniset ja menettelyä koskevat määräykset:

- 1) tekemistään katsastuksista;
- 2) lentokelpoisuuden hallintaorganisaation Liikenteen turvallisuusviraston apuna tekemien lentokelpoisuuden tarkastusten sisällöstä ja järjestelyistä;
- 3) ilma-aluksen käyttöä jatkamiseksi tarvittavien ja muiden erityisten tarkastusten sisällöstä ja järjestelyistä sekä tarkastusten tekijästä.

40 §

Lentokelpoisuuden tarkastustodistuksen myöntäminen ja uudistaminen

Liikenteen turvallisuusvirasto myöntää tai uudistaa lentokelpoisuuden tarkastustodistuksen lentokelpoisuuden hallintaorganisaation tekemän lentokelpoisuustarkastuksen ja suosituksen perusteella, jos ilma-alus täyttää tarkastushetkellä lentokelpoisuustodistuksen tai ilmailuun annetun luvan myöntämisen vaatimukset. Liikenteen turvallisuusvirasto voi myös päättää, että sellainen lentokelpoisuuden hallintaorganisaatio, jota Liikenteen turvallisuusvirasto käyttää 39 §:n 2 momentin mukaisesti apunaan, myöntää tai uudistaa lentokelpoisuuden tarkastustodistuksen Liikenteen turvallisuusviraston erikseen määäämin ehdoin.

Jollei lentokelpoisuuden hallintaorganisaation antamaa suositusta tai lentokelpoisuuden tarkastustodistusta ole kohtuudella saatavissa, Liikenteen turvallisuusvirasto voi myöntää lentokelpoisuustodistuksen tai 38 §:n 2 momentissa tarkoitettun luvan ilmailuun tekemänsä katsastuksen perusteella, jos ilma-alus täyttää katsastushetkellä lentokelpoisuustodistuksen tai luvan ilmailuun myöntämisen vaatimukset.

41 §

Lentokelpoisuustodistuksen, lentokelpoisuuden tarkastustodistuksen ja ilmailuun annetun luvan peruuttaminen

Liikenteen turvallisuusvirasto voi peruuttaa lentokelpoisuustodistuksen, lentokelpoisuuden tarkastustodistuksen tai luvan ilmailuun taikka kieltää ilma-aluksen käytön ilmailuun, jos se valvonnan yhteydessä toteaa tai sillä on perusteltua syytä epäillä, ettei ilma-alus ole lentokelpoinen tai enää täytä lentoturvallisuuden vaatimuksia eikä ilma-alusta Liikenteen turvallisuusviraston asettamassa kohtuullisessa ajassa saateta tai osoiteta lentokelpoiseksi tai lentoturvallisuuden vaatimusten mukaiseksi.

Jos ilmailuun annetun luvan tai lentokelpoisuuden tarkastustodistuksen myöntämiseen, uudistamiseen tai hyväksymiseen on liitetty lentoturvallisuuden kannalta tarpeellisia ehtoja eikä näitä ehtoja ole noudatettu, Liikenteen turvallisuusvirasto voi kieltää ilma-aluksen käyttämisen ilmailuun, kunnes mainitut ehdot on täytetty.

Edellä 37 §:n 4 momentissa tarkoitettulle ulkomaiselle ilma-alukselle annetun hyväksynnän peruuttamiseen sovelletaan 1 ja 2 momentin säännöksiä.

42 §

Suunnittelu, valmistus ja huolto

Ilma-aluksen sekä sen laitteiden ja osien suunnitteluun, valmistukseen ja huoltoon on saatava Liikenteen turvallisuusviraston hyväksyntä. Hyväksyntä on myönnettävä, jos suunnittelijalla, valmistajalla tai huoltajalla on tehtäviensä suorittamiseksi tarpeellinen ammattitaitoinen henkilöstö, tarpeelliset työvälineet sekä työtilat, työmenetelmät, laatu järjestelmä ja ohjeet. Liikenteen turvallisuusviraston hyväksyntä voi olla työn laajuuden tai vaativuuden mukaan:

- 1) suunnittelu-, valmistus- tai huoltoorganisaation hyväksyntä;
- 2) huoltomekaanikon lupakirja; tai
- 3) henkilölle annettava hyväksyntä tiettyyn erityistä ammattitaitoa vaativaan tehtävään.

Suunnittelijalta ei vaadita hyväksyntää, jos kyseessä on:

1) pienen muutoksen tai korjauksen suunnittelu;

2) sellaisen ilma-aluksen suunnittelu, jolle ei haeta lentokelpoisuustodistusta, tai laitteiden tai osien suunnittelu tällaiseen ilma-alukseen; tai

3) muutoksen tai korjauksen suunnittelu ilma-alukseen, jolle ei haeta lentokelpoisuustodistusta tai jolle on annettu lentokelpoisuustodistuksen sijaan lupa ilmailuun.

Valmistajalta ei vaadita hyväksyntää, jos kyseessä on ilma-alus, josta vähintään 51 prosenttia on rakentanut harrasterakentaja tai voittoa tavoittelematon harrasteyhdistys omiin tarkoituksiinsa ja ilman kaupallisia tavoitteita.

Huoltajalta ei vaadita Liikenteen turvallisuusviraston hyväksyntää, jos sillä on vastaava hyväksyntä toisessa Euroopan talousalueen jäsenvaltiossa tai kyseisen ilma-aluksen suunnitteluvaltiossa myönnetty hyväksyntä. Liikenteen turvallisuusvirasto voi määrätä, ettei huoltajalta vaadita hyväksyntää, jos kyseessä on:

1) yksityisen ilma-aluksen, jonka suunnittelu on yksinkertainen ja jonka suurin sallittu lentoonlähtömassa on alle 2 730 kilogrammaa, rajoitettu huolto;

2) purjelentokoneen tai kuumailmapallon rajoitettu huolto;

3) sellaisen ilma-aluksen huolto, jolle on annettu lentokelpoisuustodistuksen sijaan lupa ilmailuun;

4) hyväksytyt huoltajan valvonnassa tehtävä työ.

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa lentoturvallisuuden kannalta riittävän tason varmistamiseksi Chicagon yleissopimuksessa tarkoitettuihin standardeihin ja suosituksiin pohjautuvia sekä EASA-asetuksen ja sen nojalla annettujen Euroopan komission asetusten periaatteet huomioon ottavia tarkempia määräyksiä suunnittelijan, valmistajan ja huoltajan:

1) henkilöstön koulutuksesta, kokemuksesta ja ammattitaidosta;

2) ammattitaidon toteamiseksi vaadittavista kokeista ja todistuksista;

3) työvälineistä ja työtiloista;

4) työmenetelmistä, laatujärjestelmästä ja ohjeista.

Ilma-alukseen tehtävän muutoksen ja korjauksen suunnitelmalle on saatava Liikenteen turvallisuusviraston hyväksyntä, jollei Liikenteen turvallisuusvirasto toisin määrää. Liikenteen turvallisuusvirasto antaa tarkemmat määräykset suunnitelmista ottaen huomioon vastaavat vaatimukset Euroopan unionin lainsäädännössä ja voi määräyksellään vapauttaa eräät suunnitelmat hyväksyntävaatimuksesta, jos hyväksyntä ei ole lentoturvallisuuden kannalta tarpeellinen.

Suunnitteluun, valmistukseen ja huoltoon myönnetyn hyväksynnän valvonnassa käytettävistä hallinnollisista seuraamuksista säädetään 14 luvussa.

43 §

Huoltohenkilöstön koulutusorganisaatio

Huoltohenkilöstön koulutusorganisaatio voi hakea Liikenteen turvallisuusviraston hyväksyntää. Hyväksyntä on myönnettävä, jos huoltohenkilöstön koulutusorganisaatiolla on tehtäviensä suorittamiseksi tarpeellinen ammattitaitoinen henkilöstö, tarpeelliset koulutustilat ja -välineet, koulutusohjelma ja laatujärjestelmä. Liikenteen turvallisuusvirasto valvoo huoltohenkilöstön koulutusorganisaatioiden toimintaa.

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa lentoturvallisuuden kannalta riittävän tason varmistamiseksi Chicagon yleissopimuksessa tarkoitettuihin standardeihin ja suosituksiin sekä EASA-asetukseen ja sen nojalla annettuihin Euroopan komission asetuksiin pohjautuvia tarkempia määräyksiä huoltohenkilöstön koulutusorganisaation:

1) henkilöstön koulutuksesta, kokemuksesta ja ammattitaidosta;

2) työmenetelmistä, laatujärjestelmästä ja ohjeista.

Huoltohenkilöstön koulutusorganisaation valvonnassa käytettävistä hallinnollisista seuraamuksista säädetään 14 luvussa.

44 §

Päästöt

Moottorikäyttöisen ilma-aluksen on oltava niin suunniteltu, valmistettu, varustettu ja huollettu, ettei sen melusta ja muista päästöistä aiheudu ympäristölle vahinkoa tai merkittävää haittaa.

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa tarvittaessa tarkemmat melua ja muita päästöjä koskevat tekniset määräykset, jotka perustuvat Chicagon yleissopimuksessa tarkoitettuihin standardeihin.

Meluun liittyvistä toimintarajoituksista lentoasemilla säädetään 12 luvussa.

4 luku

Lupakirjat ja kelpoisuusvaatimukset

45 §

Luvun soveltamisala

Jollei EASA-asetuksesta tai sen nojalla annettusta Euroopan komission asetuksesta muuta johdu, ilma-alusten lento- ja huoltotoimintaan osallistuvan henkilöstön lupakirjoista, kelpuutuksista, kelpoisuustodistuksista, hyväksynnöistä ja lennonvarmistushenkilöstön lupakirjoista (*lupa*) on voimassa, mitä tässä luvussa säädetään.

Lupien valvonnassa käytettävistä hallinnollisista seuraamuksista säädetään 14 luvussa.

46 §

Luvan myöntäjä

Liikenteen turvallisuusvirasto myöntää luvan, jollei 163 §:stä muuta johdu. Lääketieteellisen kelpoisuustodistuksen voi kuitenkin myöntää ilmailulääkäri, ilmailulääketieteen keskus tai Liikenteen turvallisuusvirasto. Matkustamomiehistön terveydentilatodistuksen myöntää terveyskeskuslääkäri, ilmailulääkäri tai ilmailulääketieteen keskus. Matkustamomiehistön kelpoisuustodistuksen myöntää Liikenteen turvalli-

suusvirasto tai organisaatio, jonka Liikenteen turvallisuusvirasto on hyväksynyt tähän tehtävään. Lupa on myönnettävä, jos hakija täyttää luvan saamisen edellytykset. Lupa myönnetään olemaan voimassa määräajan, jollei jäljempänä toisin säädetä.

47 §

Luvan myöntämisen edellytykset ja luvan lajit

Seuraavien lupien myöntämisen edellytyksenä on, että asianomainen iältään, terveydeltään, tiedoiltaan, taidoiltaan, koulutukseltaan ja kokemukseltaan täyttää luvan lajiin perustuvat kelpoisuusvaatimukset:

- 1) lentäjän lupakirja siihen liittyvine kelpuutuksineen;
- 2) huoltohenkilöstön lupakirja;
- 3) lennonvarmistushenkilöstön lupakirja kelpuutuksineen;
- 4) lääketieteellinen kelpoisuustodistus;
- 5) ilmailulääkäriin hyväksyntätodistus;
- 6) matkustamomiehistön kelpoisuustodistus ja matkustamomiehistön terveydentilatodistus;
- 7) ilma-alukselle opastusmerkkejä antavan henkilön hyväksyntä;
- 8) tarkastuslentäjän hyväksyntä;
- 9) kauko-ohjaajan lupakirja kelpuutuksineen.

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa lentoturvallisuuden varmistamiseksi Chicagon yleissopimuksessa tarkoitettuihin standardeihin ja suosituksiin sekä EASA-asetukseen ja sen nojalla annettuihin komission asetuksiin tai Eurocontrolin normeihin perustuvia tarkempia määräyksiä lupien kelpoisuusvaatimuksista, hakemisesta ja voimassaoloajoista.

Lupaa ei kuitenkaan myönnetä, jos hakija on soveltumaton sen haltijaksi. Hakijan on katsottava olevan soveltumaton luvan haltijaksi, jos hän:

- 1) huomautuksesta tai varoituksesta huolimatta jatkaa ilmailua koskevien säännösten tai määräysten rikkomista;
- 2) rikkomalla olennaisella tavalla tai toistuvasti ilmailua koskevia säännöksiä tai määräyk-

siä osoittaa puuttuvaa halua tai kykyä niiden noudattamiseen;

3) on aiemmalla toiminnallaan osoittanut selaista yleistä piittaamattomuutta säännöksistä tai määräyksistä, että on syytä epäillä hakijan kykyä tai halua noudattaa ilmailun turvallisuuden kannalta olennaisia säännöksiä ja määräyksiä.

Luvassa määrätään, mitä tehtäviä sen haltijalla on oikeus suorittaa. Lupa voidaan liittää lentoturvallisuuden ylläpitämisen kannalta tarpeellisia ehtoja.

Poiketen siitä, mitä kielilaissa (423/2003) säädetään viranomaisessa käytettävistä kielistä, Liikenteen turvallisuusvirasto voi järjestää luvan myöntämiseen vaadittavan tiedollisen ja taidollisen kokeen englannin kielellä.

48 §

Lääketieteellisen kelpoisuustodistuksen myöntämisen edellytykset

Lääketieteellisen kelpoisuustodistuksen myöntämisen edellytyksenä on, että hakija täyttää Liikenteen turvallisuusviraston asettamat Chicagon yleissopimuksessa tarkoitettuihin standardeihin ja suosituksiin, Eurocontrolin normeihin ja suosituksiin tai EASA-asetuksen ja sen nojalla annettujen komission asetusten säännöksiin perustuvat lääketieteelliset kelpoisuusvaatimukset.

Lääketieteellinen kelpoisuustodistus myönnetään 1 momentissa tarkoitettujen standardien, normien tai suositusten mukaiseksi määräajaksi, jollei ole erityistä syytä poiketa tästä. Lääketieteellisen kelpoisuustodistuksen myöntämisen ja uudistamisen edellytyksenä on hyväksyntä ilmailulääkärin suorittamassa tarkastuksessa.

Hyväksytyn ilmailulääkärin tai työterveyslääkärin on toimitettava lääketieteellisen kelpoisuuden arviointiin liittyvä lausunto sekä kopio lääketieteellisestä kelpoisuustodistuksesta tai matkustamomiehien terveydentilatodistuksesta Liikenteen turvallisuusvirastolle. Pyydettyäessä Liikenteen turvallisuusvirastolle on toimitettava myös ilmailulääketieteelliset tallenteet, lausunnot sekä muut tarvittavat tiedot.

49 §

Velvollisuus ilmoittaa kelpoisuuteen vaikuttavista seikoista ja kelpoisuuden toteaminen

Luvan hakija on velvollinen ilmoittamaan valtuutetulle ilmailulääkärille, työterveyslääkärille tai Liikenteen turvallisuusvirastolle sellaisista tietoonsa tulleista seikoista, jotka vaikuttavat hänen kelpoisuuteensa. Luvan haltija on velvollinen ilmoittamaan Liikenteen turvallisuusvirastolle sellaisista tietoonsa tulleista seikoista, jotka vaikuttavat hänen kelpoisuuteensa. Jos luvan haltijan kelpoisuuteen vaikuttavilla seikoilla on vaikutusta luvan haltijan edellytyksiin hoitaa tässä luvussa tarkoitettuja tehtäviä, luvan haltijan on ilmoitettava kelpoisuudessa tapahtuneista muutoksista työnantajalleen.

Jos on syytä epäillä, ettei luvan hakija tai haltija täytä lääketieteellisen kelpoisuustodistuksen myöntämisen edellytyksiä, Liikenteen turvallisuusvirasto voi määrätä hänet lääkärintarkastukseen ja muuhun terveydentilan selvittämistä koskevaan tutkimukseen.

Jos on syytä epäillä, ettei luvan hakija tai haltija täytä luvan myöntämisen tiedollisia ja taidollisia vaatimuksia, Liikenteen turvallisuusvirasto voi määrätä hänet teoriakokeisiin, tarkastuslentoihin ja muihin tarkastuksiin.

Luvan hakija tai haltija vastaa 2 ja 3 momentissa tarkoitetuista tarkastuksista, tutkimuksista ja kokeista aiheutuvista maksuista ja muista kustannuksista.

50 §

Liikenteen turvallisuusviraston oikeus tietojen saantiin

Liikenteen turvallisuusvirastolla on luvan myöntämisen, uusimisen ja peruuttamisen edellytysten arvioimiseksi oikeus salassapitosäännösten estämättä saada rikosrekisteristä, sakko- ja rikosrekisteristä ja oikeushallinnon tietojärjestelmistä syyteharkinnassa olevista rikosasioista sekä esitutkintaviranomaisilta luvan hakijasta tai haltijasta tieto liikenneturvallisuuden vaarantamisesta ilmailussa, moottorikäyttöistä ajoneuvoa

kuljetettaessa todetusta törkeästä liikenneturvallisuuden vaarantamisesta, ilma-aluksen tai muun kulkuneuvon kuljettamisesta tai ohjaamisesta rikoslain 23 luvussa tarkoitettulla tavalla ja alkoholin tai muun huumausaineen käyttämisestä lentoturvallisuuteen vaikuttavassa tehtävässä maaorganisaatiossa sekä niitä koskevasta käynnissä olevasta esitutkinnasta, syyteharkinnasta tai oikeudenkäynnistä samoin kuin mainituista teoista tuomituista rangaistuksista ja muista seuraamuksista.

Luvan hakijalle tai haltijalle lääkärintarkastuksen tehneen lääkärin sekä luvan hakijaa tai haltijaa hoitaneen tai hoitavan lääkärin sekä sairaanhoito- tai terveydenhuoltotoimintaa harjoittavan yhteisön ja laitoksen on salassapitosäännösten estämättä pyynnöstä annettava Liikenteen turvallisuusvirastolle tietoja luvan saamiseen tai voimassaoloon mahdollisesti vaikuttavista seikoista.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu lääkäri, yhteisö ja laitos voi salassapitosäännösten estämättä ilman pyyntöäkin ilmoittaa Liikenteen turvallisuusvirastolle epäilevänsä, ettei luvan hakija tai haltija täytä luvan saamisen terveydellisiä edellytyksiä. Ennen ilmoituksen tekemistä luvan hakijalle tai haltijalle on kerrottava oikeudesta ilmoituksen tekemiseen ja terveydentilan vaikutuksesta ilmailutoimintaan osallistuvan toimintakykyyn.

Edellä 3 momentissa tarkoitettussa ilmoituksessa voidaan antaa tieto ainoastaan siitä:

1) että ilmoituksen kohteena oleva henkilö ei mahdollisesti täytä luvalla asetettuja terveysvaatimuksia; ja

2) mitä lisätoimenpiteitä lääkäri ehdottaa terveydentilan tai siitä toimintakykyyn aiheutuvien vaikutusten tarkemmaksi selvittämiseksi.

Tiedot voidaan toimittaa teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisessä muodossa.

51 §

Ulkomainen lupakirja

Ulkomainen lupa voidaan hyväksyä, jos tässä luvussa säädetty edellytykset täyttyvät.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi 143 tai 144 §:ssä säädetystä syystä määrätä, ettei Suomessa hyväksytty ulkomainen lupa oikeuta siinä tarkoitettuun toimintaan Suomen alueella, suomalaisessa ilma-aluksessa tai harjoitettaessa ilmailua Suomessa myönnetyn lentotoimintaluvan nojalla.

5 luku

Yleiset lentotoimintaa koskevat vaatimukset

52 §

Ilma-aluksen päällikkö

Ilma-aluksella, liitimellä tai muulla laitteella on sitä ilmailuun käytettäessä oltava päällikkö, jonka määrää omistaja, haltija tai käyttäjä.

53 §

Ohjaamomiehistön ja kauko-ohjaajan lupakirja, kelpuutus ja hyväksyntä sekä lääketieteellinen kelpoisuustodistus

Ilma-aluksen ohjaamomiehistön jäsenellä ja kauko-ohjaajalla on oltava:

1) Liikenteen turvallisuusviraston tai 163 §:ssä tarkoitetun harrasteilmailun järjestön myöntämät tai hyväksymät tehtävän edellyttämät lupakirja, kelpuutukset tai hyväksynät sekä lääketieteellinen kelpoisuustodistus; tai

2) vieraassa valtiossa annetut tehtävän edellyttämät lupakirja, kelpuutukset, hyväksynät ja lääketieteellinen kelpoisuustodistus, jotka Suomea sitovien kansainvälisten velvoitteiden mukaisesti tunnustetaan 1 kohdassa tarkoitettu- ja vastaaviksi Suomessa.

Edellä 1 momentissa olevia säännöksiä ei sovelleta 9 §:n 2 momentissa tarkoitetun ilma-aluksen ja laitteen ohjaajaan.

Edellä 1 momentin 1 kohdasta poiketen muulla ilma-aluksen ohjaamomiehistön jäsenellä kuin ilma-aluksen päälliköllä ei tarvitse olla tehtävän edellyttämää lupakirjaa, kelpuutusta tai hyväksyntää lennolla, joka on koulutus- tai tar-

kastuslento tällaisen lupakirjan, kelpuutuksen tai hyväksynnän saamiseksi.

54 §

Lento-oppilas

Lento-oppilas saa lentää yksin, kun:

- 1) lennonopettaja antaa siihen luvan ja valvoo lentoa;
- 2) lento-oppilas on täyttänyt 16 vuotta ennen lentokoneen, helikopterin, autogiron ja ilmalai-
van yksinlentoa ja 14 vuotta ennen purjelentoko-
neen ja ilmapallon yksinlentoa; sekä
- 3) hänellä on lääketieteellinen kelpoisuustodistus.

55 §

Ilma-aluksen ja kauko-ohjauspaikan miehistö

Ilma-aluksen tai sen kauko-ohjauspaikan on ilma-alusta ilmailuun käytettäessä oltava turval-
lisesti miehitetty. Ilma-aluksen turvallisesta
miehityksestä vastaa sen omistaja, haltija tai
käyttäjä.

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa sen lisäk-
si, mitä 1 momentissa ja 4 luvussa säädetään,
lentoturvallisuuden edellyttämät tarkemmat
määräykset, jotka pohjautuvat Chicagon yleisso-
pimuksessa tarkoitettuihin standardeihin ja suosituksiin sekä EASA-asetukseen ja sen nojalla
annettuihin Euroopan komission asetuksiin täy-
dennettyinä maantieteellisistä, ilmastollisista ja
liikenteellisistä syistä tai kansainvälisen käytän-
nön suhteuttamiseksi Suomen oloihin tehdyillä
poikkeuksilla ja lisäyksillä:

- 1) lentotehtävän edellyttämästä ilma-aluksen
päälliköstä, ohjaamomiehityksestä ja muusta
miehityksestä sekä kauko-ohjauspaikan miehi-
tyksestä;
- 2) ohjaamomiehistöltä ja kauko-ohjaajalta
vaadittavista lupakirjoista, kelpuutuksista, kel-
poisuustodistuksista, oikeuksista ja hyväksyn-
nöistä sekä lääketieteellinen kelpoisuustodistus;
- 3) miehistöltä vaadittavasta koulutuksesta ja
kokemuksesta;

- 4) enimmäistyö- ja enimmäislentoajoista sekä
vähimmäislepoajoista.

56 §

Päällikön käskyvalta

Ilma-aluksen päälliköllä on ilma-aluksen ylin
käskyvalta. Päällikkö voi tilapäisesti määrätä
ilma-aluksen miehistön jäsenen suorittamaan
muuta tehtävää kuin mihin hänet on otettu.

Järjestyksen, turvallisuuden tai muun välttä-
mättömän syyn vaatiessa päälliköllä on oikeus
olla ottamatta ilma-alukseen ja pakottavista
syistä poistaa siitä ennen lähtöä tai, jos ilma-alus
on lennolla, ensimmäisessä sopivassa laskupai-
kassa miehistön jäsen, matkustaja tai tavara.

57 §

Lennon valmistelu ja suorittaminen

Ilma-aluksen tai laitteen päällikön on ennen
lennon aloittamista varmistauduttava siitä, että
ilma-alus tai laite on lentokelpoinen ja että lento
on muutoinkin valmisteltu säännösten ja mää-
rysten mukaisesti.

Päällikön on huolehdittava siitä, että lento
suoritetaan turvallisesti ja että lennolla noudate-
taan säännöksiä, määräyksiä ja lentotoiminta-,
lentotyö- tai lentokoulutusluvan ehtoja sekä il-
mailuviranomaisen hyväksymää lentokäsikirjaa.

Miehistön jäsenen, mukaan lukien kauko-oh-
jattavan ilma-aluksen ohjauspaikan miehistö ja
tähtystäjä, on suoritettava lentokäsikirjassa ja
lentotoiminta-, lentotyö- tai lentokoulutusluvas-
sa sille määrätty tehtävät, jollei ilma-aluksen
päällikkö määrää tehtävien jaosta toisin.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tur-
vallisuuden edellyttämiä tarkempia määräyksiä,
jotka pohjautuvat Chicagon yleissopimuksessa
tarkoitettuihin standardeihin ja suosituksiin,
ECAC:n ja Eurocontrolin normeihin sekä
EASA-asetuksen ja sen nojalla annettujen ko-
mission asetusten säännöksiin täydennettynä
maantieteellisistä, ilmastollisista ja liikenteelli-
sistä syistä tai kansainvälisen käytännön suh-

teuttamiseksi Suomen oloihin tehdyillä poikkeuksilla ja lisäyksillä:

- 1) lennon suunnittelusta ja valmistelusta;
- 2) lennon suorittamisesta ja toiminnasta lennon aikana;
- 3) kyseiselle lennolle vaadittavasta erikoisvarustuksesta;
- 4) välittömistä lennon jälkeisistä toimista;
- 5) laskuvarjohyppytoiminnasta;
- 6) taitolentotoiminnasta;
- 7) lentohinauksesta;
- 8) aineiden levittämisestä tai esineiden pudotamisesta; ja
- 9) vedessä toimivan ilma-aluksen turvallisuuskäytöstä.

58 §

Ilma-aluksesta, matkustajista ja tavarasta huolehtiminen

Ilma-aluksen päällikkö ja miehistö ovat velvollisia huolehtimaan ilma-aluksesta sekä matkustajista ja tavaroista, joita ilma-aluksessa kuljetetaan. Jos ilma-alus joutuu hätään, päällikön ja miehistön on käytettävissä olevin keinoin suojeltava ilma-alusta ja siinä olevia henkilöitä ja tavaroita.

59 §

Matkustajan velvollisuudet lennolla

Matkustaja ei saa toiminnallaan vaarantaa lennon, sen miehistön tai matkustajien turvallisuutta. Matkustajan on noudatettava käskyjä, jotka miehistö antaa lennon turvallisuuden ja järjestyksen ylläpitämiseksi.

60 §

Järjestys ja pakkokeinot

Jos ilma-alus on vaarassa tai jos matkustajien tai miehistön turvallisuus muutoin vaatii, ilma-aluksen päälliköllä on oikeus ottaa kiinni tai tarkastaa henkilö tai kukaan tarkastaa tai ottaa haltuunsa tavara järjestyksen palauttamiseksi tai turvallisuutta uhkaavan vaaran torjumiseksi. Päällik-

kö saa kiinniottamisen, tarkastuksen tai haltuunoton toimittamiseksi käyttää sellaisia välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää kokonaisuutena arvioiden puolustettavina, kun otetaan huomioon vaaran suuruus ja tilanne muutenkin. Jokainen miehistön jäsen on velvollinen ilman eri käskyä antamaan päällikölle tarvittavaa apua. Päällikön tai miehistön jäsenen kehoituksesta myös matkustajalla on oikeus antaa sellaista apua noudattaen päällikön tai miehistön jäsenen ohjeita. Miehistön jäsenellä ja matkustajalla on oikeus ryhtyä tässä momentissa tarkoitettuihin estäviin toimenpiteisiin ilman päällikön kehoitusta, jos on ilmeistä, että toimenpide on välttämätön ilma-aluksen taikka siinä olevien henkilöiden tai omaisuuden suojelemiseksi. Toimenpiteistä on mahdollisimman pian ilmoitettava päällikölle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja keinoja voidaan käyttää enintään siihen asti kunnes asia voidaan siirtää toimivaltaiselle viranomaiselle.

Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä.

61 §

Ilma-aluksen asiakirjat

Suomalaisessa ilma-aluksessa on oltava sitä ilmailuun käytettäessä mukana:

- 1) voimassa oleva rekisteröimistodistus;
- 2) voimassa oleva lentokelpoisuustodistus tai 38 §:n nojalla annettu lupa ilmailuun;
- 3) selvitys ilma-aluksen pakollisesta vakuutusturvasta;
- 4) muut sellaiset ilma-aluksen tyypistä ja lennon luonteesta riippuvat asiakirjat, jotka ovat tarpeen lennon turvallista toteuttamista ja lentoa kohdistuvaa viranomaisvalvontaa varten.

Ulkomaisessa ilma-aluksessa ja ilma-aluksessa, jota ei ole rekisteröity, on sitä Suomen alueella ilmailuun käytettäessä oltava mukana:

- 1) voimassa oleva Chicagon yleissopimukseen liittyneessä valtiossa annettu rekisteröimistodistus tai 10 §:n 1 momentissa tarkoitettu Li-

kenteen turvallisuusviraston lupa ilma-aluksen käyttöön Suomen alueella;

2) voimassa oleva Chicagon yleissopimuksen liitteen 8 mukainen lentokelpoisuustodistus tai Liikenteen turvallisuusviraston tunnustama lupa ilmailuun;

3) selvitys ilma-aluksen pakollisesta vakuumusturvasta;

4) muut sellaiset ilma-aluksen tyypistä ja lennon luonteesta riippuvat asiakirjat, jotka ovat tarpeen lennon turvallista toteuttamista ja lentoon kohdistuvaa viranomaisvalvontaa varten.

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa tarvittaessa tarkemmat määräykset miehittämättömältä ilma-alukselta edellytettävistä asiakirjoista ottaen huomioon kansainvälisen ja Euroopan unionin lainsäädännön kehityksen. Miehittämättömältä ilma-alukselta edellytettäviä asiakirjoja on säilytettävä kauko-ohjauspaikassa, jollei Liikenteen turvallisuusvirasto toisin määrää.

6 luku

Kaupallinen ilmakuljetus ja lupa ilmailutoimintaan eräissä tapauksissa

62 §

Määritelmät

Tässä luvussa tarkoitetaan unionilainsäädännön mukaisesti:

1) *lentoliikenneasetuksella* lentoliikenteen harjoittamisen yhteisistä säännöistä yhteisössä annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1008/2008;

2) *ulkosuhdeasetuksella* jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välisten lentoliikennesopimusten neuvottelemisesta ja täytäntöönpanosta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) 847/2004;

3) *kaupallisella ilmakuljetuksella* ilma-aluksen käyttämistä matkustajien, rahdin tai postin kuljetukseen maksua tai muuta korvausta vastaan, mukaan lukien yleisölennätykset;

4) *lentotyöllä* ilma-aluksen käyttämistä erikoistehtäviin;

5) *lentotyöluvalla* lupaa, jonka nojalla luvan haltija voi harjoittaa lentotyötä;

6) *lentokoulutusluvalla* lupaa sellaiseen lento- tai teoriakoulutuksen antamiseen, joka liittyy ilma-alusten ohjaamomiehistön lupakirjojen, kelpoisuustodistusten, kelpuutusten tai hyväksyntöjen hankkimiseen ja voimassa pitämiseen;

7) *lentonäytösluvalla* lupaa, jonka nojalla luvan haltija voi järjestää lentonäytöksen;

8) *lentokilpailuvalla* lupaa, jonka nojalla luvan haltija voi järjestää lentokilpailun;

9) *liikenneluvalla* lupaa, jonka nojalla luvan haltija voi kuljettaa matkustajia, postia ja rahtia lentoteitse maksua tai muuta korvausta vastaan;

10) *lentonäytöksellä* kokoontumislaissa (530/1999) tarkoitettua yleisötilaisuutta, jossa järjestetään ilmailutoimintaa yleisön nähtäväksi;

11) *taitolennolla* ilma-aluksella tarkoituksellisesti suoritettavia lentoliikkeitä, joihin liittyy nopeita muutoksia sen lentoasennossa, poikkeuksellisia lentoasentoja tai poikkeuksellisia nopeuden vaihteluja, joita ei tarvita normaalissa lennossa tai muihin lupakirjoihin tai kelpuutuksiin kuin taitolentokelpuutukseen tähtäävässä koulutuksessa;

12) *ansiolentotoiminnalla* ilma-aluksen mitä tahansa toimintaa, joka on yleisön saatavilla maksusta tai muutoin vastikkeellisesti, tai silloin kun toiminta ei ole yleisön saatavilla lentotoiminnan harjoittajan ja asiakkaan välisen sopimuksen nojalla harjoitettavaa toimintaa, jota asiakas ei valvo; ja

13) *kauko-ohjatun lentotoiminnan luvalla* kauko-ohjauspaikasta ohjatun miehittämättömän ilma-aluksen käyttämiseen tarvittavaa lupaa.

63 §

Liikennelupa

Liikenneluvasta säädetään lentoliikenneasetuksessa. Liikenteen turvallisuusvirasto myöntää liikenneluvan. Sen lisäksi, mitä liikenneluvan myöntämisen edellytyksistä säädetään lentoliikenneasetuksessa, hakijalta edellytetään hyvämaineisuutta. Hakija ei täytä hyvämaineisuutta.

den vaatimusta, jos hänet on tuomittu viimeksi kuluneiden viiden vuoden aikana vankeusrangaistukseen tai viimeksi kuluneiden kolmen vuoden aikana sakkorangaistukseen vakavasta työsuhdeta, elinkeinon harjoittamista, kirjanpitoa, velkasuhdeta, liikenteen harjoittamista taikka liikenneturvallisuutta koskevien säännösten tai määräysten rikkomisesta ja teko osoittaa hänen olevan ilmeisen sopimaton harjoittamaan lentoliikennettä. Hyvämaineisuus todistetaan Oikeusrekisterikeskuksen antamalla lausunnolla.

Lentoliikenteen harjoittajan käyttämät ilma-alukset on rekisteröitävä Suomen ilma-alusrekisteriin. Liikenteen turvallisuusvirasto voi yksittäisen ilma-aluksen osalta sallia lentoliikenteen harjoittajan käyttämän ilma-aluksen rekisteröinnin toisessa jäsenvaltiossa, jos sen lentoturvallisuusvalvonta voidaan asianmukaisesti hoitaa.

64 §

Lentoliikenne Euroopan talousalueen sisäisillä reiteillä, joiden lähtö- tai päätepiste on Suomessa

Lentoliikenteen harjoittaminen Euroopan talousalueen sisäisillä reiteillä, joiden lähtö- tai päätepiste on Suomessa, edellyttää Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa myönnettyä liikennelupaa. Liikenteen turvallisuusvirasto voi yksittäistapauksessa tai Suomea sitovan kansainvälisen velvoitteen perusteella myöntää tällaisen liikenteen harjoittamiseen luvan myös muulle kuin edellä tarkoitettun liikenneluvan haltijalle.

65 §

Julkinen palveluvelvoite

Lentoliikenneasetuksen 16 artiklassa tarkoitettun julkisen palveluvelvoitteen asettamisesta päättää Liikennevirasto. Liikennevirasto voi asettaa lentoliikenneasetuksen mukaisia rajoit-

uksia julkisen palveluvelvoitteen piiriin kuuluvalla reitillä, jos rajoitukset ovat tarpeen liikennöinnin turvaamiseksi reitillä.

66 §

Säännöllinen lentoliikenne Suomen ja kolmannen maan välillä

Liikenteen turvallisuusvirasto myöntää reitti-kohtaisen liikennöintiluvan säännöllisen lentoliikenteen harjoittamiseen Suomen ja kolmannen maan välillä.

Jollei 67 §:n säännöksistä muuta johdu, liikennöintiluvan myöntämisen edellytyksenä on, että:

1) hakijalla on 63 §:ssä tarkoitettu liikennelupa ja hakija on sijoittautunut Suomeen;

2) hakija on 1 momentissa tarkoitettun kolmannen maan nimeämä yhtiö, ja se täyttää Suomen ja tämän kolmannen maan välillä tehdyn lentoliikennesopimuksen mukaiset edellytykset liikenteen harjoittamiselle; tai

3) hakija on 1 momentissa tarkoitettun kolmannen maan nimeämä yhtiö, sillä on EASA-asetuksen 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua lentotoimintalupaa vastaava mainitun kolmannen maan viranomaisen myöntämä lupa, se täyttää tässä laissa ja Euroopan unionin asetuksissa asetetut kolmansien maiden lentoyhtiöihin sovellettavat vaatimukset ja liikenne- ja viestintäministeriö pitää luvan myöntämistä Suomen liikennepolitiikan kannalta perusteltuna.

Liikenteen turvallisuusvirasto vahvistaa tarvittaessa 1 momentissa tarkoitettun liikenteen kuljetusmaksut, paikkatarjonnan, aikataulut ja muut lentoliikenteeseen liittyvät ehdot.

67 §

Lentoliikenne käyttörajoituksia sisältävällä reitillä

Liikenteen turvallisuusvirasto päättää, mikä tai mitkä liikennöintiluvan hakijoista saavat harjoittaa liikennettä sellaisilla 66 §:ssä tarkoitetuilla reiteillä, joihin kohdistuu lentoliikennesopimukseen perustuvia käyttörajoituksia. Liiken-

nöintilupapäätöksen on perustuttava kokonais-tarkasteluun, jossa otetaan huomioon matkusta- ja rahtiliikenteen tarpeet, kilpailun edistäminen sekä Euroopan unionin lentoliikenteen tasapainoinen kehitys.

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa tarkemmat määräykset liikennöintilupien myöntämisestä 1 momentissa tarkoitetuille reiteille ja selvityksistä, joiden perusteella hakijoiden vertailu suoritetaan.

68 §

Ei-säännöllinen lentoliikenne Suomen ja kolmannen maan välillä

Liikenteen turvallisuusvirasto voi myöntää kolmannen maan lentoliikenteen harjoittajalle Suomen ja kolmannen maan välisen ei-säännöllisen lentoliikenteen harjoittamiseen lentoluvan yksittäiselle lennolle tai useamman lennon käsittävälle lentosarjalle. Lupa myönnetään, jos lentoliikenteen harjoittaja osoittaa, että sen lentotoimintalupa ja liikennelupa tai näitä vastaavat luvat mahdollistavat kyseisen liikenteen harjoittamisen ja että sillä on käytettävissään lentojen asianmukaiseen suorittamiseen soveltuva kalusto.

Lupa voidaan jättää myöntämättä, jos on syytä epäillä, että:

- 1) hakija ei kykene harjoittamaan liikennettä ammattitaitoisesti ja turvallisesti;
- 2) hakijalla ei ole riittävää vastuuvakuutusta ilmailussa aiheutuvien vahinkojen varalta;
- 3) hakija pyrkii luvan avulla kiertämään säännöllisen lentoliikenteen harjoittamiselle 66 ja 67 §:ssä säädettyjä vaatimuksia; tai
- 4) hakijan kotivaltio ei vastavuoroisesti myöntäisi lupaa suomalaiselle lentoliikenteen harjoittajalle.

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa määräykset 1 momentissa tarkoitettun luvan hakemismenettelystä ja asiakirjoista, joilla hakija osoittaa luvan myöntämisen edellytysten täyttyvän. Liikenteen turvallisuusvirasto voi lisäksi määräyksellään rajoittaa muiden kuin valmismatkan osana myytävien lentokuljetusten osuutta lentokoh- taisesta kokonaispaikkatarjonnasta, jos rajoitus

perustuu Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtioissa yleisesti noudatettavaan kansainväli- seen käytäntöön tai vastavuoroisuuteen.

Edellä 3 momentissa tarkoitetuissa määräyk- sissä on otettava soveltuvin osin huomioon Eu- roopan unionin ei-säännöllisen lentoliikenteen harjoittamista koskevan lainsäädännön lisäksi:

- 1) Chicagon yleissopimuksessa tarkoitettut standardit ja suositukset;
- 2) ECAC:n suositukset;
- 3) kansainvälinen käytäntö siltä osin kuin sitä yleisesti sovelletaan jäsenvaltioissa.

Lentoliikenteen harjoittaja, jolla on Euroo- pan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa myön- netty liikennelupa, saa harjoittaa ei-säännöllistä lentoliikennettä Suomen ja kolmannen maan vä- lillä ilman erillistä lupaa.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi kuitenkin 66 §:ssä tarkoitettun liikennöintiluvan haltijan vaatimuksesta kieltää 5 momentissa tarkoitettun ei-säännöllisen lentoliikenteen harjoittamisen, jos siitä aiheutuu liikennöintiluvassa tarkoitetu- le toiminnalle suurempaa kuin vähäiseksi katsot- tavaa taloudellista haittaa ja lentoliikenteen har- joittaja kiertää säännöllisen lentoliikenteen har- joittamiselle asetettuja rajoituksia ei-säännöl- lisen lentoliikenteen avulla.

69 §

Lentoliikenne Suomen alueen yli

Säännöllistä ja ei-säännöllistä lentoliikennet- tä saa harjoittaa Suomen alueen yli ilman erillis- tä lupaa, jos näin on sovittu Suomen ja lentoli- kenteen harjoittajan kotivaltion välillä kahden- välisen tai monenvälisen sopimuksen perusteel- la.

Liikenteen turvallisuusvirasto myöntää muis- sa kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa luvan lentoliikenteen harjoittamiseen Suomen alueen yli. Lupa myönnetään joko säännölliselle lentoliikenteelle, yksittäiselle lennolle tai useamman lennon käsittävälle lentosarjalle. Lupa myönnetään, jos lentoliikenteen harjoitta- ja osoittaa, että sen lentotoimintalupa ja liiken- nelupa tai näitä vastaavat luvat mahdollistavat kyseisen liikenteen harjoittamisen ja että sillä on

käytettävissään lentojen asianmukaiseen suoritamiseen soveltuva kalusto.

Lupa voidaan jättää myöntämättä, jos on syytä epäillä, että:

- 1) hakija ei kykene harjoittamaan lentoliikennettä ammattimaisesti ja turvallisesti;
- 2) hakijalla ei ole riittävää vastuuvakuutusta ilmailussa aiheutuvien vahinkojen varalta; tai
- 3) hakijan kotivaltio ei vastavuoroisesti myöntäisi lupaa suomalaiselle lentoliikenteen harjoittajalle.

70 §

Lentotyölupa

Lentotyöhön vaaditaan Liikenteen turvallisuusviraston myöntämä lentotyölupa. Lentotyöluvan saamisen edellytyksenä on, että hakijalla on käytettävissään lentotyön turvalliseen suoritamiseen tarvittava organisaatio ja henkilöstö sekä tarkoitettuun toimintaan soveltuva kalusto. Lentotyölupaa ei vaadita, jos toiminnan harjoittaja, jonka kotipaikka tai pääasiallinen liikepaikka on toisessa jäsenvaltiossa, osoittaa täyttävänsä vastaavalle toiminnalle kyseisessä jäsenvaltiossa asetetut lupa-, kelpoisuus- tai muut vastaavat vaatimukset. Liikenteen turvallisuusvirasto voi kuitenkin asettaa toiminnan turvallisuuden varmistamiseksi tarpeellisia, syrjimättömiä ehtoja.

Lentotyölupaa ei vaadita Liikenteen turvallisuusviraston määräysten mukaisesti tapahtuviin:

- 1) purjelentokoneiden hinauslentoihin;
- 2) laskuvarjohyppy lentoihin;
- 3) metsäpalovalvontalentoihin;
- 4) valtion- ja sotilasilmailuun;
- 5) satunnaisesti viranomaisen pyynnöstä suoritettaviin etsintä- ja pelastuslentoihin.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi sallia, että muutakin kuin 2 momentissa tarkoitettua lentotyötä saa harjoittaa ilman lupaa, jos luvan hankkiminen ei turvallisuuden varmistamiseksi ole tarpeen.

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa lentotyötoiminnan turvallisen harjoittamisen edellyttä-

mät tarkemmat määräykset lentotyöluvan saamisen edellytyksistä. Määräykset voivat koskea:

- 1) lentotyöluvan haltijan organisaation ja henkilöstön mitoitus ja ammattitaitoa;
- 2) lentotyöluvassa tarkoitettuun toimintaan käytettävää kalustoa;
- 3) lentotyöluvan haltijan toimintakäsikirjoja ja menetelmiä;
- 4) lentotyöluvan haltijan taloudellisia edellytyksiä.

Lentotyölupa on myönnettävä, jos hakija täyttää tässä pykälässä säädetyt ja 4 momentin nojalla määrätty edellytykset. Lentotyölupa myönnetään Liikenteen turvallisuusviraston hakijan toimintaedellytysten, asianomaista toimintaa koskevien säännösten ja määräysten tai vastaavan perusteen nojalla asettamaksi määräajaksi.

Lukuun ottamatta miehittämätöntä ilma-alusta, jonka toimintamassa on alle 150 kilogrammaa, lentotyössä käytettävä ilma-alus on rekisteröitävä Suomen ilma-alusrekisteriin. Liikenteen turvallisuusvirasto voi myöntää lentotyöluvan toisessa jäsenvaltiossa rekisteröidylle ilma-alukselle, jos sen lentoturvallisuusvalvonta voidaan asianmukaisesti hoitaa. Jos lentotyöhön ei ole käytettävissä sopivaa jäsenvaltiossa rekisteröityä ilma-alusta ja jos lentoturvallisuus ei vaarannu, Liikenteen turvallisuusvirasto voi hyväksyä käytettäväksi kolmannen maan ilma-alusrekisteriin merkityn ilma-aluksen. Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, millä edellytyksillä tällainen ilma-alus voidaan hyväksyä lentotyötehtäviin.

71 §

Lentokoulutuslupa

Lento- ja teoriakoulutukseen, joka liittyy ilma-alusten ohjaamomiehistön lupakirjojen, kelpoisuustodistusten, kelpuutusten ja hyväksyntöjen hankkimiseen tai voimassa pitämiseen, vaaditaan Liikenteen turvallisuusviraston myöntämä lentokoulutuslupa. Lentokoulutusluvan saamisen edellytyksenä on, että hakijalla on käytettävissään lentokoulutuksen turvalliseen ja

asianmukaiseen antamiseen tarvittava organisaatio ja henkilöstö sekä tarkoitettuun toimintaan soveltuva kalusto, tilat ja opetusvälineet.

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa lentokoulutustoiminnan turvallisen harjoittamisen edellyttämät tarkemmat määräykset lentokoulutusluvan saamisen edellytyksistä. Määräykset voivat koskea:

1) lentokoulutusluvan haltijan organisaation ja henkilöstön mitoitusta ja ammattitaitoa;

2) lentokoulutusluvassa tarkoitettuun toimintaan käytettävää kalustoa, opetustiloja ja muita opetusvälineitä;

3) lentokoulutusluvan haltijan toimintakäsikirjoja, toimintamenetelmiä ja koulutusohjelmia.

Lentokoulutuslupa on myönnettävä, jos hakija täyttää tässä pykälässä säädetty ja 2 momentin nojalla määrätyt edellytykset. Lentokoulutuslupa myönnetään Liikenteen turvallisuusviraston hakijan toimintaedellytysten, asianomaista toimintaa koskevien säännösten ja määräysten tai vastaavan perusteen nojalla asettamaksi määräajaksi.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi määrätä, että tietynlaiseen lentokoulutukseen ei tarvita lentokoulutuslupaa, jos luvan hankkimiseen ei turvallisuuden varmistamiseksi ole tarvetta.

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa tarvittaessa tarkemmat määräykset matkustamomiehien koulutusorganisaation hyväksymisestä ottaen huomioon siviili-ilmailun lentomiestä koskevien teknisten vaatimusten ja hallinnollisten menettelyjen säätämisestä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 216/2008 nojalla annetun komission asetuksen (EU) N:o 1178/2011 säännökset sekä Euroopassa vallitsevat käytännöt.

72 §

Lentonäytökset ja lentokilpailut

Lentonäytöksen tai lentokilpailun järjestämiseen vaaditaan Liikenteen turvallisuusviraston myöntämä lupa, kun:

1) tilaisuus järjestetään lentoasemalla;

2) ohjelmaan sisältyy taitolentoa; tai

3) mukana on ulkomaalaisia osanottajia.

Lentonäytösluvan ja lentokilpailuluvan saamisen edellytyksenä on, että hakijalla on käytettävissään näytöksen tai kilpailun turvalliseen toteuttamiseen tarvittava organisaatio ja henkilöstö. Lisäksi edellytyksenä on, että luvassa tarkoitettussa tapahtumassa käytettävä kalusto, lentonäytöksen esiintyjät tai kilpailun osanottajat, lento-ohjelmat ja tapahtuman turvallisuusjärjestelyt täyttävät säännösten ja määräysten vaatimukset.

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa tapahtuman turvallisen järjestämisen edellyttämät tarkemmat määräykset lentonäytösluvan ja lentokilpailuluvan saamisen edellytyksistä. Määräykset voivat koskea:

1) lentonäytösluvan tai lentokilpailuluvan haltijan organisaation ja henkilöstön mitoitusta ja ammattitaitoa;

2) lentonäytösluvassa tai lentokilpailuluvassa tarkoitettussa tapahtumassa käytettävää kalustoa, lentonäytöksen esiintyjä, esiintyjien lento-ohjelmia ja kilpailun osanottajia; sekä

3) lentonäytösluvan tai lentokilpailuluvan haltijan toimintamenetelmiä, tapahtuman turvallisuusjärjestelyjä sekä tapahtuman järjestäjän yhteistoimintaa lennonvarmistuselinten ja muiden viranomaisten kuin ilmailuviranomaisten kanssa.

Lentonäytöslupa ja lentokilpailulupa on myönnettävä, jos hakija täyttää tässä pykälässä säädetty ja 3 momentin nojalla määrätyt edellytykset. Lentonäytöslupa ja lentokilpailulupa myönnetään erikseen kutakin tapahtumaa tai tapahtumasarjaa varten.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tapahtuman turvalliseksi järjestämiseksi tarpeellisia määräyksiä sellaisia lentonäytöksiä tai lentokilpailuja varten, joihin ei vaadita erillistä lupaa. Määräykset voivat koskea tapahtumasta ilmoittamista, tapahtuman järjestäjän vastuuhenkilöitä ja toimintamenetelmiä, tapahtuman turvallisuusjärjestelyjä sekä yhteistoimintaa lennonvarmistuselinten ja muiden viranomaisten kuin ilmailuviranomaisten kanssa.

73 §

Kauko-ohjatun lentotoiminnan lupa

Liikenteen turvallisuusvirasto myöntää luvan kauko-ohjattuun lentotoimintaan. Luvan saamisen edellytyksenä on, että hakijalla on käytettävissään kauko-ohjatun lentotoiminnan turvalliseen suorittamiseen tarvittava henkilöstö, toimintaan soveltuva kalusto sekä toimintaa koskeva ohjeistus.

74 §

Hallinnolliset seuraamukset

Tässä luvussa tarkoitettujen lupien valvonassa käytettävistä hallinnollisista seuraamuksista säädetään 14 luvussa.

7 luku

Lentopaikat ja maalaitteet

75 §

Määritelmät

Tässä luvussa tarkoitetaan:

1) *lentoasemalla* lentopaikkaa, jossa lentotiedotuspalvelu, hälytyspalvelu, ilmaliikenteen neuvontapalvelu ja lennonjohtopalvelu on pysyvästi järjestetty;

2) *kevytlentopaikalla* lentopaikkaa, jota käytetään lentotoimintaan purje- ja moottoripurjelentokoneilla, ilmalaivoilla, kuumailmapalloilla ja muilla Liikenteen turvallisuusviraston tarkemmin määrittelemillä kevyillä ilma-aluksilla;

3) *muulla ilmailua palvelevalla alueella* aluetta, jolla on lentopaikan alueesta erillään ilmailua palvelevia rakennuksia, rakennelmia tai laitteita;

4) *lentoaseman hyväksyntätodistuksella* lupaa, jolla vahvistetaan, että lentoaseman pitäjällä ja sen henkilöstöllä on ilmaliikenteen riittävän turvallisuuden varmistamiseksi riittävä ammattitaito, organisaatio ja toimintamenetelmät ja että lentoasema on määräysten mukainen;

5) *lentopaikan pitoluvalla* lupaa, jolla vahvistetaan lentopaikan organisaatio ja toimintaehdot ja että lentopaikka on säännösten ja määräysten mukainen;

6) *liikennealueella* lentopaikan osaa, joka on tarkoitettu ilma-alusten lentoonlähtöön, laskuun ja rullaukseen ja joka ei ole asematasoa; ja

7) *asematasolla* lentopaikan osaa, joka on tarkoitettu ilma-alusten matkustajien, postin ja rahdin lastausta tai purkamista sekä ilma-alusten tankkausta, paikoitusta tai huoltoa varten.

76 §

Lentopaikkojen ja muiden alueiden käyttö

Ilma-aluksen lentoonlähtöön ja laskeutumiseen saa käyttää vain lentopaikkaa tai 2 momentissa tarkoitettua aluetta. Kielto muiden alueiden käyttämiseen ei koske hätätilannetta, pakko-laskua tai muita niihin rinnastettavia tapauksia, ei myöskään lentoonlähtöä ja laskeutumista miehittämättömällä ilma-aluksella tai sotilashelikopterilla, muulla valtion helikopterilla eikä etsintä- ja pelastustoimintaan käytettävällä helikopterilla pelastus-, virka-apu- ja operatiivisilla lennoilla. Aluksella olevan laskeutumisalueen käyttämisestä helikopterin lentoonlähtöön ja laskeutumiseen säädetään erikseen.

Ilma-aluksen lentoonlähtöön ja laskeutumiseen saa tilapäisesti käyttää avointa vesialuetta sekä alueen omistajan tai haltijan suostumuksella muuta maa- tai vesialuetta, vaikka aluetta ei ole sellaiseen tarkoitukseen erityisesti järjestetty. Liikenteen turvallisuusvirasto antaa tarvittaessa ilmailun turvallisuuden kannalta tarpeellisia määräyksiä:

- 1) maa- ja vesialueen tilapäisestä käytöstä;
- 2) ilma-alusten käyttämän alueen mitoitusesta ja pinnan ominaisuuksista;
- 3) lentoesterajoituksista;
- 4) muista lentoonlähdön ja laskeutumisen turvallisuuteen vaikuttavista seikoista.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuun toimintaan tarvittavan maa- tai vesialueen omistajan tai haltijan luvan edellyttämästä yhteisen maa- tai vesialueen osakaskunnan suostumuksesta säädetään yhteisaluellaissa (758/1989).

Jos lentoturvallisuus, liikenteen sujuvuus, maanpuolustukselliset syyt, elinkeinon harjoittaminen tai haitallisten ympäristövaikutusten ehkäisy niin vaativat, Liikenteen turvallisuusvirasto voi kieltää muun kuin lentopaikan käytön tai rajoittaa 2 momentissa tarkoitetun alueen käyttöä ilma-alusten lentoonlähtöön ja laskeutumiseen. Liikenteen turvallisuusviraston on kuuluttava asianomaista elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta sekä tarpeen mukaan muita viranomaisia, jos kiellon tai rajoituksen syy on muu kuin lentoturvallisuus tai liikenteen sujuvuus.

77 §

Lentoliikenteen sujuvuuden edistäminen

Liikenteen turvallisuusvirasto laatii ja vahvistaa lentoliikenteen sujuvuuden edistämistä koskevan kansallisen toimintaohjelman ja edistää lentoasemilla säännöllisesti toimivien yritysten ja viranomaisten toiminnan yhteensovittamista lentoliikenteen sujuvuuden kehittämiseksi.

Lentoaseman pitäjän on huolehdittava lentoasemalla säännöllisesti toimivien yritysten ja viranomaisten toiminnan yhteensovittamisesta kansallisen toimintaohjelman ja Liikenteen turvallisuusviraston antamien toiminnallisten ja teknisten määräysten mukaisesti.

78 §

Lähtö- ja saapumisaikojen jakaminen lentoasemilla

Lähtö- ja saapumisaikojen jakamisesta lentoasemilla säädetään slot-asetuksessa.

Liikenteen turvallisuusvirasto vastaa slot-asetuksessa jäsenvaltiolle säädetyistä tehtävistä, jollei 3 momentissa toisin säädetä. Liikenteen turvallisuusvirasto nimeää slot-asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun aikatauluneuvojan tai koordinaattorin.

Lentoaseman pitäjä:

1) suorittaa slot-asetuksen 3 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun kapasiteettitutkimuksen;

2) asettaa slot-asetuksen 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun koordinoitukomitean;

3) määrittää slot-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti lähtö- ja saapumisaikojen jakamisessa käytettävät tunnusluvut.

79 §

Rakentamislupa

Lentopaikan tai muun ilmailua palvelevan alueen rakentamiseen on saatava rakentamislupa. Sama koskee lentopaikan tai muun ilmailua palvelevan alueen muutoksia, joilla saattaa olla vaikutuksia lentoturvallisuuteen tai merkittäviä vaikutuksia maisemakuvaan. Rakentamisluvan myöntää Liikenteen turvallisuusvirasto. Valtioneuvosto voi yksittäistapauksessa pidättää rakentamislupaa koskevan asian ratkaistavakseen.

Tässä luvussa tarkoitettua rakentamislupaa ei kuitenkaan vaadita puolustusvoimien tarpeisiin kriisioloja ja niiden harjoittelua varten rakennettaville varalaskupaikoille, puolustusvoimien helikopterilaskupaikoille eikä puolustusvoimien lennokkitoiminnan kevytlentopaikoille. Rakentamislupaa ei vaadita myöskään yksinomaan rajavartiolaitoksen käyttöön tarkoitetuille helikopterilaskupaikoille.

Jollei tästä luvusta muuta johdu, lentopaikan ja muun ilmailua palvelevan alueen rakentamisessa ja muuttamisessa noudatetaan, mitä kaavoituksesta, ympäristöluvasta, ympäristövaikutusten arvioinnista, rakentamisesta sekä kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta säädetään. Jos ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa (468/1994) tarkoitettuun ympäristövaikutusten arviointiselostukseen sisältyvät tämän lain säännösten soveltamiseksi tarpeelliset tiedot ympäristövaikutuksista, ei samaa selvitystä vaadita uudestaan. Lupapäätöksestä on käytävä ilmi, miten mainitun lain mukainen arviointi on otettu huomioon.

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 126 §:ssä ja sen nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitettua toimenpidelupaa koskevia säännöksiä ei sovelleta lentopaikka-alueen eikä ilmailuradiomajakoiden, tutkalaitteiden, niiden suojarakennelmien eikä muiden lentoturvallisuuden ja lentoliikenteen säännöllisyyden kannalta välttämättömien laitteiden ja rakennelmien rakenta-

miseen. Lentopaikalla ja muulla ilmailua palvelevalla alueella tehtäville toimenpiteille ei myöskään edellytetä mainitun lain 128 §:n mukaisen maisematyöluvan hakemista eikä 129 §:n mukaisen ilmoituksen tekemistä.

80 §

Rakentamislupa-asian käsittelyyn liittyvä kuulemismenettely

Ennen lentopaikan rakentamisluvan myöntämistä on asianomaiselle kunnalle sekä asian laadun mukaan puolustusministeriölle, ympäristöministeriölle, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja maakunnan liitolle varattava tilaisuus antaa lausuntonsa asiasta.

Jos rakentamislupa haetaan muun ilmailua palvelevan alueen kuin lentopaikan tai sen rakennelmien ja laitteiden rakentamiseen tai niiden 79 §:n mukaista muuttamiseen, asianomaiselle kunnalle sekä asian laadun mukaan muulle asianomaiselle viranomaiselle ja naapureille on ennen rakentamisluvan myöntämistä varattava tilaisuus antaa lausuntonsa asiasta.

81 §

Rakentamisluvan myöntämisen edellytykset

Rakentamislupa on myönnettävä, jos lentopaikka tai muu ilmailua palveleva alue sekä sen rakennukset, rakennelmat ja laitteet täyttävät lentoturvallisuuden ja liikenteen sujuvuuden edellyttämät vaatimukset ja lentopaikalle on myönnetty ympäristönsuojelulain (527/2014) edellyttämä ympäristölupa. Rakentamislupaan voidaan liittää ehtoja, joiden avulla voidaan varmistaa lentoturvallisuuden ja liikenteen sujuvuuden toteutuminen. Rakentamislupa voidaan kuitenkin evätä maanpuolustuksellisten syiden perusteella.

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa lentotoiminnan turvallisuuden ja sujuvuuden edellyttämät Chicagon yleissopimuksessa tarkoitettuihin standardeihin ja suosituksiin pohjautuvat tar-

kemmat määräykset rakentamisluvan myöntämisen edellytyksistä. Määräykset voivat koskea:

- 1) ilma-alusten käyttöön tarkoitettujen alueiden mitoitusta ja ominaisuuksia;
- 2) lentoesterajoituksia ja lentoesteiden merkitsemistä;
- 3) visuaalisia maalaitteita;
- 4) lentopaikan lennonvarmistuspalveluja;
- 5) lentopaikan pelastustoimintaa;
- 6) siviili-ilmailun turvaamista;
- 7) muita 1—6 kohtaan verrattavia lentoliikenteen turvallisuuden ja sujuvuuden varmistamiseksi asetettavia vaatimuksia.

Rakentamislupa myönnetään vähintään viiden vuoden määräajaksi. Lupa voidaan peruuttaa, jos lupaan liitettyjä ehtoja ei noudateta tai luvan antamisen edellytykset eivät enää täyty eikä luvan haltija ole korjannut puutteita Liikenteen turvallisuusviraston määräämässä kohtuullisessa ajassa.

82 §

Lentoaseman hyväksyntätodistus

Lentoaseman on oltava Liikenteen turvallisuusviraston hyväksymä, jollei jäljempänä toisin säädetä. Hyväksynnästä annettavassa todistuksessa määrätään, minkälaiseen liikenteeseen tai muuhun ilmailuun lentoasemaa saa käyttää.

Yleisessä käytössä olevan lentoaseman käytämisen on oltava sallittua samoilla ehdoilla kaikille, jollei slot-asetuksessa tai sen nojalla toisin säädetä.

Lentoasemalla, jota käytetään yksinomaan sotilasilmailuun tai valtion lentotoimintaan, ei tarvitse olla hyväksyntätodistusta.

83 §

Lentoaseman hyväksyntätodistuksen myöntämisen edellytykset

Hyväksyntätodistus on myönnettävä, jos hakija osoittaa, että:

- 1) lentoasema on alueineen, laitteineen, järjestelmineen ja toimintoineen määräysten mukainen;

2) lentoaseman pitäjällä ja sen henkilöstöllä on tarvittava pätevyys ja kokemus lentoaseman pitoon.

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa lentotoiminnan turvallisuuden ja sujuvuuden edellyttämät Chicagon yleissopimuksessa tarkoitettuihin standardeihin ja suosituksiin pohjautuvat tarkemmat määräykset hyväksyntätodistuksen saamisen edellytyksistä. Määräykset voivat koskea:

1) ilma-alusten käyttöön tarkoitettujen alueiden mitoittamista ja ominaisuuksia;

2) lentoasemaa koskevien tietojen ilmoittamista;

3) lentoesterojoituksia ja lentoesteiden merkitsemistä;

4) visuaalisia maalaitteita;

5) lentoaseman lennonvarmistuspalveluja;

6) liikenteen ohjausta ja valvontaa;

7) henkilöstön koulutusta ja kelpuutuksia;

8) kunnossapitoa ja tarkastusten teknistä toteuttamista;

9) lumenpoistoa ja liukkauden torjuntaa;

10) lentoaseman pelastustoimintaa;

11) lentoaseman tilapäisjärjestelyjä;

12) lintujen ja muiden eläinten torjuntaa lentopaikoilla ja niiden läheisyydessä;

13) lentoaseman pitäjän toimintakäsikirjaa;

14) lentoaseman pitäjän organisaatiota ja henkilöstön pätevyyttä;

15) lentoaseman pitäjän turvallisuudenhallintajärjestelmää;

16) muita lentoliikenteen turvallisuuden varmistamiseksi asetettavia vaatimuksia.

Hyväksyntä myönnetään määräajaksi tai toistaiseksi. Hyväksyntä on voimassa enintään niin kauan kuin hyväksyntätodistuksen haltijalla on oikeus lentoaseman maa- tai vesialueen käyttöön.

Hyväksynnän ja sen edellytysten valvonnassa käytettävistä hallinnollisista seuraamuksista säädetään 14 luvussa.

84 §

Lentopaikan pitolupa

Jos lentopaikalla ei tarvitse olla 82 §:ssä tarkoitettua hyväksyntätodistusta, sen pitämiseen

on oltava Liikenteen turvallisuusviraston myöntämä lupa, jollei jäljempänä toisin säädetä. Lentopaikan pitoluvassa määrätään lentopaikan pitäjä ja päällikkö sekä se, minkälaiseen liikenteeseen tai muuhun ilmailuun lentopaikkaa saa käyttää.

Vain sotilasilmailuun tai valtion lentotoimintaan käytettävän lentopaikan pitämiseen ei tarvitse olla 1 momentissa tarkoitettua lupaa.

85 §

Pitoluvan myöntämisen edellytykset

Pitolupa on myönnettävä, jos hakija on osoittanut, että lentopaikka täyttää 81 §:n mukaiset rakentamisluvan edellytykset ja että lentopaikan pitäjän organisaatio mahdollistaa lentopaikan turvallisen ylläpidon. Pitoluvan myöntämiseen sovelletaan, mitä 83 §:n 3 momentissa säädetään.

Pitoluvan ja sen edellytysten täyttymisen valvonnassa käytettävistä hallinnollisista seuraamuksista säädetään 14 luvussa.

86 §

Kevytlentopaikat

Kevytlentopaikalle ei tarvitse hakea rakentamis- eikä pitolupaa. Tällaisesta lentopaikasta lentopaikan pitäjän on kuitenkin tehtävä ilmoitus Liikenteen turvallisuusvirastolle 90 päivää ennen rakentamisen aloittamista ja 30 päivää ennen lentopaikan käyttöönottoa. Liikenteen turvallisuusvirasto antaa määräykset siitä, mitä tietoja ilmoituksista on käytävä ilmi.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi lentoturvallisuuden vaarantumisen, haitallisten ympäristövaikutusten tai maanpuolustuksellisten syiden perusteella kieltää kevytlentopaikan rakentamisen tai käyttöönoton taikka asettaa sen rakentamiselle ja käyttämiselle tarpeellisia lentoturvallisuuteen, ympäristön suojeluun tai maanpuolustukseen liittyviä ehtoja.

87 §

Rakennusten, rakennelmien ja laitteiden hyväksyminen käyttöön

Lentopaikan ja muun ilmailua palvelevan alueen rakennukselle, rakennelmalle tai laitteelle on saatava Liikenteen turvallisuusviraston hyväksyntä ennen kuin se otetaan rakentamisen tai muutoksen jälkeen käyttöön. Hyväksyntä on myönnettävä, jos rakennukset, rakennelmat ja laitteet täyttävät lentoturvallisuuden ja liikenteen sujuvuuden edellyttämät vaatimukset. Liikenteen turvallisuusviraston hyväksyntää ei vaadita, jos rakennus, rakennelma tai laite taikka muutos ei vaikuta lentoturvallisuuteen eikä haittaa liikenteen sujuvuutta.

88 §

Lentopaikan käytön kieltäminen ja rajoittaminen

Lentopaikan pitäjä vastaa siitä, että lentopaikka on ilmoitettuna palveluaikoina määräysten mukainen. Muuna aikana lentopaikan käyttämisestä ilma-aluksen lentoonlähtöön, laskeutumiseen ja rullaukseen vastaa ilma-aluksen päällikkö.

Lentopaikan pitäjän on kieltettävä lentopaikan tai muun ilmailua palvelevan alueen, rakennuksen, rakennelman tai laitteen käyttö taikka rajoitettava sitä sekä palveluaikana että muuna aikana, jos sen tiedossa on, että:

1) ilmailumääräyksissä vaadittu lentopaikan varustus ei ole kunnossa;

2) liikennealue tai asemataso ei kelirikon tai korjaustyön takia ole määräysten mukainen;

3) liikennealue tai asemataso ei esteen takia ole määräysten mukainen;

4) lentopaikalla järjestetään tilaisuus tai tapahtuma, joka rajoittaa tai estää lentotoiminnan; tai

5) jokin muu 1—4 kohdassa tarkoitettuihin syihin rinnastettava painava syy sitä edellyttää.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi määrätä 2 momentissa tarkoitetun kiellon tai rajoituksen, jos se katsoo, ettei lentopaikan pitäjä ole

toiminut mainitussa momentissa edellytetyllä tavalla.

8 luku

Maahuolinta

89 §

Määritelmät

Tässä luvussa tarkoitetaan:

1) *maahuolintapalveluilla* niitä lentopaikalla sen käyttäjille toimitettavia palveluja, jotka luetaan maahuolintadirektiivin liitteessä; ja

2) *omahuolinnalla* tilannetta, jossa lentoteitse matkustajia, rahtia tai postia kuljettava huolehtii yhden tai useamman maahuolintapalvelun suorittamisesta itselleen tekemättä tästä sopimusta kolmannen osapuolen kanssa.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuina kolmansina osapuolina toisiinsa nähden ei pidetä kuljettajia, joista toisella on hallussaan toisen osake-enemmistö tai joiden molempien osake-enemmistö on saman tahon hallussa.

90 §

Maahuolintapalvelujen tarjoaminen

Lentopaikan pitäjä ei saa ilman tässä pykälässä säädettyä perustetta rajoittaa maahuolintapalvelujen tarjontaa tai omahuolintaa siltä osin kuin palvelujen tarjontaan lentopaikalla on sovellettava maahuolintadirektiiviä. Lentopaikan pitäjä on velvollinen huolehtimaan siitä, että lentopaikan rakennelmien ja laitteiden käytössä maahuolintaan ja omahuolintaan sekä käytön järjestämisessä noudatetaan, mitä maahuolintadirektiivin 16 artiklassa säädetään.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi lentopaikan pitäjän hakemuksesta rajoittaa maahuolintapalvelujen tarjontaa tai omahuolintaa maahuolintadirektiivin 6, 7, 9 tai 15 artiklan mukaisesti taikka asettaa maahuolintapalvelujen tarjoajille 15 artiklan mukaisia julkisen palvelun velvoitteita. Maahuolintadirektiivin 9 artiklan mukainen rajoitus on kuitenkin voimassa vain siltä

osin kuin Euroopan komissio sen hyväksyy mainitun artiklan 5 kohdan mukaisesti. Päätöksen rajoittaa maahuolintapalvelujen tarjontaa tai omahuolintaa maahuolintadirektiivin 6, 7, 9 tai 15 artiklan mukaisesti Liikenteen turvallisuusviraston on meneteltävä siten kuin mainituissa artikloissa säädetään sekä tarvittaessa järjestettävä maahuolintapalvelujen tarjoajien valinta mainitun direktiivin 11 artiklan mukaisesti. Valintapäätöksistä ja ilman valintaa annetuista luvista rajoituksen alaisen maahuolintapalvelun tarjoamiseen on ilmoitettava siten kuin maahuolintadirektiivin 11 artiklan 3 kohdassa säädetään.

Lentopaikan pitäjän on maahuolintaa koskeissa asioissa kuultava 94 §:ssä tarkoitettua käyttäjien komiteaa ja maahuolintapalvelujen tarjoajia siten kuin maahuolintadirektiivin 13 artiklassa säädetään.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi vastavuoroisuuden puuttumisen perusteella rajoittaa kolmannesta maasta olevan maahuolintapalvelujen tarjoajan tai omahuolinnan harjoittajan maahuolintadirektiivin mukaisia oikeuksia direktiivin 20 artiklan mukaisesti.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa turvallisuuden ja sujuvuuden edellyttämät tarkemmat määräykset maahuolinnasta. Määräykset voivat koskea maahuolinnan järjestämistä, maahuolinnan toimintakokonaisuuksien hallintaa ja vastuiden määrittelyä siten, että maahuolintatoiminnot eivät aiheuta vaaraa lentoliikenteelle.

91 §

Lentopaikan keskitettyjen infrastruktuurien käyttäminen

Liikenteen turvallisuusvirasto voi lentopaikan pitäjän hakemuksesta päättää, että maahuolintapalvelujen tarjoajien ja omahuolintaan oikeutettujen on käytettävä maahuolinnan järjestämiseen lentopaikan keskitettyjä infrastruktuureja. Tällöin sovelletaan, mitä maahuolintadirektiivin 8 artiklassa säädetään.

92 §

Maahuolinnan kirjanpidon eriyttäminen ja tarkastaminen

Maahuolintapalveluja tarjoavan on kirjanpidossaan pidettävä maahuolintapalveluihin liittyvä toimintansa erillään muista toiminnoistaan sekä pyynnöstä annettava Liikenteen turvallisuusviraston määräämän tarkastajan käyttöön kirjanpitoa ja tiedot, joiden perusteella kirjanpidon eriyttämistä voidaan valvoa.

Tarkastaja antaa kertomuksensa kirjanpidon eriyttämisen toteutumisesta Liikenteen turvallisuusvirastolle. Liikenteen turvallisuusvirasto saa salassapitovelvollisuuden estämättä luovuttaa kertomuksen komissiolle ja Kilpailu- ja kuluttajavirastolle.

93 §

Maahuolintapalveluja tarjoavan turvallisuuden hallinta

Maahuolintapalveluja tarjoavan on ylläpidettävä ja kehitettävä turvallisuudenhallintajärjestelmää, jonka avulla se varmistaa oman toiminnan turvallisuuden ja edistää koko lentopaikan turvallisuutta. Turvallisuudenhallintajärjestelmästä on käytävä ilmi ainakin seuraavat asiat:

- 1) maahuolintapalveluja tarjoavan vastuunjaako ja päätöksentekojärjestelmä;
- 2) toiminnan vaatimustenmukaisuus;
- 3) käytettävät alihankkijat ja näiden valvonta;
- 4) asiakirjahallinta;
- 5) poikkeamaraportointi ja poikkeamien käsittely;
- 6) henkilöstön koulutus ja muu kehittäminen;
- 7) kaluston hallinta.

Maahuolintapalveluja tarjoavan on toimitettava tiedot turvallisuudenhallintajärjestelmästäan lentopaikan pitäjälle ja Liikenteen turvallisuusvirastolle.

94 §

Käyttäjien komitea

Maahuolintadirektiivin soveltamisalaan kuuluvilla lentoasemilla lentoaseman pitäjä vastaa siitä, että lentoasemalle perustetaan käyttäjien komitea, johon kutsutaan mukaan lentoaseman käyttäjät ja käyttäjiä edustavat järjestöt. Käyttäjien komitea avustaa lentoaseman pitäjää maahuolintapalvelujen järjestämisessä lentoasemalla.

Käyttäjien komitea laatii itselleen työjärjestyksen, johon sisältyvät komitean työskentely- ja menettelytavat, mukaan lukien komitean äänestyssäännöt.

9 luku

Ilmailun turvaaminen

95 §

Luvun soveltamisala ja yleiset säännökset

Siviili-ilmailun turvaamisesta säädetään turva-asetuksessa ja sen nojalla annetuissa Euroopan komission asetuksissa.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi turva-asetuksen 4 artiklan 4 kohdassa ja 6 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa antaa määräyksiä turva-asetuksen ja sen nojalla annettujen Euroopan komission asetusten säännöksistä poikkeavista tai niitä täydentävistä toimenpiteistä, jos se on perusteltua ottaen huomioon arvioidut uhkat, yleinen turvallisuustilanne tai turva-asetuksessa ja sen nojalla annetuissa Euroopan komission asetuksissa tarkoitettujen toimien paikalliseen soveltamiseen liittyvät erityiset ongelmat. Toimenpiteillä ei kuitenkaan saa poiketa siitä, mitä 97 §:n 2 momentissa säädetään. Liikenteen turvallisuusviraston on ilmoitettava toimenpiteistä Euroopan komissiolle.

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa tarvittaessa siviili-ilmailun turvaamisen edellyttämät tarkemmat määräykset ottaen huomioon Chicagon yleissopimuksessa tarkoitettut standardit ja suositukset sekä turva-asetuksessa ja sen nojalla

annetuissa Euroopan komission asetuksissa säädetty vaatimukset kansallisista määrittelyistä.

96 §

Määritelmät

Tässä luvussa tarkoitetaan:

1) *lentoasemalla* turva-asetuksessa ja sen nojalla annetuissa Euroopan komission asetuksissa tarkoitettuja lentoasemia;

2) *lentokenttäalueella* lentoaseman kenttäaluetta sekä ympäröivää maastoa ja rakennuksia tai niiden osia, joihin on rajoitettu pääsy;

3) *ilmailun turvaamisella* toimenpiteiden sekä inhimillisten ja aineellisten voimavarojen yhdistelmää, jolla on tarkoitus turvata siviili-ilmailu siihen kohdistuvilta ja sen turvallisuuden vaarantavilta laittomilta teoilta;

4) *henkilökortilla* lentoaseman työntekijöille ja lentoasemalla säännöllisesti käyville henkilöille henkilöllisyyden ja sallitun liikkumisalueen osoittamiseksi annettavaa korttia;

5) *ajoneuvoluvalla* ajoneuvokohtaista lupaa niistä alueista, joilla ajoneuvolla on oikeus ajaa.

97 §

Tarkastusten suorittaminen

Turva-asetuksessa ja sen nojalla annetuissa Euroopan komission asetuksissa säädetään, miten turvatarkastukset on suoritettava. Turvatarkastuksen saa suorittaa henkilö, joka on suorittanut 98 §:ssä tarkoitetun koulutuksen, ja jonka Liikenteen turvallisuusvirasto on hyväksynyt turvatarkastajaksi. Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa asetusten säännöksiä täydentäviä määräyksiä.

Turvatarkastukset on suoritettava niin, ettei niistä aiheudu tarpeetonta haittaa tarkastettavalle henkilölle, tavaralle eikä kohteelle. Tarkastuksilla ei saa tarpeettomasti vaikeuttaa eikä häiritä lentoliikennettä eikä lentoasemalla tapahtuvaa muuta toimintaa.

98 §

Ilmailun turvaamiseen liittyvä koulutus

Ilmailun turvaamiseen liittyvää koulutusta antaa Liikenteen turvallisuusviraston hyväksymä kouluttaja.

99 §

Vastuu turvatoimista

Turva-asetuksen, sen nojalla annettujen Euroopan komission asetusten sekä tämän luvun mukaan lentoasemalla edellytettävien ilmailun turvaamiseen tähtäävien toimenpiteiden ja järjestelyiden toimeenpanosta vastaa lentoaseman pitäjä, jollei vastuuta ole säädetty viranomaiselle, lentoliikenteen harjoittajalle tai muulle toiminnanharjoittajalle.

100 §

Yleinen liikkumisrajoitus ja muut rajoitukset lentoaseman eräillä alueilla

Liikkuminen ja oleskelu ilman lentoaseman pitäjän lupaa on kielletty lentoaseman lentokenttäalueella ja turvavalvotuilla alueilla sekä lentokenttäalueisiin välittömästi liittyvissä rakennuksissa, jos pääsy alueille ja rakennuksiin on aidalla tai muutoin rakenteellisesti estetty ja liikku- mis- ja oleskelurajoitukset selkeästi merkitty.

Lentoaseman turvatarkastustoimenpiteiden kuvaaminen ilman lentoaseman pitäjän lupaa on kielletty, jos kielto on merkitty selvästi havaittavalla tavalla.

101 §

Taustan tarkistukset

Turva-asetuksessa ja sen nojalla annetuissa Euroopan komission asetuksissa säädetään henkilöille tehtävistä taustan tarkistuksista. Seuraavat taustan tarkistusten yhteydessä ilmenevät seikat muodostavat esteen 102 §:ssä tarkoitetun pääsylvän, 103 §:ssä tarkoitetun henkilökortin

sekä muiden asetuksissa tarkoitettujen hyväksyntöjen ja lupien myöntämiselle:

1) hakija on tuomittu vankeusrangaistukseen rikoksesta, joka osoittaa yleistä piittaamattomuutta toisten turvallisuudesta, huumausainerikoksesta tai kuulumisesta järjestäytyneeseen rikollisryhmään;

2) hakija on tuomittu sakkorangaistukseen lentoturvallisuutta tai ilmailun turvaamista koskevien säännösten tai määräysten rikkomisesta;

3) hakija on aiemmalla toiminnallaan osoittanut sellaista yleistä piittaamattomuutta säännöksistä tai määräyksistä, jotka antavat aiheen epäillä hakijan kykyä tai halua noudattaa tehtäväänsä vaadittavia säännöksiä ja määräyksiä.

102 §

Pääsy lentokenttäalueelle ja lentoaseman turvavalvotulle alueelle

Lentoaseman pitäjä myöntää pääsylvän lentokenttäalueelle ja lentoaseman turvavalvotuille alueille henkilöille, joilla on perusteltu syy olla siellä. Poliisin, rajavartiolaitoksen ja Tullin henkilöstöllä on virkatehtäviensä perusteella oikeus päästä lentokenttäalueelle ja turvavalvotuille alueille.

Lentoaseman pitäjä voi peruuttaa 1 momentissa tarkoitetun pääsylvän, jos sitä käytetään tavalla, joka vaarantaa turva-asetuksen ja tämän luvun mukaisten turvatoimien toteutumisen tai tehokkuuden. Lentoaseman pitäjä voi peruuttaa pääsylvän myös sen voimassa ollessa ilmenneen 101 §:ssä tarkoitetun luvan haltijaa koskevan seikan vuoksi.

103 §

Lentoaseman henkilökortti ja ajoneuvolupa

Lentoaseman pitäjä myöntää lentoaseman henkilökortit ja ajoneuvoluvat. Lentoaseman pitäjä voi periä henkilökortista ja ajoneuvoluvasta niiden valmistus- ja käsittelykustannuksia vastaavan korvauksen, jonka on oltava syrjimätön.

Lentoaseman pitäjä voi peruuttaa henkilökortin voimassaolon tai ajoneuvoluvan ja vaatia

asiakirjan palauttamista, jos sitä käytetään tavalla, joka vaarantaa turva-asetuksen ja tämän luvun mukaisten turvatoimien toteutumisen tai tehokkuuden.

Lentoaseman pitäjä voi peruuttaa henkilökortin voimassaolon myös ilmenneen edellä 101 §:ssä tarkoitetun kortin haltijaa koskevan seikan vuoksi.

104 §

Ilmailun turvaamista edistävät laitteet

Liikenteen turvallisuusvirasto voi peruuttaa ilmailun turvaamista edistävälle laitteelle turva-asetuksen mukaisesti myöntämänsä hyväksynnän, jos osoittautuu, ettei laite täytä turva-asetuksessa hyväksynnälle asetettuja vaatimuksia eikä laitetta viipymättä saateta vaatimusten mukaiseksi.

10 luku

Ilmatilan ja ilmaliikenteen hallinta sekä lennonvarmistuspalvelut

105 §

Luvun soveltamisala ja yleiset säännökset

Ilmatilan ja ilmaliikenteen hallinnasta sekä lennonvarmistuspalvelusta säädetään:

1) yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan toteuttamisen puitteista (puiteasetus) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 549/2004;

2) palveluntarjonta-asetuksessa;

3) yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan organisoinnista ja käytöstä (ilmatila-asetus) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 551/2004;

4) eurooppalaisen ilmaliikenteen hallintaverkon yhteentoimivuudesta (yhteentoimivuusasetus) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 552/2004;

5) 1—4 kohdassa tarkoitettujen asetusten nojalla annetuissa komission asetuksissa.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa mainituissa asetuksissa säädetään, ilmatilaan, ilmaliikenteen hallintaan sekä lennonvarmistukseen sovelletaan tämän luvun säännöksiä.

Sen lisäksi, mitä muualla tässä luvussa säädetään, Liikenteen turvallisuusvirasto antaa lentoturvallisuuden ja ilmailun sujuvuuden edellyttämät ilmatilan ja ilmaliikenteen hallintaa sekä lennonvarmistuspalvelua koskevat tarkemmat määräykset, jotka perustuvat Chicagon yleissopimuksessa tarkoitettuihin standardeihin ja suosituksiin sekä Eurocontrolin normeihin ja suosituksiin. Liikenteen turvallisuusvirasto antaa myös ilmatilan ja ilmaliikenteen hallintaa sekä lennonvarmistuspalvelua koskevan Euroopan unionin lainsäädännön edellyttämät täydentävät määräykset. Liikenteen turvallisuusviraston on kuultava puolustusvoimia määräyksistä siltä osin kuin määräykset liittyvät sotilasilmailun tai sisäministeriötä siltä osin kuin ne liittyvät valtion ilmailun toimintaedellytyksiin. Siviili-ilmailun, sotilasilmailun ja valtion ilmailun yhteensovittamisesta joustavan ilmatilan käytössä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

106 §

Määritelmät

Tässä luvussa tarkoitetaan:

1) *yhtenäisellä eurooppalaisella ilmatilalla* kokonaisuutta, joka perustuu 105 §:n 1 momentissa mainittuihin asetuksiin;

2) *lähialueella* valvottua ilmatilaa, joka ulottuu maan tai veden pinnasta määrättyyn ylärajaan saakka;

3) *lähestymisalueella* yhden tai useamman suurehkon lentopaikan läheisyyteen perustettua lennonjohtoaluetta;

4) *ilmatilaluokalla* rajoiltaan määrättyä ilmatilaa, jossa voidaan suorittaa määrättytyypisiä, lentosäännöissä tarkemmin eriteltyjä lentoja ja jossa annettavat ilmaliikennepalvelut ja noudatettavat toimintasäännöt on määrätty;

5) *lentotiedotusalueella* ulottuvuudeltaan määriteltä ilmatilaa, jossa tarjotaan lentotiedotuspalveluja ja hälytyspalveluja;

6) *ilmatilan hallinnalla* suunnittelutoimintoa, jonka päätavoite on hyödyntää käytettävissä olevaa ilmatilaa mahdollisimman tehokkaasti jakamalla aikoja dynaamisesti ja erottelemalla joissakin tapauksissa eri ilmatilan käyttäjäluokille osoitettava ilmatila lyhytaikaisten tarpeiden perusteella;

7) *ilmatilan jäsentämisellä* Liikenteen turvallisuusviraston päätöksentekoa, jonka yhteydessä vahvistetaan ilmatilan käyttö ja rakenne;

8) *ilmaliikenteen hallinnalla* ilmassa tai maassa suoritettavien ilmaliikennepalvelun, ilmatilan hallinnan ja ilmaliikennevirtojen säätelyn yhdistelmää, jolla varmistetaan ilma-alusten turvallinen ja tehokas liikkuminen toiminnan kaikissa vaiheissa;

9) *lennonvarmistuspalvelulla* ilmaliikennepalvelua, viestintä-, suunnistus- ja valvontapalvelua, lennonvarmistukseen tarkoitettua sääpalvelua sekä ilmailutiedotuspalvelua.

107 §

Siviili- ja sotilasilmailun yhteensovittaminen

Siviili- ja sotilasilmailun yhteensovittamiseksi ilmatilassa noudatetaan niitä periaatteita, joista säädetään FUA-asetuksessa. Näitä periaatteita toteutettaessa on varmistettava sotilasilmailun ja valtion ilmailun toimijoiden mahdollisuus suorittaa niille säädetyt tehtävät.

Liikenne- ja viestintäministeriö ja puolustusministeriö sopivat siitä, miten ilmatilan ja ilmaliikenteen hallinnassa, lennonvarmistuspalvelun tarjonnassa sekä joustavan ilmatilan käyttöön liittyvissä menettelyissä otetaan huomioon siviili- ja sotilasilmailun tarpeet. Ilmatilan joustavan käytön menetelmät sisältyvät ilmatilan hallintaa ohjaavaan käsikirjaan.

Liikenne- ja viestintäministeriön yhteydessä toimii ilmatilan hallinnan neuvottelukunta, jonka tehtävänä on valmistella 2 momentissa tarkoitettut asiat liikenne- ja viestintäministeriön ja puolustusministeriön hallinnonalojen välillä. Valtioneuvosto asettaa neuvottelukunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan siviili- ja sotilasilmailun toimijoiden edustajista.

Ilmatilan hallinnan neuvottelukunnan tehtävistä ja kokoonpanosta voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

108 §

Ilmaliikenne- ja sääpalvelun tarjoaminen

Valtioneuvosto nimeää Suomen vastuulla olevaan ilmatilaan tai sen osaan ilmaliikennepalvelun tarjoajan, joka toimii kyseisessä ilmatilassa yksinoikeudella. Ennen ilmaliikennepalvelun tarjoajan nimeämistä on kuultava sisäministeriötä ja puolustusministeriötä ja nimettäessä on otettava huomioon asianomaisessa ilmatilassa tai sen osassa tarjottavan ilmaliikennepalvelun erityispiirteet, turvallisuuden säilyminen korkealla tasolla, ilmatilan tehokas käyttö sekä etsintä- ja pelastuspalveluihin, aluevalvontaan ja valmiuslain (1552/2011) 3 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuihin poikkeusoloihin liittyvien tehtävien suorittamismahdollisuudet. Ilmaliikennepalvelun tarjoajan nimeämiseen on liitettävä nimeämisen muuttamista, rajoittamista, väliaikaista keskeyttämistä ja peruuttamista koskevat ehdot.

Valtioneuvosto voi nimetä Suomen vastuulla olevaan ilmatilaan tai sen osaan sääliikennepalvelujen tarjoajan, joka toimii kyseisessä ilmatilassa yksinoikeudella. Ennen sääpalvelun tarjoajan nimeämistä on kuultava sisäministeriötä, puolustusministeriötä ja ilmaliikennepalvelun tarjoajaa. Sääpalvelun tarjoajaa nimettäessä on otettava huomioon turvallisuuden säilyminen korkealla tasolla sekä etsintä- ja pelastuspalveluihin, aluevalvontaan ja kriisitilahallintaan liittyvien tehtävien suorittamismahdollisuudet. Sääpalvelun tarjoajan nimeämiseen on liitettävä nimeämisen muuttamista, rajoittamista, väliaikaista keskeyttämistä ja peruuttamista koskevat ehdot.

Liikenne- ja viestintäministeriö voi päättää, että Suomen vastuulla olevassa ilmatilassa tai sen osassa annetaan lennonvarmistuspalvelua vain englannin kielellä, jos se on tarpeen lentoturvallisuuden ja ilmailun sujuvuuden varmistamiseksi sekä yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan tavoitteiden toteuttamiseksi.

109 §

Ilmatilan jäsentäminen ja hallinta

Jollei 11 §:stä muuta johdu, Liikenteen turvallisuusvirasto päättää ilmatilan lohkon perustamisesta ja muuttamisesta Suomen vastuulla olevassa ilmatilan osassa. Liikenteen turvallisuusvirasto ottaa päätöstä tehdessään huomioon lentoliikenteen sujuvuuden, maanpuolustusnäkökohdat, siviili- ja sotilasilmailun yhteensovittamisen sekä valtion ilmailun asianmukaiset toimintaedellytykset ja harrasteilmailun toimintamahdollisuudet.

Liikenteen turvallisuusvirasto vahvistaa ilmatilan käytön ja jäsentämisen periaatteet sekä antaa tarkempia määräyksiä ilmatilan turvallisuudesta, tehokkaasta ja joustavasta käytöstä.

FUA-asetuksessa tarkoitettu ilmatilan hallintayksikkö, jonka toimintaan osallistuvat sekä siviili- että sotilastoimijat, toimii edellä 108 §:n mukaisesti nimetyn ilmaliikennepalvelun tarjoajan yhteydessä. Valmiuslain 3 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa ilmatilan hallinnasta vastaa puolustusvoimat.

110 §

Lentomenetelmät

Ilmaliikennepalvelun tarjoaja vastaa lentopaikan lähtö- ja tuloreiteistä sekä lentomenetelmistä lähi- ja lähestymisalueella sekä ilmatilassa, jossa annetaan lentopaikan lentotiedotuspalvelua.

111 §

Lennonvarmistuspalvelun maksut

Liikenteen turvallisuusvirasto valvoo, että lennonvarmistuspalvelun maksut määritellään palveluntarjonta-asetuksen 15 artiklan mukaisesti.

Lisäksi Liikenteen turvallisuusvirasto valvoo, että valtion ilmailulta ja sotilasilmailulta perittävät maksut ovat kohtuullisia ja hinnoittelussa noudatetaan, mitä 112 §:ssä säädetään.

112 §

Valtion ilmailun ja sotilasilmailun tehtävien toteuttamista varten ylläpidettävät, järjestettävät ja kehitettävät lennonvarmistuspalvelut ja niiden hinnoittelu

Edellä 108 §:ssä tarkoitettu ilmaliikennepalvelun tarjoaja ylläpitää, järjestää ja kehittää tarjoamiaan lennonvarmistuspalveluja ilmatilan lohkoissa siviili-ilmailun, valtion ilmailun ja sotilasilmailun tarpeita varten. Valtion ilma-aluksilta ja sotilasilma-aluksilta perittävien maksujen on vastattava siviili-ilmailun ilma-aluksille tarjottavista palveluista perittäviä maksuja, jos kyseessä ei ole erillispalvelu tai jollei niistä ole toisin sovittu. Valtion ilmailulle ja sotilasilmailulle järjestettävistä palveluista ja niiden hinnoittelusta sovitaan tarkemmin ilmaliikennepalvelun tarjoajan ja valtion ilmailun sekä sotilasilmailun edustajien välillä.

Lennonvarmistuksen erillispalveluilla tarkoitetaan tässä laissa niitä valtion ilma-alusten ja sotilasilma-alusten toiminnan vaatimuksesta tarvittavia lennonvarmistuspalveluja:

- 1) joita tarjoaa ainoastaan yksi palveluntarjoaja;
- 2) joita varten ei ole määritettynä yleisten palveluehtojen mukaisia maksuja; ja
- 3) joita käyttävät ainoastaan valtion ilma-alukset tai sotilasilma-alukset.

Lennonvarmistuksen erillispalveluihin kuuluvista palveluista voidaan antaa tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella.

Lennonvarmistuksen erillispalveluista suoritettavien korvausten tulee olla kohtuullisia ottaen huomioon palveluista aiheutuneet erilliskustannukset ja kohtuullinen tuotto.

113 §

Lennonvarmistushenkilöstön lupakirja, kelpoisuustodistus, kelpuutus ja hyväksyntä sekä lääketieteellinen kelpoisuustodistus

Lennonjohtotehtävää suorittavalla lennonjohtajalla ja lennonjohto-oppilaalla on oltava:

1) Liikenteen turvallisuusviraston myöntämä tai hyväksymä lupakirja, tehtävän edellyttämät kelpuutukset ja hyväksynnät sekä valtuutetun ilmailulääkärin, ilmailulääketieteen keskuksen tai Liikenteen turvallisuusviraston myöntämä lääketieteellinen kelpoisuustodistus; tai

2) vieraassa valtiossa annettu lupakirja, tehtävän edellyttämät kelpuutukset ja hyväksynnät sekä lääketieteellinen kelpoisuustodistus, jotka Suomea sitovien kansainvälisten velvoitteiden mukaisesti tunnustetaan Suomessa.

Lentopaikan lentotiedotuspalvelua antavalla lennontiedottajalla on oltava:

1) Liikenteen turvallisuusviraston myöntämä tai hyväksymä lupakirja, tehtävän edellyttämät kelpuutukset ja hyväksynnät sekä lääketieteellinen kelpoisuustodistus;

2) vieraassa valtiossa annettu lupakirja tai vastaava lupa, jonka Liikenteen turvallisuusvirasto tekemänsä vaikutusarvioinnin pohjalta muuntaa yksikkökohtaisen koulutuksen jälkeen suomalaiseksi;

3) lääketieteellinen kelpoisuustodistus, jotka Suomea sitovien kansainvälisten velvoitteiden mukaisesti tunnustetaan Suomessa; tai

4) 1 momentissa tarkoitettu lupakirja.

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa lennonjohtajalta, lennonjohto-oppilaalta ja lennontiedottajalta vaadittavista lupakirjoista, kelpuutuksista, kelpoisuustodistuksista ja hyväksynnöistä sekä lääketieteellisestä kelpoisuudesta annettavasta todistuksesta lentoturvallisuuden edellyttämät tarkemmat määräykset, jotka pohjautuvat Chicagon yleissopimuksessa tarkoitettuihin standardeihin, EASA-asetukseen ja sen nojalla annettuihin komission asetuksiin sekä Eurocontrolin vaatimuksiin täydennettyinä maantieteellisistä, ilmastollisista ja liikenteellisistä syistä tai kansainvälisen käytännön suhteuttamiseksi Suo-

men oloihin tehdyillä poikkeuksilla ja lisäyksillä.

114 §

Lennonvarmistushenkilöstön koulutus

Lennontiedottajan lupakirjaan liittyvän koulutuksen antamiseen on oltava Liikenteen turvallisuusviraston hyväksyntä. Hyväksyntä on myönnettävä, jos hakijalla on tehtäviensä suorittamiseksi tarpeellinen ammattitaitoinen henkilöstö sekä tarpeelliset koulutustilat ja -välineet, koulutusohjelma ja laatujärjestelmä. Liikenteen turvallisuusvirasto valvoo koulutusta antavien organisaatioiden toimintaa.

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa tarvittaessa määräyksiä lennonvarmistuksen operatiivisten järjestelmien lentoturvallisuuteen liittyvissä tehtävissä työskentelevän lennonvarmistusteknisen henkilöstön koulutuksesta ja kelpoisuudesta. Liikenteen turvallisuusvirasto ottaa määräysten valmistelussa huomioon Chicagon yleissopimuksessa tarkoitettut standardit ja suositukset sekä Euroopan unionin lainsäädännön vaatimukset.

Liikenteen turvallisuusvirasto hyväksyy lennonvarmistusteknisen henkilöstön kelpoisuusjärjestelmän. Hyväksyntä on myönnettävä, jos järjestelmä täyttää Chicagon yleissopimuksessa tarkoitettujen standardien ja suositusten sekä Eurocontrolin normien ja suositusten pohjalta asetetut vaatimukset. Liikenteen turvallisuusvirasto valvoo kelpoisuusjärjestelmän ylläpitäjän toimintaa.

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa lentoturvallisuuden kannalta riittävän tason varmistamiseksi Chicagon yleissopimuksessa tarkoitettuihin standardeihin ja suosituksiin sekä Euroopan unionin lainsäädäntöön perustuvia tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitettun koulutusorganisaation:

1) henkilöstön koulutuksesta, kokemuksesta ja ammattitaidosta;

2) koulutusohjelmista, työmenetelmistä, laatujärjestelmästä ja ohjeista.

Koulutusorganisaation hyväksynnän valvon-
nassa käytettävistä hallinnollisista seuraamuk-
sista säädetään 14 luvussa.

115 §

*Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan tavoittei-
den toteutumiseen liittyvien tietojen kerääminen*

Liikenteen turvallisuusvirasto on oikeutettu
salassapitosäännösten estämättä saamaan len-
nonvarmistuspalvelun tarjoajalta ja puolustus-
voimilta ne tarpeelliset tiedot, joita se tarvitsee
105 §:ssä tarkoitettujen Euroopan unionin ase-
tusten nojalla yhtenäisen eurooppalaisen ilmati-
lan tavoitteiden toteutumisen arviointia varten ja
edelleen raportoidakseen niistä Euroopan ko-
missiolle.

116 §

Lennonvarmistustoiminnan tallenteet

Lennonvarmistuspalvelun tarjoajan on huo-
lehdittava siitä, että liikenteen tilannekuva sekä
lennonvarmistuksen viestiliikenne tallennetaan
ja säilytetään tavalla, joka turvaa ne oikeudetto-
malta puuttumiselta.

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa tarkem-
mat määräykset tallentamistavoista ja tallentei-
den säilyttämisajoista ottaen huomioon ilmai-
luonnettomuuksien, vaaratilanteiden ja poikkeaa-
mien tutkimuksen tarpeet, käytettävän tallennus-
tekniikan ja vastaavat seikat. Lentosuunnitelmia
ja tilannekuvaa koskevia tietoja voidaan henki-
lötietolain estämättä luovuttaa toisen valtion tai
järjestön ilmatilan hallintayksikölle ja ilmali-
kennepalvelun tarjoajalle, jos kansainväliset
standardit ja käytännöt tätä edellyttävät, kuiten-
kin maanpuolustuksen tarpeet huomioiden. Siltä
osin kuin tallenteisiin sisältyy henkilötietoja,
tietojen keruussa, tallentamisessa, säilyttämisessä
ja rekisteristä poistamisessa noudatetaan henki-
lötietolain vaatimuksia. Lennonvarmistuspal-
velun tarjoaja arvioi vähintään viiden vuoden
välein tarvetta poistaa tietoja rekisteristä.

Jollei muusta lainsäädännöstä muuta johdu,
tallenteita saa käyttää yksinomaan onnetto-
muuksien, vaaratilanteiden ja vastaavien tilan-
teiden tutkintaan sekä lennonvarmistuspalvelun
tarjoajan omaan lentoturvallisuustyöhön. Li-
ikenteen tilannekuvan tallennetta saa lisäksi
käyttää ympäristövaikutusten arviointiin ja il-
matilan suunnitteluun.

11 luku

**Ilmailuonnettomuudet, ilmailun etsintä- ja
pelastuspalvelu, vaaratilanteet ja poikkeamat**

117 §

Määritelmät

Tässä luvussa tarkoitetaan:

1) *ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelulla* toi-
menpiteitä hädässä, kadoksissa tai uhkaavan
vaaran alaisena olevan tai onnettomuuteen jou-
tuneen ilma-aluksen paikantamiseksi ja avusta-
miseksi niin, että pelastusviranomaiset voivat
käynnistää toimenpiteet ilma-aluksen ja siinä
mukana olevien ihmisten pelastamiseksi;

2) *häätäpaikannuksella* etsinnän kohteena ole-
van käyttäjän päätelaitteen ja liittymän sijainnin
ilmaisevia tunnistamis- ja paikkatietoja silloin
kun viranomaisen perustellun käsityksen mu-
kaan etsinnän kohde on ilmeisesti hädässä tai
välittömästi vaarassa eikä paikannustoimenpide
siedä viivytystä;

3) *vakavalla vaaratilanteella* Chicagon yleis-
sopimuksen liitteessä 13 tarkoitettua vakavaa
vaaratilannetta; ja

4) *poikkeamalla* tietoa ilma-aluksen toimin-
taan sekä ilmailun toimintoihin ja palveluihin
liittyvistä vaaratilanteista, toiminnan keskeytyk-
sistä, vioista, virheistä tai muista poikkeukselli-
sista tilanteista, jotka vaarantavat, tai olisivat
voineet vaarantaa ilma-aluksen taikka siinä ole-
vien henkilöiden tai kenen tahansa muun henki-
lön turvallisuuden.

118 §

Ilmailuonnettomuuksista ja vaaratilanteista ilmoittaminen

Onnettomuudesta ja vakavasta vaaratilanteesta on ilmoitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle. Liikenteen turvallisuusvirasto antaa määräykset siitä, miten ilmoitus on tehtävä.

Onnettomuuksista ja vaaratilanteista ilmoittamisesta Onnettomuustutkintakeskukselle säädetään turvallisuustutkintalaissa (525/2011).

Meripelastuslain soveltamisalaan kuuluvista asioista ilmoittamisesta meripelastuksen johtokeskukselle säädetään meripelastuslaissa (1145/2001).

119 §

Ilmailuonnettomuuksien tutkinta

Onnettomuustutkintakeskus tutkii ilmailussa tapahtuneen onnettomuuden sekä vaaratilanteen siten kuin tutkinnasta säädetään siviili-ilmailun onnettomuuksien ja vaaratilanteiden tutkinnasta ja ehkäisemisestä ja direktiivin 94/56/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 996/2010 sekä turvallisuustutkintalaissa.

Sotilasilmailuviranomainen tutkii sotilasonnettomuuden siten kuin tutkinnasta säädetään sotilasilmailuonnettomuuksien tutkinnasta annetussa laissa (526/2011).

120 §

Liikenteen turvallisuusviraston järjestämä tutkinta

Liikenteen turvallisuusvirasto tutkii muut kuin 119 §:ssä tarkoitetut siviili-ilmailuun liittyvät vaaratilanteet ja poikkeamat, jos tutkinta on tarpeen lentoturvallisuuden edistämiseksi.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi käyttää tutkinnassa apuna ulkopuolista asiantuntijaa.

121 §

Ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelu

Valtioneuvosto nimeää ilmaliikennepalvelun tarjoajan, joka huolehtii ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelujen järjestämisestä.

Valtioneuvosto asettaa neuvottelukunnan, joka sovittaa yhteen ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelun tarjoajan ja eri viranomaisen välistä yhteistyötä.

Liikenteen turvallisuusvirasto:

1) antaa ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelua koskevien Chicagon yleissopimuksen standardien edellyttämät määräykset ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelussa noudatettavista menettelytavoista ja käytännöistä;

2) valvoo, että ilmailun etsintä- ja pelastuspalveluissa noudatetaan tätä lakia ja sen nojalla annettuja määräyksiä sekä kansainvälisiä sopimuksia.

Edellä 2 momentissa tarkoitetun neuvottelukunnan työn ja 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen standardien pohjalta Liikenteen turvallisuusvirasto sovittaa yhteen eri pelastusviranomaisen ja palveluntarjoajan välistä työnjakoa ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelun järjestämisessä sekä antaa tähän liittyvät tarpeelliset määräykset ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelusta. Apunaan tässä työssä Liikenteen turvallisuusvirasto voi käyttää 2 momentissa tarkoitettua neuvottelukuntaa.

Ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelun edellyttäjästä tehtävästä maksetaan sen tuottamisen omakustannusarvoa vastaava korvaus. Korvauksesta säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Ilma-aluksen omistajan, haltijan tai käyttäjän ja sen, joka suorittaa tehtävää ilma-aluksessa tai lentopaikalla taikka muussa ilmailua varten tarkoitettussa laitoksessa, on osallistuttava ilmailun etsintä- ja pelastuspalveluun sekä pelastuspalveluharjoituksiin, jollei hän esitä pätevää estettä. Ilmailun etsintä- ja pelastuspalveluun osallistumaan veloitettulle palvelun aikana aiheutuneesta henkilö- tai omaisuusvahingosta suoritetaan valtion varoista vahingonkorvauslain (412/1974) 5 luvun mukainen korvaus.

122 §

Hätäpaikannuslähetinrekisteri

Viestintävirasto ylläpitää hätäpaikannuslähetinrekisteriä, joka on tarkoitettu etsintä- ja pelastuspalvelun tarjoajan käyttöön palvelun käynnistämistä varten.

Hätäpaikannuslähetinrekisteriin on merkittävä ilma-aluksesta seuraavat tiedot:

- 1) omistajan ja käyttäjän nimestä ja yhteystiedoista;
- 2) muun etsintä- ja pelastustilanteessa yhteystahoksi nimetyn nimi ja yhteystiedot;
- 3) hätäpaikannuslähettimen tunnistuskoodi, joka on koodattu Liikenteen turvallisuusviraston edellyttämällä Chicagon yleissopimuksessa tarkoitetun standardin mukaisella protokollalla sekä lähettimen valmistus- ja tyyppihyväksyntätiedot;
- 4) hätäpaikannuslähettimen luonne;
- 5) valmistaja ja tyyppi;
- 6) rekisteritunnus;
- 7) kotilentoaika;
- 8) enimmäismatkustajamäärä;
- 9) väri;
- 10) radiovarustus.

Hätäpaikannuslähetinrekisteriin saa myös merkitä ilma-aluksen muut kansainvälisten standardien ja käytäntöjen mukaiset tiedot.

Jos Suomea koskevat kansainväliset velvoitteet, yleisesti käytössä olevat kansainväliset standardit, rekisterin tarkoitus, pelastustoiminnan toteutuminen, tekninen kehitys tai muut vastaavat seikat sitä edellyttävät, valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa säätää tarkemmin 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen tietojen merkitsemisestä rekisteriin. Viestintävirastolla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada rekisterin ylläpitoa varten Liikenteen turvallisuusvirastolta 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja tietoja ilma-alusrekisteristä.

Ilma-aluksen omistajan tai käyttäjän on ilmoitettava rekisterin pitäjälle tässä pykälässä tarkoitettut sellaiset tiedot ja niiden muutokset, joita ei ole ilmoitettava ilma-alusrekisteriin sekä liitettävä ilmoitukseen tietojen yksilöimiseksi ja todentamiseksi riittävä selvitys.

Henkilötiedot poistetaan rekisteristä kolmen vuoden kuluttua sen vuoden päättymisestä, jonka aikana tiedot ilma-aluksen hätäpaikannuslähettimestä on poistettu rekisteristä ilma-aluksen omistajan, haltijan tai käyttäjän pyynnöstä. Muilta osin rekisteriin talletettujen henkilötietojen säilyttämisen ja poistamisen tarvetta on arvioitava vähintään viiden vuoden välein niiden säilyttämisestä.

Hätäpaikannuslähetinrekisteristä saa luovuttaa tietoja vain viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 4 §:ssä tarkoitetuille viranomaisille laissa tai sen nojalla säädettyjen tai määrättyjen tehtävien hoitamiseksi.

Hätäpaikannuslähetinrekisteriin merkittyjen henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan muutoin, mitä henkilötietolaissa säädetään.

123 §

Ilma-aluksen tai sen osan löytäminen

Sen, joka löytää ilma-aluksen tai sen osan taikka ilma-aluksessa kuljetetun tavarán olosuhteissa, joissa on aihetta epäillä onnettomuuden tapahtuneen, on ilmoitettava löydöstä aina hätäkeskukselle. Ilmoitus voidaan tehdä myös lento-pelastuskeskukselle, poliisille tai merialueella meripelastuksen johtokeskukselle. Löydettyä esinettä ei saa siirtää ilman asiaa tutkivan viranomaisen lupaa, ellei siihen ole painavaa syytä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua muusta löytötavarasta kuin ilma-aluksesta tai sen osasta on muutoin voimassa, mitä löytötavaralaissa (778/1988) säädetään. Viranomainen voi kuitenkin luovuttaa löytötavaran siihen oikeutetulle, vaikkei löytötavaralaissa säädettyä löytöpalkkiota tai kustannusten korvausta ole suoritettu.

124 §

Hylyn poiskuljetus

Liikenteen turvallisuusvirasto voi tutkintaviranomaista kuultuaan määrätä ilma-aluksen omistajan, haltijan tai käyttäjän siirtämään ilma-

aluksen, sen osan tai ilma-aluksessa olleen tavar-
an pois onnettomuuspaikalta tai tutkintatilasta.

125 §

Poikkeamista ilmoittaminen

Sen lisäksi, mitä Euroopan unionin lainsäädännössä säädetään, ilmailutoimintaa harjoittavan, hänen palveluksessaan olevan sekä lentoturvallisuuteen vaikuttavaa tehtävää suorittavan on ilmoitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle ilma-aluksen toimintaan, huoltoon, korjaukseen ja valmistukseen sekä lentopaikan toimintoihin ja lennonvarmistuspalveluihin liittyvistä vaaratilanteista, toiminnan keskeytyksistä, vioista, virheistä tai muista poikkeuksellisista tilanteista, jotka vaarantavat, tai jos niihin ei puututa, vaarantaisivat ilma-aluksen taikka siinä olevien henkilöiden tai kenen tahansa muun henkilön turvallisuuden.

Seuraavien tulee tehdä 1 momentissa tarkoitettua poikkeamista ilmoitus:

- 1) ilma-aluksen omistaja, haltija, käyttäjä tai päällikkö;
- 2) ilmailutoimintaan oikeuttavan luvan tai hyväksynnän haltija;
- 3) lupakirjan tai kelpoisuustodistuksen haltija;
- 4) maaorganisaatiossa lentoturvallisuuteen vaikuttavia tehtäviä suorittava.

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa poikkeamadiirektiivin liitteissä I ja II olevaan esimerkkiluetteloon sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/42/EY 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun siviili-ilmailun alan poikkeamia koskevien tietojen levittämisen täytäntöönpanosäännöistä annettuun komission asetukseen (EY) N:o 1330/2007 pohjautuvat sekä lentoturvallisuustyön muutoin edellyttämät tarkemmat määräykset poikkeamien ilmoittamisesta.

126 §

Poikkeamailmoitusten tallettaminen

Liikenteen turvallisuusviraston on talletettava onnettomuuksia, vakavia vaaratilanteita ja poikkeamia koskevat ilmoitukset tietokantaansa siten kuin 125 §:ssä mainitussa asetuksessa poikkeamatietojen julkisuudesta säädetään.

127 §

Poikkeamatietojen vaihto

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa onnettomuus- ja poikkeamatietokantoihin tallennetut turvallisuustiedot muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten ja komission käyttöön siten kuin poikkeamadiirektiivin 6 artiklassa säädetään.

Poikkeamatietojen salassapidosta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:ssä. Lisäksi Liikenteen turvallisuusvirasto voi pitää salassa poikkeamatietoa koskevan seikan, jos tiedon antaminen siitä vaarantaisi tietojen saannin tulevaisuudessa.

128 §

Poikkeamatietojen käyttö

Viranomainen ei saa ryhtyä oikeudellisiin toimenpiteisiin suunnitteleamattoman tai tahattoman rikkomuksen johdosta, joka tulee viranomaisen tietoon ainoastaan siksi, että siitä on tehty ilmoitus 125 §:ssä olevan vaatimuksen johdosta, ellei kyse ole törkeänä huolimattomuutena pidettävästä velvollisuuksien laiminlyömisestä tai rikoslaissa rangaistavaksi säädetystä menettelystä.

Toiminnanharjoittajat eivät saa kohdella syrjivästi työntekijää, joka tekee ilmoituksen tiedossaan mahdollisesti olevasta vaaratilanteesta.

12 luku

Meluun liittyvät toimintarajoitukset lentoasemilla

129 §

Määritelmät

Tässä luvussa tarkoitetaan:

1) *melunhallintadirektiivillä* meluun liittyvien toimintarajoitusten asettamista yhteisön lentoasemilla koskevien sääntöjen ja menettelyjen vahvistamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2002/30/EY;

2) *suihkukoneella* siviilikäytössä olevaa, ääntä hitaampaa suihkumoottorikäyttöistä lentokonetta, jonka suurin sallittu lentoonlähdomassa on vähintään 34 000 kilogrammaa tai jonka suurin sallittu tyyppikohtainen matkustajapaikkamäärä on yli 19 miehistölle varattuja istuinpaikkoja lukuun ottamatta;

3) *vaatimukset niukasti täyttävällä suihkukoneella* suihkukonetta, jonka melupäästö on Chicagon yleissopimuksen 16 liitteen I niteen II osan 3 luvussa määritellyn päästöraja-arvon mukainen siten, että yhteenlaskettu marginaali on enintään viisi desibeliä tehollista meluisuutta (EPNdB); yhteenlaskettu marginaali on EPNdB:nä ilmaistu lukuarvo, joka saadaan laskemalla yhteen tyyppihyväksynnän mukaisen melupäästön tason ja suurimman sallitun melutason erotukset kussakin kolmesta yleissopimuksen 16 liitteessä olevan I niteen II osan 3 luvussa määritellystä vertailumittauspisteestä;

4) *melualueella* aluetta, jolla lentoaseman lentoliikenteen aiheuttama vuorokauden keskiäänitason mukainen melutaso ylittää laskennallisten selvitysten mukaan 55 dB(A);

5) *tasapainoisella lähestymistavalla* lentomelun hallintaa ja vähentämistä sen lähteellä sekä maankäytön suunnittelun, melua vähentävien lentomenetelmien ja toimintarajoitusten avulla.

130 §

Toimintarajoitusten soveltamisala ja sisältö

Liikenteen turvallisuusvirasto voi asettaa 131—133 §:n mukaisesti meluhaittojen ehkäisemiseksi toimintarajoituksia lentoasemalla, jolla suihkukoneiden lentoonlähtöjen ja laskeutumisten yhteismäärä on kolmen perättäisen viimeksi kuluneen kalenterivuoden aikana ollut keskimäärin enemmän kuin 50 000 vuodessa. Toimintarajoitukset voivat koskea suihkukoneiden pääsyä lentoasemalle, niukasti vaatimukset täyttävien suihkukoneiden liikennöinnin kieltä sekä suihkukoneiden liikennöintiäikoja.

131 §

Toimintarajoituksia koskevat periaatteet

Toimintarajoitusten tarpeellisuutta ja laajuutta harkittaessa on noudatettava tasapainoista lähestymistapaa, jonka mukaisesti meluntorjuntatoimia ja niiden vaikutuksia on arvioitava. Toimintarajoituksia asetettaessa on otettava huomioon rajoituksista aiheutuvat kustannukset, rajoitusten välttämättömyys melun torjumiseksi, lentoaseman erityispiirteet sekä se, ettei rajoituksin aseteta lentoliikenteen harjoittajia tai ilma-alusten valmistajia eri asemaan niiden kotivaltion tai muun seikan perusteella. Suorituskykyyn perustuvat toimintarajoitukset on määrättävä suihkukoneen aiheuttaman melun perusteella siten kuin se määritellään Chicagon yleissopimuksen 16 liitteessä olevan I niteen mukaisessa tyyppihyväksyntämenettelyssä.

132 §

Toimintarajoitusten tarpeen arviointi

Ennen toimintarajoitusten asettamista lentoaseman pitäjän on arvioitava rajoitusten tarpeellisuus. Arvioinnissa on:

1) selvittävä lentoaseman kulloinenkin tilanne;

2) tehtävä ennuste melutilanteesta ilman uusia meluntorjuntatoimenpiteitä;

3) arvioitava meluntorjunnan lisätoimenpiteiden tarve.

Arvioinnista on käytävä ilmi melunhallintadirektiivin liitteessä II tarkoitetut seikat.

Toimintarajoitusten tarpeellisuutta ei kuitenkaan tarvitse arvioida, jos:

1) arvioinnissa saatavia tietoja vastaavat tiedot sisältyvät lentoasemaa koskevaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa säädettyyn ympäristövaikutusten arviointiin;

2) edellisestä arvioinnista on kulunut vähemmän kuin viisi vuotta; tai

3) olemassa olevaa toimintarajoitusta on tarkeitus muuttaa vähäisessä määrin eikä muutoksella ole merkittäviä vaikutuksia lentoliikenteen harjoittajien kustannuksiin lentoasemalla.

Liikenteen turvallisuusviraston on pyydetävä lausunto asiasta lentoaseman melualueen kunnilta sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta.

133 §

Vaatimukset niukasti täyttävien suihkukoneiden erityiset toimintarajoitukset

Liikenteen turvallisuusvirasto voi kieltää vaatimukset niukasti täyttävien suihkukoneiden liikennöinnin tai rajoittaa niiden liikennöintiä lentopaikoilta, jos 132 §:ssä tarkoitettussa arvioinnissa todetaan muunlaiset rajoitukset riittämättömiksi.

Ennen kuin 1 momentissa tarkoitettu kieltö tulee voimaan, liikennöintiä on rajoitettava siten, että vaatimukset niukasti täyttävät suihkukoneet voivat käyttää vain edellisen vuoden vuoroja vastaavia vuoroja. Tämä rajoitus tulee voimaan aikaisintaan kuuden kuukauden kuluttua kieltoa koskevan päätöksen voimaantulosta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettujen rajoitusten voimaantulon jälkeen niukasti vaatimukset täyttävien suihkukoneiden liikennöintiä on rajoitettava siten, että koneiden määrä vähenee 20 prosenttia vuodessa, kunnes liikennöinti on loppunut. Tämä rajoitus saa tulla voimaan aikaisintaan kuuden kuukauden kuluttua 2 momentissa tarkoitettujen rajoitusten voimaantulosta.

134 §

Toimintarajoituksista ilmoittaminen

Edellä 133 §:ssä tarkoitetuista rajoituksista on ilmoitettava melunhallintadirektiivin 11 artiklan mukaisesti.

135 §

Toimintarajoituksista poikkeaminen

Liikenteen turvallisuusvirasto voi myöntää lentoaseman pitäjän tai vaatimukset niukasti täyttävän suihkukoneen omistajan, haltijan tai käyttäjän hakemuksesta poikkeuksen tässä luvussa tarkoitettua toimintarajoituksesta, jos kyse on:

1) yksittäisestä tai lyhytaikaisesta poikkeuksellisesta liikennöinnistä lentoasemalle; tai

2) suihkukoneen yksittäisestä laskeutumisesta lentoasemalle muutostöitä, korjauksia tai huoltoa varten ja tämän jälkeen tapahtuvasta lentoonlähdestä lentoasemalta.

13 luku

Vahingonkorvausvastuu ja vakuutukset

136 §

Vahingonkorvausvastuu

Ilmailussa aiheutuneen vahingon korvausvastuuseen sovelletaan vahingonkorvauslain säännöksiä jäljempänä säädetyin poikkeuksin.

Ilma-aluksen omistaja, haltija ja käyttäjä ovat huolimattomuudestaan riippumatta yhteisvastuussa vahingosta, joka ilma-aluksen käyttämisestä ilmailuun aiheutuu henkilölle tai omaisuudelle, jota ei kuljeteta kyseisessä ilma-aluksessa. Ilma-alukseen kohdistuvan omistuksenpidätysoikeuden tai muun omistukseen perustuvan vakuusoikeuden haltija taikka ilma-aluksen vuokralle antaja ei kuitenkaan ole vastuussa tämän momentin nojalla edellyttäen, että tieto ilma-aluksen käyttäjästä on merkitty ilma-alusrekisteriin.

Mitä 2 momentissa säädetään, ei sovelleta vahinkoon, joka ilma-aluksen käyttämisestä ilmailuun aiheutuu toiselle ilma-alukselle, jota vahingon sattuessa myös käytetään ilmailuun, tai tällaisessa ilma-aluksessa kuljetettavalle henkilölle tai omaisuudelle. Mitä 2 momentissa säädetään, ei sovelleta myöskään, jos ilma-alus on vahingon tapahtuessa ollut luvatta käytössä. Tällöin muulle kuin ilma-aluksen omistajalle, haltijalle tai käyttäjälle aiheutunut vahinko korvataan ilma-aluksen vastuuvakuutuksesta siltä osin kuin vahingon aiheuttaja ei pysty korvaamaan vahinkoa.

Korvausvastuusta vahingosta, joka ilma-aluksen käyttämisestä ilmailuun aiheutuu henkilölle tai omaisuudelle, jota kuljetetaan samassa ilma-aluksessa, säädetään erikseen.

137 §

Lentoaseman koordinaattorin vahingonkorvausvastuu

Slot-asetuksessa tarkoitetun koordinaattorin vahingonkorvausvastuu määräytyy vahingonkorvauslain mukaisesti. Koordinaattori vastaa kuitenkin vain vahingosta, jonka hän mainitun asetuksen mukaisia tehtäviään hoitaessaan aiheuttaa tahallaan tai törkeällä huolimattomuudellaan.

138 §

Vakuutukset

Vakuutuksista ilmailussa aiheutuvan vahingon varalta säädetään lentoliikenteen harjoittajia ja ilma-alusten käyttäjiä koskevista vakuutusvaatimuksista annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 785/2004 (*ilmailun vakuutusasetus*) sekä lennonvarmistuspalvelujen tarjoamista koskevista yhteisistä vaatimuksista sekä asetusten (EY) N:o 482/2008 ja (EU) N:o 691/2010 muuttamisesta annetussa komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) N:o 1035/2011. Siltä osin kuin edellä mainittuja asetuksia ei sovelleta tai niissä ei säädetä vakuutukseen liittyvistä seikoista, sovelletaan 139 §:ää.

139 §

Kansalliset vakuutusvaatimukset

Suomalaisen ilma-aluksen tai suomalaisen lentotoimintaluvan, lentotyöluvan tai lentokoulutusluvan haltijan käytössä olevan ilma-aluksen vastuuvakuutuksen ehdot eivät saa mahdollistaa vakuutuksen keskeytymistä ennen vakuutuskauden loppua tai keskeytyksestä ilmoittamista Liikenteen turvallisuusvirastolle.

Suurimmalta hyväksytyltä lentoonlähömasaltaan enintään 2 700 kilogramman ilma-alukselta, jota käytetään muihin kuin kaupallisiin lentoihin, vaadittavan vastuuvakuutuksen vakuutusmäärän henkilövahinkojen varalta on oltava matkustajaa kohti vähintään puolet ilmailun vakuutusasetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisesta matkustajia koskevasta yleisestä vähimmäisvakuutusturvasta, mutta kuitenkin vähintään mainitun kohdan mukainen tässä momentissa tarkoitettuja ilma-aluksia koskeva vähimmäismäärä.

Peruslentokoulutuksessa ilma-aluksella on oltava lento-oppilaalle ja lennonopettajalle aiheutuvan henkilövahingon varalta istuinpaikkakohdainen tapaturmavakuutus, jonka vähimmäisvakuutusmäärä on vähintään kymmenen prosenttia 2 momentissa tarkoitetusta matkustajia koskevasta yleisestä vähimmäisvakuutusturvasta. Lennonopettajan vakuutusturva voidaan järjestää myös tapaturmavakuutuslain (608/1948) mukaisella tapaturmavakuutuksella.

14 luku

Lupia ja hyväksyntöjä koskevat hallinnolliset seuraamukset

140 §

Soveltamisala

Mitä tässä luvussa säädetään luvista, koskee henkilölle myönnettäviä lupakirjoja, kelpuutuksia, kelpoisuustodistuksia ja hyväksyntöjä samoin kuin organisaatiolle myönnettäviä lupia ja hyväksyntöjä.

Jollei Euroopan unionin lainsäädännössä säädetä toisin lupia koskevista hallinnollisista seuraamuksista, sovelletaan tätä lukua.

Lentoaseman pitäjän lentokenttäalueelle ja lentoaseman turvaluvalle alueelle myöntämän pääsylvuvin sekä lentoaseman henkilökor-tin ja ajoneuvoluvin peruuttamisesta säädetään 9 luvussa.

141 §

Toimenpiteet henkilölle myönnettyyn lupaan puuttumiseksi

Liikenteen turvallisuusvirasto voi tarvittaessa ryhtyä 142—145 §:ssä tarkoitettuihin toimiin sellaisten henkilöiden osalta, joilla on:

- 1) lentäjän lupakirja siihen liittyvine kelpuutuksineen;
- 2) huoltohenkilöstön lupakirja;
- 3) lennonvarmistushenkilöstön lupakirja kelpuutuksineen;
- 4) lääketieteellinen kelpoisuustodistus;
- 5) ilmailulääkärin hyväksyntätodistus;
- 6) matkustamomiehistön kelpoisuustodistus tai matkustamomiehistön terveydentilatodistus;
- 7) tarkastuslentäjän hyväksyntätodistus;
- 8) ilma-alukselle opastusmerkkejä antavan henkilön hyväksyntä;
- 9) turvatarkastajan hyväksyntä;
- 10) siviili-ilmailun turvakouluttajan hyväksyntä;
- 11) EU:n turvatoimien varmentajan hyväksyntä; tai
- 12) kauko-ohjaajan lupakirja kelpuutuksineen.

Edellä 1 momentista poiketen toimivaltainen viranomainen on poliisitoiminnasta vastaavan yksikön päällikkö, kun kyseessä on poliisimiehelle myönnetty turvatarkastajan hyväksyntä, raja- tai merivartioston komentaja, kun kyseessä on rajavartiomiehelle myönnetty turvatarkastajan hyväksyntä, ja Tulli, kun kyseessä on tullimiehelle myönnetty turvatarkastajan hyväksyntä.

142 §

Henkilölle annettava huomautus ja varoitus

Edellä 141 §:ssä tarkoitettulle henkilölle voidaan antaa huomautus, jos tämä toimii huolimattomuudesta vastoin säännöksiin tai määräyksiin perustuvaa velvollisuuttaan lentoturvallisuuteen tai siviili-ilmailun turvaamiseen vaikuttavassa tehtävässä. Huomautus voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti.

Edellä 141 §:ssä tarkoitettulle henkilölle voidaan antaa kirjallinen varoitus, jos tämä:

- 1) toimii tahallaan vastoin säännöksiin tai määräyksiin perustuvaa velvollisuuttaan lentoturvallisuuteen vaikuttavassa tehtävässä;
- 2) rikkomalla ilmailua koskevia säännöksiä tai määräyksiä osoittaa puuttuvaa halua tai kykyä niiden noudattamiseen; tai
- 3) toimii vastoin siviili-ilmailun turvaamisesta annettuja säännöksiä tai määräyksiä.

143 §

Henkilölle myönnetyn luvan peruuttaminen

Edellä 141 §:ssä tarkoitettulta henkilöltä voidaan väliaikaisesti tai pysyvästi peruuttaa toiminnan harjoittamisen edellytyksenä oleva lupa, jos tämä:

- 1) sairauden, vammautumisen tai muun lentoturvallisuuteen vaikuttavan syyn vuoksi ei enää täytä asianomaisen luvan saamisen edellytyksiä;
- 2) ei tiedoiltaan, taidoiltaan, koulutukseltaan tai kokemukseltaan enää täytä luvan saamisen edellytyksiä;
- 3) huomautuksesta tai varoituksesta huolimatta jatkaa ilmailua koskevien säännösten tai määräysten rikkomista;
- 4) rikkomalla olennaisella tavalla tai toistuvasti ilmailua koskevia säännöksiä tai määräyksiä osoittaa puuttuvaa halua tai kykyä niiden noudattamiseen; tai
- 5) on muulla toiminnallaan osoittanut sellaista yleistä piittaamattomuutta säännöksistä tai määräyksistä, että se antaa aiheen epäillä luvan haltijan kykyä tai halua noudattaa turvallisuus-

den kannalta olennaisia säännöksiä ja määräyksiä.

Edellä 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu luvan peruutus on voimassa siihen saakka, kunnes luvan saamisen edellytykset täyttyvät. Mainitun momentin 3—5 kohdassa tarkoitettu luvan peruutus määrätään olemaan voimassa rikkomuksen vakavuuteen suhteutetun määräajan tai toistaiseksi.

Luvanhaltijaa voidaan kieltää harjoittamasta toimintaa, johon lupa oikeuttaa, jos Liikenteen turvallisuusviraston tutkittavana tai käsiteltävänä on asia, josta saattaa seurata 1 momentissa tarkoitettu toimintakielto tai 144 §:ssä tarkoitettu lääketieteellisestä kelpoisuudesta annetun todistuksen peruuttaminen. Kielto on voimassa enintään siihen asti, kunnes kyseinen asia on ratkaistu. Luvan peruuttamisesta tehdään merkintä asianomaisen luparekisteritietoihin.

144 §

Lääketieteellisen kelpoisuustodistuksen peruuttaminen

Lääketieteellinen kelpoisuustodistus voidaan peruuttaa, jos luvan haltija sairauden, vammautumisen tai muun lentoturvallisuuteen vaikuttavan syyn vuoksi ei enää täytä EASA-asetuksessa ja sen nojalla annetuissa Euroopan komission asetuksissa asetettuja luvan saamisen edellytyksiä.

145 §

Lupakirjan tai kelpoisuustodistuksen palauttaminen viranomaiselle

Edellä 143 ja 144 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa luvan haltija voidaan velvoittaa heti toimittamaan lupakirjansa tai kelpoisuustodistuksensa sen myöntäneelle viranomaiselle.

146 §

Toimenpiteet organisaatiolle myönnettyyn lupaan puuttumiseksi

Liikenteen turvallisuusvirasto voi tarvittaessa ryhtyä 147—149 §:ssä tarkoitettuihin toimiin, kun kyseessä on:

- 1) lentokelpoisuuden hallintaorganisaatio;
- 2) ilmailulääketieteen keskus;
- 3) suunnittelu-, valmistus- tai huolto-organisaatio;
- 4) huoltohenkilöstön koulutusorganisaatio;
- 5) lentotoimintaluvan haltija;
- 6) Suomen ja kolmannen maan välisen säännöllisen lentoliikenteen tai ei-säännöllisen lentoliikenteen harjoittaja;
- 7) lentotyöluvan haltija;
- 8) lentokoulutusluvan haltija, lentonäytöksen tai lentokilpailun järjestäjä;
- 9) lentopaikan pitäjä;
- 10) valvottu edustaja, tunnettu lähettäjä tai valvottu toimittaja;
- 11) kolmannen maan lentoasemalta Euroopan unioniin liikennöivän rahdin tai postin kuljettajan hyväksynnän haltija;
- 12) lennonvarmistuspalvelun tarjoaja;
- 13) lennonvarmistushenkilöstön koulutusorganisaatio;
- 14) matkustamomiehistön koulutusorganisaatio; tai
- 15) 158 §:ssä tarkoitettun lentoesteluvan haltija.

147 §

Organisaatiolle annettava huomautus tai varoitus

Jos organisaatiolle myönnetyn luvan haltija jättää noudattamatta tässä laissa tarkoitettua hyväksynnän ehtoja tai muita määräyksiä, jotka koskevat luvassa tarkoitettua toimintaa, luvan haltijalle voidaan antaa huomautus tai varoitus.

Varoitus annetaan, jos huomautusta ei asiasta ilmenevät seikat kokonaisuudessaan huomioiden voida pitää riittävänä. Varoitus annetaan kirjallisesti.

148 §

Organisaatiolle myönnetyn luvan muuttaminen, rajoittaminen ja peruuttaminen

Liikenteen turvallisuusvirasto voi muuttaa tai rajoittaa tässä laissa tarkoitettua organisaatiolle myönnettyä lupaa, peruuttaa luvan taikka kieltää siinä tarkoitettun toiminnan väliaikaisesti, jos:

1) on perusteltua syytä epäillä, ettei luvan mukaisen toiminnan harjoittaja kykene harjoittamaan toimintaansa turvallisesti;

2) luvan myöntämisen edellytyksiä ei enää ole eikä edellytyksissä olevia virheitä tai puutteita korjata asetetussa määräajassa;

3) luvan haltija jättää olennaisesti noudattamatta luvan ehtoja tai muita määräyksiä, jotka koskevat luvassa tarkoitettua toimintaa;

4) luvan haltija jatkaa huomautuksesta tai varoituksesta huolimatta luvan ehtojen vastaista toimintaa tai jatkaa muiden toimintaa koskevien määräysten rikkomista; tai

5) luvan haltija ei noudata liikennöintiluvan perusteena olevaa lentoliikennesopimusta tai muuta kansainvälistä velvoitetta.

Lupa voidaan peruuttaa vain, jos organisaation kannalta lievempää seuraamusta ei asiasta kokonaisuudessaan ilmenevät seikat huomioon ottaen voida pitää riittävänä.

149 §

Luvan muuttamatta tai uudistamatta jättäminen maksun laiminlyönnin johdosta

Viranomais ei saa ilman erityistä syytä hyväksyä myöntämänsä luvan muuttamista tai uudistamista koskevaa hakemusta, jos luvasta säädettyä erääntynyttä maksua ei kehotuksesta huolimatta ole kohtuullisessa määräajassa maksettu ja maksuvelvollisuuden laiminlyönti on vakava ja olennainen.

150 §

Lentotoimintaluvan, lentoluvan tai liikennöintiluvan raukeaminen

Lentotoimintalupa, lentolupa tai liikennöintilupa raukeaa, jos:

1) luvan haltija ei ole ryhtynyt käyttämään liikenneoikeuksia saamansa liikennöintiluvan ehtojen mukaisesti;

2) luvan haltija lopettaa tai keskeyttää lentotoimintansa eikä osoita Liikenteen turvallisuusviraston asettamassa vähintään kuuden kuukauden mittaisessa määräajassa, että hän edelleen täyttää luvan saamisen toiminnalliset ja taloudelliset edellytykset tai että liikenteen keskeyttäminen johtuu sellaisista poikkeuksellisista seikoista, joihin liikennöintiluvan haltija ei ole voinut vaikuttaa; tai

3) luvan saamiseksi säädettyjä edellytyksiä ei enää ole olemassa, eikä luvan haltija korjaa puutteita Liikenteen turvallisuusviraston asettamassa vähintään kuukauden mittaisessa määräajassa.

151 §

Uhkasakko, teettämisuhka ja keskeyttämisuhka

Liikenteen turvallisuusvirasto voi asettaa tämän lain tai Euroopan unionin asetuksen nojalla antamansa käskyn tai kiellon tehosteeksi uhkasakon, teettämisuhan tai keskeyttämisuhan siten kuin uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

15 luku

Erinäiset säännökset

152 §

Ammattitaidon ylläpitäminen

Liikenteen turvallisuusviraston palveluksessa oleva, jonka tehtävälle on asetettu erityisiä vaatimuksia ammattitaidon ylläpitämiseksi, voi ylläpitää ammattitaitoaan työskentelemällä sivutoimisesti ilmailutoimintaa harjoittavan palveluksessa. Tällaisesta työstä ja sen ehdoista sovi-

taan erikseen viraston, sen palveluksessa olevan ja mainitun toiminnanharjoittajan kesken.

Mitä hallintolain (434/2003) 28 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädetään tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettun henkilön esteellisyydestä käsiteltäessä Liikenteen turvallisuusvirastossa mainitussa momentissa tarkoitettua toiminnanharjoittajaa koskevaa asiaa, ei sovelleta lennonvarmistuksen valvontaan eikä sitä koskevaan päätöksentekoon.

153 §

Viranomaisten tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus

Ilmailutoimintaa harjoittavan samoin kuin ilma-aluksen omistajan, haltijan tai käyttäjän sekä lentoturvallisuuteen vaikuttavaa tehtävää suorittavan on, siltä osin kuin tiedot ovat hänen hallussaan tai saatavillaan, annettava salassapitosäännösten estämättä Liikenteen turvallisuusvirastolle sen pyynnöstä ilmailutoiminnan valvontaa varten:

- 1) ilma-alusta ja sen liikkumista koskevat tiedot, mukaan lukien tilannekuvan tallenteet;
- 2) lennonvarmistuspalvelun, ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelun sekä ilma-alusten puhelin- ja radioliikenteen tallenteet;
- 3) muut kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen lentoturvallisuuden kannalta tarpeelliset tiedot;
- 4) toiminnanharjoittajan toimintaa, taloutta ja vakuutuksia koskevat tiedot;
- 5) matkustajien oikeuksien toteutumisen valvonnan kannalta merkitykselliset tiedot.

Liikenteen turvallisuusvirastolla on oikeus saada pyynnöstä tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi tarpeellisia tietoja:

- 1) matkustajilta;
- 2) ilma-aluksen henkilökuntaan kuuluvilta;
- 3) ilma-aluksessa kuljetettavan tavaran haltijoilta.

Liikenteen turvallisuusvirastolla on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä Tullilta tarpeellisia tietoja 146 §:ssä tarkoitettun valvotun edustajan ja tunnetun lähettäjän hyväksyntämenettelyä varten.

Liikenteen turvallisuusvirastolla on oikeus tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi sekä lain ja Euroopan unionin asetusten noudattamisen valvomiseksi:

- 1) päästä ilma-alukseen ja muuhun paikkaan, jossa ilmailutoimintaa harjoitetaan; ei kuitenkaan pysyväisluonteisesti asumiseen käytettäviin tiloihin;
- 2) tarkastaa muutoinkin ilmailutoimintaa harjoittavan toimintaa.

Lentoaseman pitäjä ja lentoasemalla toimiva yritys tai muu turva-asetuksen soveltamisalaan kuuluva yhteisö on velvollinen viivytyksettä sallimaan komission valtuuttamien virkamiesten ja Liikenteen turvallisuusviraston suorittamat turva-asetuksen ja sen nojalla annettujen Euroopan komission asetusten soveltamista koskevat tarkastukset.

Liikenteen turvallisuusviraston ja muiden tässä pykälässä tarkoitettujen viranomaisten on noudatettava tämän lain noudattamisen valvontaa ja täytäntöönpanoa varten suoritettavissa tarkastuksissa, mitä hallintolain 39 §:ssä säädetään.

154 §

Oikeus saada virka-apua

Liikenteen turvallisuusvirastolla on oikeus saada sille säädetyn tehtävän hoitamiseksi virka-apua poliisilta, rajavartiolaitokselta, Tullilta ja puolustusvoimilta.

Lentoaseman pitäjällä on oikeus saada poliisilta virka-apua lentoaseman henkilökortin ja ajoneuvoluvan palauttamiseksi.

155 §

Valvontatiedostot

Liikenteen turvallisuusviraston tämän lain perusteella antamista luvista, oikeuksista ja hyväksynnöistä pidetään rekistereitä. Niihin sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia ja henkilötietolakia sekä mitä tämän lain 2 luvussa säädetään.

156 §

Miehistökortti

Liikenteen turvallisuusvirasto myöntää hakemuksesta ilma-aluksen miehistölle miehistökortin. Hakemukseen on liitettävä liikenneluvan haltijan vakuutus siitä, että hakija on sen palveluksessa.

Miehistökortin myöntämisen ja voimassaolon edellytyksenä on, että:

1) hakija toimii ilma-aluksen miehistön jäsenenä Liikenteen turvallisuusviraston myöntämän liikenneluvan haltijan palveluksessa;

2) hakija täyttää 102 §:ssä tarkoitetun lentokenttäalueelle pääsylvän myöntämisen edellytykset.

Liikenneluvan haltijan on ilmoitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle miehistökortin haltijan työsuhteen päättymisestä.

157 §

Ilmailun ympäristövaikutuksia koskevat määräykset

Liikenteen turvallisuusvirasto voi, ottaen huomioon 131 §:ssä tarkoitetun tasapainoisen lähestymistavan, antaa määräyksiä lento- ja huoltotoiminnasta, milloin se on tarpeen ilma-alusten aiheuttaman melun tai muun haitallisen ympäristövaikutuksen vähentämiseksi tai estämiseksi taikka sallitun poikkeuksen myöntämistä varten. Määräykset voivat koskea:

1) lentopaikan käyttöaikaa tai -tapaa tai lentoonlähtöjen ja laskujen määrää;

2) huoltoon liittyvien koekäyttöjen rajoittamista tai kieltämistä määrättyinä aikoina;

3) poikkeuksellisen meluisten lentokoneiden käytön rajoittamista;

4) aiemmin hyväksytyn lentokonetyypin käytön kieltämistä siirtymäajan jälkeen.

158 §

Lentoesteet

Mastoa, tuulivoimalaa, nosturia, valaistus-, radio- tai muuta laitetta, rakennusta, rakennel-

maa tai merkkiä ei saa asettaa, järjestää tai kohdistaa siten, että sitä voidaan erehdyksessä pitää ilmailua palvelevana laitteena tai merkinä. Rakennelma tai laite ei saa myöskään häiritä ilmailua palvelevia laitteita tai lentoliikennettä tai aiheuttaa muutoin vaaraa lentoturvallisuudelle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua sekaannusta, häiriötä tai vaaraa mahdollisesti aiheuttavan laitteen, rakennuksen, rakennelman tai merkin asettamiseen tarvitaan lentoestelupa, jos este:

1) ulottuu yli 10 metrin korkeuteen maan- tai vedenpinnasta ja sijaitsee lentopaikan, kevytlen-
topaikan tai varalaskupaikan kiitotien ympärillä olevan suorakaiteen sisällä, jonka pitkät sivut ovat 500 metrin etäisyydellä kiitotien keskilinjasta ja lyhyet sivut 2 500 metrin etäisyydellä kiitotien kynnyksistä ulospäin;

2) ulottuu yli 30 metrin korkeuteen maan- tai vedenpinnasta ja sijaitsee 1 kohdassa tarkoitetun alueen ulkopuolella mutta kuitenkin enintään 45 kilometrin etäisyydellä 75 §:ssä tarkoitetun lentoaseman mittapisteestä;

3) ulottuu yli 30 metrin korkeuteen maan- tai vedenpinnasta ja sijaitsee 1 kohdassa tarkoitetun alueen ulkopuolelta, mutta kuitenkin enintään 12 kilometrin etäisyydellä varalaskupaikan tai muun lentopaikan kuin 75 §:ssä tarkoitetun lentoaseman mittapisteestä;

4) ulottuu yli 60 metrin korkeuteen maan- tai vedenpinnasta ja sijaitsee 1—3 kohdassa tarkoitettujen alueiden ulkopuolella;

5) läpäisee lentoesterajoituspinnan; tai

6) esteellä on vaikutusta lentomenetelmien estevarakorkeuteen.

Lentoestelupaa ei tarvita lentopaikan pitäjän asettamille tai sen toimeksiannosta asetettaville laitteille, rakennuksille, rakennelmille tai merkeille.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi vapauttaa sellaisen 2 momentissa tarkoitetun esteen luvanvaraisuudesta, jolla ei ole vaikutusta lentopaikkojen esterajoituspintoihin eikä lentomenetelmiin tai joka sijaitsee olemassa olevan esteen välittömässä läheisyydessä. Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa esteiden rakennetta tai vastaavia teknislouhteisia seikkoja koskevia tarkempia määräyksiä.

Lupaa 2 momentissa tarkoitetun laitteen, rakennuksen, rakennelman tai merkin asettamiseen haetaan Liikenteen turvallisuusvirastolta. Muun kuin tuulivoimalaa koskevan lentoesteluvanhakemukseen tulee liittää asianomaisen ilmailiikennepalvelun tarjoajan antama lausunto. Jollei lentoturvallisuus vaarannu, Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa luvan 2 momentissa tarkoitetun laitteen, rakennuksen, rakennelman tai merkin asettamiseen. Lupa on myönnettävä, jos suunnitellun esteen aiheuttamaa haittaa lentoliikenteen sujuvuudelle voidaan käyttävissä olevilla lentomenetelmän suunnittelukriteereillä vähentää siten, ettei se aiheuta lentopaikan pitäjälle kohtuutonta haittaa tai vaikeutta lentoliikenteen sujuvuutta. Lentoesteet on merkittävä Liikenteen turvallisuusviraston antamien määräysten mukaisesti.

Lentoesteen ylläpitäjän on ilmoitettava estettä ja yhteystietojaan koskevat muutokset viipymättä Liikenteen turvallisuusvirastolle tai sen nimeämälle taholle.

159 §

Lentoturvallisuudelle vaaraa aiheuttava toiminta

Toiminta, joka aiheuttaa lentoliikenteelle vaaraa tai häiritsee lentoliikenteen sujuvuutta, on kielletty. Ilmailiikennepalvelun tarjoajalle on ilmoitettava etukäteen lentoturvallisuudelle mahdollisesti vaaraa aiheuttavasta tai liikenteen sujuvuuteen vaikuttavasta toiminnasta, jotta ilmailiikennepalvelun tarjoaja voi arvioida, voidaanko suunniteltu toiminta toteuttaa lentoturvallisuutta vaarantamatta ja ilman, että liikenteen sujuvuus häiriintyy. Jos suunniteltua toimintaa ei voida ilmailiikennepalvelun tarjoajan käytettävissä olevin keinoin kohtuudella sovitaa turvallisesti ja sujuvasti ilmailuun, Liikenteen turvallisuusvirasto voi kieltää toiminnan, rajoittaa sitä tai asettaa sille ehtoja.

160 §

Varautuminen poikkeusoloihin ja häiriötilanteisiin

Seuraavien ilmailutoimintaan oikeuttavan Suomessa myönnetyn luvan tai hyväksynnän haltijoiden on varauduttava poikkeusoloihin osallistumalla valmiussuunnitteluun ja valmistelemalla etukäteen poikkeusoloissa ja niihin rinnastettavissa normaaliolojen häiriötilanteissa tahtuvaa toimintaa:

1) 35 §:ssä tarkoitettu lentokelpoisuuden hallintaorganisaatio, jonka tehtäväksi lentotoimintaluvan haltija on antanut 34 §:n 1 momentissa tarkoitetut tehtävät;

2) EASA-asetuksen 2 artiklassa tarkoitetun lentotoimintaluvan haltija;

3) 82 §:ssä tarkoitetun lentoaseman hyväksyntätodistuksen haltija;

4) valtioneuvoston 108 §:n nojalla nimeämä ilmailiikennepalvelun ja sääpalvelun tarjoaja.

Lentoaseman pitäjän sekä ilmailiikennepalvelun ja sääpalvelun tarjoajan on sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, varauduttava huolehtimaan siitä, että toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi myös valmiuslain 3 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa ja niihin rinnastettavissa normaaliolojen häiriötilanteissa.

Sen lisäksi, mitä valmiuslaissa säädetään valtioneuvoston ja ministeriön toimivallasta valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin poikkeusoloihin ja niihin rinnastettaviin normaaliolojen häiriötilanteisiin varautumisen edellyttämän valmiussuunnittelun järjestämisestä. Liikenteen turvallisuusvirasto valvoo, että tätä pykälää ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan.

161 §

Tehtävien siirto vieraan valtion viranomaiselle

Jos suomalaista ilma-alusta vuokra- tai muun sen kaltaisen sopimuksen perusteella käyttää ilma-aluksen käyttäjä, jonka pääasiallinen toimipaikka tai asuin- tai kotipaikka on toisessa

valtiossa, Liikenteen turvallisuusvirasto voi yksittäisen ilma-aluksen ja kauko-ohjauspaikan sekä niiden miehistön osalta siirtää 3 ja 4 luvussa sekä 53 ja 55 §:ssä Liikenteen turvallisuusviraston hoidettavaksi määrättyjä tehtäviä asianomaisen vieraan valtion viranomaisen hoidettaviksi siten kuin siitä sovitaan kyseisen valtion kanssa.

162 §

Tehtävien siirto sotilasilmailussa

Sotilasilmailuviranomainen voi siirtää organisaatioiden ja henkilöstön koulutukseen, hyväksyntään ja valvontaan liittyviä tehtäviä puolustusvoimille.

Sotilasilmailuviranomaisen on tehtäviä siirtäessään varmistuttava, että puolustusvoimilla on 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä varten käytettävissään tarpeellinen ammattitaitoinen henkilöstö, tarpeelliset työvälineet sekä työtilat, työmenetelmät ja ohjeet. Tehtäviä voidaan siirtää määrääjäksi tai toistaiseksi.

163 §

Tehtävien siirto päteville yksiköille ja harrasteilmailun järjestölle

Liikenteen turvallisuusvirasto voi siirtää henkilöiden tai organisaatioiden ensimmäisen sertifiointiin tai jatkuvaan valvontaan liittyvät tehtävät päteville yksiköille siten kuin EASA-asetuksessa ja sen nojalla annetuissa komission asetuksissa tarkemmin säädetään.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi sopimuksella siirtää valtakunnalliselle rekisteröidylle harrasteilmailun järjestölle harrasteilmailun valvontaan liittyviä julkisia hallintotehtäviä. Siirrettävät tehtävät voivat koskea harrasteilmailun ilma-alusten ja laitteiden hyväksyntää ja luettelointia sekä näitä ilma-aluksia ja laitteita käyttävien koulutusta sekä lupakirjojen ja kelpoisuustodistusten myöntämistä.

Liikenteen turvallisuusviraston on hakemuksesta hyväksyttävä 2 momentissa tarkoitetuksi harrasteilmailun järjestöksi oikeushenkilö, joka

toimii valtakunnan koko alueella ja jolla on 2 momentissa tarkoitettuja tehtäviä varten käytettävissään tarpeellinen ammattitaitoinen henkilöstö, tarpeelliset työvälineet sekä työtilat, työmenetelmät ja ohjeet. Hyväksyntä annetaan määrääjäksi tai toistaiseksi. Liikenteen turvallisuusvirasto valvoo tässä tarkoitettun harrasteilmailun järjestön toimintaa.

164 §

Ulkopuolisen asiantuntijan käyttäminen Liikenteen turvallisuusviraston tehtävien hoitamisessa

Liikenteen turvallisuusvirasto voi sopimuksella siirtää seuraavat hallintotehtävät koti- tai ulkomaiselle asiantuntijalle, jolla on tehtävän hoitamisen kannalta riittävä koulutus ja muut tehtävän edellyttämät tiedot ja taidot:

- 1) lennonjohtajan tasotarkastuksen vastaanottaminen tai lennontiedottajan pätevyyden arviointi;
- 2) kielitaitokokeen vastaanottaminen ja hyväksyntä;
- 3) harrasteilmailun lentokelpoisuuden tarkastustodistuksen myöntäminen tai uudistaminen; ja
- 4) tarkastuslentäjän pätevyyden arviointi ja hyväksyntä.

Liikenteen turvallisuusviraston ja asiantuntijan välisessä sopimuksessa sovitaan tehtävien sisällöstä ja muista tehtävän hoitamisen kannalta tarpeellisista seikoista. Liikenteen turvallisuusvirasto valvoo ulkopuolista asiantuntijaa tämän suorittaessa sille annettuja tehtäviä. Jos asiantuntija ei täytä 1 momentissa säädettyjä vaatimuksia tai ei noudata tehtäviä hoitaessaan viraston ja asiantuntijan välistä sopimusta ja muuta valvonnan yhteydessä annettua ohjeistusta taikka muutoin laiminlyö tehtävien asianmukaisen hoitamisen tai toimii lainvastaisesti, viraston on sanottava irti sopimus asiantuntijan kanssa.

Ulkopuolisella asiantuntijalla on oikeus saada Liikenteen turvallisuusvirastolta suorittamistaan tehtävistä asianmukainen korvaus.

165 §

Yhteisvastuullisuus lentopaikan ja ilmailua varten annetun palvelun käytössä sekä ilma-aluksen lähdön estäminen, jos suoritusta ei ole saatu

Ilma-aluksen omistaja, haltija ja käyttäjä vastaavat yhteisvastuullisesti lentopaikan pitäjältä tai palvelun antajalta saamiensa palvelujen kustannuksista omistus-, hallinta- tai käyttöoikeutensa ajalta sekä siltä ajalta, jona nämä ovat merkittyinä ilma-alusrekisteriin omistajana, haltijana tai käyttäjänä.

Lentopaikan pitäjä voi palveluiden antamisesta pidättymällä tai ilma-aluksen liikkeelle lähdön estävin välinein tai rakentein estää ilma-aluksen lähdön, kunnes 1 momentissa tarkoitetut erääntyneet maksut on suoritettu tai vakuus niistä asetettu. Toimenpiteet on mitoitettava ja toteutettava niin, ettei niillä vaaranneta henkeä tai terveyttä eikä vahingoiteta paikoitettua ilma-alusta. Oikeutta lähdön estämiseen ei kuitenkaan ole, jos ilma-alus on lähdössä kansainvälisessä säännöllisessä lentoliikenteessä aikataulun mukaiselle lennolle.

166 §

Ilma-aluksen lähdön estäminen muusta syystä

Liikenteen turvallisuusvirasto voi kieltää lennon ja estää ilma-aluksen lähdön:

1) jos on aihetta epäillä, ettei ilma-alus lennolle lähdettäessä ole lentokelpoinen tai asianmukaisesti miehitetty;

2) jos on aihetta epäillä, ettei tässä laissa säädettyjä tai sen nojalla annettuja lentoa koskevia määräyksiä muutoin ole noudatettu;

3) jos Suomea sitovien kansainvälisten velvoitteiden tai Euroopan unionin lainsäädännön mukaisesti ilma-aluksen liikennöinti on kielletty tai siihen kohdistuu muu sen liikennöintiä koskeva rajoite, tai ilma-aluksen omistaja tai sen liikennöinnistä vastaava muu henkilö on asetettu liiketoimintakieltoon;

4) jos ilma-aluksen käyttäminen ilmailuun on muutoin tämän lain nojalla kielletty.

Lähdön estämiseksi tarvittavat toimenpiteet on mitoitettava ja toteutettava niin, ettei niillä vaaranneta henkeä tai terveyttä eikä vahingoiteta paikoitettua ilma-alusta.

Lentopaikan päälliköllä, lentopaikan pitäjän palveluksessa olevalla sekä lennonvarmistuksessa taikka huolto- tai maahuolintaorganisaatiossa tehtävää hoitavalla on Liikenteen turvallisuusviraston pyynnöstä oikeus antaa ilma-aluksen lähdön estämiseksi tarvittavaa apua.

Edellä 3 momentissa tarkoitettulla on oikeus estää ilma-aluksen lähtö, jos on ilmeistä, että 1 momentissa tarkoitetut puutteet voivat vakavasti vaarantaa lentoturvallisuuden. Ilma-aluksen lähdön estämisestä on tällöin viipymättä ilmoitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle, jonka on ryhdyttävä asian vaatimiin toimiin. Lähdön estämiseksi sallituista toimenpiteistä on voimassa, mitä 2 momentissa säädetään.

Rajavartioviranomaisella on oikeus estää ilma-aluksen lähtö, mikäli on syytä epäillä ilma-aluksessa olevan henkilön, joka on rikkonut maahantuloon tai maastalähtöön liittyviä määräyksiä.

167 §

Ilma-aluksen kulkuun puuttuminen

Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden vaatiessa Liikenteen turvallisuusvirasto ja välitöntä puuttumista edellyttävissä tapauksissa lentopaikan lennonjohto, aluelennonjohto ja ilmailukennepalvelusta vastaavan lentopaikan päällikkö tai hänen määräämänsä sijainen sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi sekä pelastustehtävien hoitamiseksi välttämättömästä syystä tai merkittävän valtiollisen tapahtuman turvaamiseksi sotilasviranomaisen tai poliisi taikka rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi sekä meripelastustehtävien hoitamiseksi välttämättömästä syystä rajavartiomies voi kieltää ilma-aluksen lähdön, määrätä ilma-aluksen laskeutumaan, vaatia tunnistamista, määrätä lentosuunnan ja -korkeuden taikka muutoin puuttua ilma-aluksen kulkuun. Jos ilma-alus määrätään laskeutumaan, on laskeutumista varten osoitetta-

van lentopaikan oltava sopiva kyseisen ilma-alustyyppin turvalliseen laskeutumiseen.

Ilma-aluksen kulkuun puuttumisesta tullivalvonnan vuoksi sekä alueellisen koskemattomuuden valvomisen tai turvaamisen vuoksi säädetään erikseen.

168 §

Ilma-aluksen kulkuun puuttuminen tartuntataudin leviämisen estämiseksi

Tartuntatautilain (583/1986) 4 §:n 2 momentissa tarkoitetun yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi Liikenteen turvallisuusvirasto voi määrätä ilmaliikennepalvelun tarjoajan välityksellä ilma-aluksen laskeutumaan sellaiselle lentoasemalle, jolla Maailman terveysjärjestön kansainvälisen terveyssäännösten (2005) (SopS 51/2007) 20 artiklan sekä säännösten I liitteen mukaisten toimien suorittamiseen on varauduttu (*terveystarkastuslentoasema*).

Välitöntä puuttumista edellyttävissä yksittäistapauksissa sosiaali- ja terveysministeriö voi tehdä 1 momentin mukaisen päätöksen Liikenteen turvallisuusviraston sijasta.

Jollei lentoturvallisuudesta muuta johdu, ilma-aluksen on laskeuduttava terveystarkastuslentoasemalle 1 ja 2 momentissa tarkoitetun Liikenteen turvallisuusviraston määräyksen tai sosiaali- ja terveysministeriön päätöksen mukaisesti.

Terveystarkastuslentoasemista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

169 §

Ilmaliikennepalvelun tarjoajan ja lentoaseman pitäjän avustamisvelvollisuus

Ilmaliikennepalvelun tarjoajan, lentoaseman pitäjän ja huolto- ja maahuolintaorganisaatiossa tehtävää hoitavien on avustettava 168 §:ssä tarkoitettuihin tapauksiin liittyvissä käytännön järjestelyissä ja viranomaisten tekemien päätösten

täytäntöönpanossa silloin, kun toimenpiteet kohdistuvat ilmaliikenteeseen tai ilma-alukseen taikka lentoasemalla lentomatkustajiin ja ilma-aluksen miehistöön.

170 §

Toimintakyvyn heikkeneminen

Tehtävää ilma-aluksessa, ilmailuun käytettävässä liitimessä tai muussa laitteessa taikka lentoturvallisuuteen vaikuttavaa tehtävää maaorganisaatiossa ei saa suorittaa se, jonka veren alkoholipitoisuus on alkoholin nauttimisesta kohonnut tai joka on käyttänyt muuta huumavaa ainetta niin, että sitä on hänen elimistössään havaittava määrä.

Edellä 1 momentissa mainittua tehtävää ei saa hoitaa myöskään henkilö, joka sairauden tai väsymyksen johdosta tai muusta sellaisesta syystä ei voi hoitaa tehtävää lentoturvallisuutta vaarantamatta.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, koskee myös lennon valmisteluun välittömästi liittyviä toimenpiteitä.

Puolustusvoimat määrää tarvittaessa toiminnan vaativuuden sitä edellyttäessä sotilasilmailussa sovellettavista tiukemmista vaatimuksista kuin 1—3 momentissa säädetään.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa määräyksiä aisteille asetettavista vaatimuksista sekä tehtävien hoitamiseen vaikuttavista sairauksista, vammoista, muusta toimintakyvyn heikentymisestä tai muusta vastaavasta 1—3 momentin mukaisten tehtävien hoitamista heikentävästä ominaisuudesta sekä niiden arviointimenettelyistä.

171 §

Ilma-aluskiinnitys

Kiinnityksestä ilma-alukseen säädetään kiinnityksestä ilma-aluksiin annetussa laissa (211/1928).

172 §

Ilmailun tilastot

Liikenteen turvallisuusvirasto vastaa ilmailun tilastoista. Tilastotehtävää hoitaessaan Liikenteen turvallisuusvirasto noudattaa tilastolain (280/2004) säännöksiä.

Edellä 153 §:n 1 momentissa mainittujen on salassapitosäännösten estämättä annettava toimintojaan koskevia tilastotietoja Liikenteen turvallisuusvirastolle sen pyynnöstä.

173 §

Kansainväliset sopimukset

Liikenteen turvallisuusvirasto Suomen ilmailuviranomaisena osallistuu kansainvälisten siviili-ilmailua koskevien teknisten lentoliikenne-, lentoturvallisuus- ja yhteistyösopimusten valmisteluun.

174 §

Virkavastuu

Edellä 40, 60, 97, 99, 102, 103, 163 ja 164 §:ssä tarkoitettuja julkisia hallintotehtäviä suorittavaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

16 luku

Rangaistukset

175 §

Liikenneturvallisuuden vaarantaminen

Rangaistus liikenneturvallisuuden vaarantamisesta ja törkeästä liikenneturvallisuuden vaarantamisesta säädetään rikoslain 23 luvun 1 ja 2 §:ssä.

176 §

Ilmaliikennejuopumus, kulkuneuvon luovuttaminen juopuneelle ja kuljettaminen oikeudetta

Rangaistus ilmaliikennejuopumuksesta, kulkuneuvon luovuttamisesta juopuneelle ja kuljettamisesta oikeudetta säädetään rikoslain 23 luvun 6, 8 ja 10 §:ssä.

177 §

Huumaavan aineen käyttäminen ilmailussa

Jos ilma-aluksessa tehtävää suorittava tai maaorganisaatiossa lentoturvallisuuteen vaikuttavassa tehtävässä oleva suorittaa tehtävänsä, vaikka hänen verensä alkoholipitoisuus on alkoholin nauttimisesta kohonnut tai on käyttänyt alkoholia tai muuta huumaavaa ainetta niin, että sitä on hänen elimistössään havaittava määrä, taikka jos tässä tarkoitettu henkilö rikkoo sotilasilmailuviranomaisen 170 §:n 4 momentin nojalla antamia alkoholin tai muun huumaavan aineen käyttöön liittyviä vaatimuksia, hänet on tuomittava, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *huumaavan aineen käyttämisestä ilmailussa* sakkoon.

178 §

Ilmailurikkomus

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) rikkoo 9 §:n 5 momentin nojalla annettua ilma-alusta tai laitetta, urheilulaskuvarjoa, nousuvarjoa, harraste- ja urheilulennokkia taikka niiden ohjaajaa koskevaa määräystä,

2) käyttää tai luovuttaa ilma-aluksen toiselle ilmailuun käytettäväksi 10 §:n vastaisesti,

3) rikkoo 11 §:ssä tarkoitettua ilmailulta rajoitettuja alueita koskevaa kieltoa tai vaara-aluetta koskevaa rajoitusta,

4) käyttää ilmailuun ilma-alusta, jota ei ole asianmukaisesti merkitty 7 §:n 1 momentin 2 kohdassa tai 16 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin tunnuksin taikka vastaavin ulkomaisiin tunnuksin taikka joka on varustettu väärin tunnuksin,

5) laiminlyö 20 §:ssä tai 36 §:n 2 momentissa tarkoitettua ilmoitusvelvollisuutta,

6) käyttää tai luovuttaa ilma-aluksen toiselle ilmailuun 34 §:n 2 momentin tai Euroopan unionin asetusten vastaavien, lentokelpoisuuden hallintaa koskevien säännösten vastaisesti,

7) tekee ilman hyväksyntää työn, johon 42 §:n tai suunnittelua, valmistusta ja huoltoa koskevien EASA-asetuksen ja sen nojalla annettujen komission asetusten säännösten mukaan vaaditaan hyväksyntä,

8) käyttää ilma-alusta, joka ei täytä 44 §:n nojalla annettuja määräyksiä,

9) rikkoo 49 §:ssä luvan hakijalle tai haltijalle säädettyä velvollisuutta ilmoittaa kelpoisuuteen vaikuttavista tekijöistä,

10) rikkoo 57 §:ssä ilma-aluksen tai laitteen päällikölle taikka miehistön jäsenelle tai tähtytäjälle säädettyä velvollisuutta lennon valmistelusta ja suorittamisesta,

11) rikkoo 59 §:ssä matkustajalle säädettyä velvollisuutta,

12) harjoittaa kaupallista ilmakuljetusta ilman EASA-asetuksen 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua lentotoimintalupaa tai 63 §:ssä tarkoitettua liikennelupaa taikka rikkoo tällaisen luvan ehtoja,

13) harjoittaa 70—72 §:ssä tarkoitettua toimintaa ilman vaadittavaa lupaa tai rikkoo tällaisen luvan ehtoja,

14) käyttää lentoonlähtö- tai laskupaikkana muuta kuin 76 §:n mukaan sallittua lentopaikkaa tai aluetta,

15) pitää lentopaikkaa ilman 82 §:ssä tarkoitettua lentoaseman hyväksyntätodistusta tai 84 §:ssä tarkoitettua pitolupaa taikka rikkoo tällaisen todistuksen tai luvan ehtoja,

16) rikkoo 88 §:n mukaista velvollisuutta taikka lentopaikan pitäjän tai Liikenteen turvallisuusviraston asettamaa lentopaikan käytön kieltoa tai rajoitusta,

17) rikkoo 100 §:n 1 momentissa säädettyä kieltoa liikkua tai oleskella lentoaseman eräillä alueilla,

18) käyttää valtakunnan rajan yli lentämiseen muuta kuin rajavartiolaitain (578/2005) 12 §:ssä tarkoitettua rajanylityspaikkaa,

19) siirtää 123 §:n 1 momentissa tarkoitettua ilma-alusta taikka sen osaa tai tavaraa ilman mainitussa säännöksessä edellytettyä lupaa,

20) rikkoo 128 §:n 2 momentissa säädettyä syrjintäkieltoa,

21) rikkoo 157 §:ssä tarkoitettuja ilmailun ympäristövaikutuksia koskevia määräyksiä,

22) rikkoo 158 §:ssä säädettyä laitetta, rakennusta, rakennelmaa tai merkkiä koskevaa kieltoa taikka velvollisuutta lentoesteluvan hankkimiseen, lentoesteen merkitsemiseen ja muutosten ilmoittamiseen,

23) rikkoo 159 §:ssä tarkoitettua rajoitusta, josta säädetään tarkemmin Liikenteen turvallisuusviraston määräyksissä tai kieltoa koskevissa päätöksissä,

24) rikkoo 167 §:n 1 momentissa tarkoitettua ilma-aluksen kulkuun puuttumista koskevaa kieltoa tai määräystä,

on tuomittava, jollei teosta muualla ole säädetty ankarampaa rangaistusta, *ilmailurikkomuksesta* sakkoon.

179 §

Toimenpiteistä luopuminen

Jos 178 §:ssä säädetty rikkomus on vähäinen tai teosta tekijälle aiheutuvia hallinnollisia seuraamuksia voidaan teon vakavuuteen nähden pitää riittävinä, voidaan siitä jättää syyte ajamatta tai rangaistus tuomitsematta.

Milloin rikkomus ilmeisesti on sellainen kuin 1 momentissa säädetään, voi Liikenteen turvallisuusvirasto muihin toimenpiteisiin ryhtymättä antaa rikkomukseen syyllistyneelle huomautuksen.

180 §

Liikenteen turvallisuusviraston ja puolustusvoimien kuuleminen

Syyttäjän on ennen tässä luvussa tarkoitettua tekoa koskevan syyteratkaisun tekemistä varattava Liikenteen turvallisuusvirastolle tilaisuus antaa lausuntonsa asiassa.

Tuomioistuimen on tässä luvussa tarkoitettua tekoa koskevaa asiaa käsitellessään varattava Liikenteen turvallisuusvirastolle tilaisuus tulla kuulluksi.

Jos kyse on sotilasilmailusta, syyttäjän ja tuomioistuimen on kuultava puolustusvoimia.

17 luku

Muutoksenhaku

181 §

Muutoksenhaku

Luvan, todistuksen, hyväksynnän, nimeämisen ja lääketieteellisen kelpoisuuden peruuttamista tai rajoittamista koskevaan päätökseen sekä Euroopan unionin asetusten nojalla Liikenteen turvallisuusviraston antamiin käskyihin ja kieltoihin saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaisissa (586/1996) säädetään.

Seuraaviin muun kuin viranomaisen tekemiin päätöksiin saa hakea oikaisua Liikenteen turvallisuusvirastolta:

1) 40 §:ssä tarkoitettu lentokelpoisuuden hallintaorganisaation päätös lentokelpoisuuden tarkastustodistuksesta;

2) 102 §:n 1 momentissa tarkoitettu lentoaseman pitäjän päätös myöntää pääsylupa lentokenttäalueelle ja lentoaseman turvaluvatulle alueelle;

3) 103 §:n 1 momentissa tarkoitettu lentoaseman pitäjän päätös myöntää henkilökortti ja ajoneuvolupa;

4) 163 §:ssä tarkoitettut pätevien yksiköiden ja harrasteilmailun järjestöjen tekemät päätökset; ja

5) 164 §:ssä tarkoitettut ulkopuolisen asian tuntijan tekemät päätökset.

Liikenteen turvallisuusviraston, puolustusvoimien tai sotilasilmailuviranomaisen muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea oikaisua päätöksen tehneeltä viranomaiselta siten kuin hallintolaisissa säädetään.

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitettua oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaisissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen luvan, todistuksen, hyväksynnän, nimeämisen ja lääketieteellisen kelpoisuuden peruuttamista tai rajoittamista sekä Liikenteen turvallisuusviraston antamaa käskyä ja kieltoa koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaisissa säädetään.

Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Rakentamislupaa koskevaa päätöstä lukuun ottamatta päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

18 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

182 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 37, 38, 47, 53, 55, 62, 73, 79 ja 87 §:n säännöksiä sovelletaan toimintaan kauko-ohjattavilla ilma-aluksilla kuitenkin vasta valtioneuvoston asetuksella säädettävästä ajankohdasta alkaen.

183 §

Kumottavat säädökset

Tällä lailla kumotaan ilmailulaki (1194/2009), lukuun ottamatta lentotoimintalupaa koskevia 68 ja 69 §:ä siltä osin kuin ne koskevat kaupallista ilmakuljetusta ilmapallolla.

184 §

Siirtymäsäännökset

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olevat luvat, hyväksynät, kiellot ja päätökset pysyvät

voimassa sellaisina kuin ne olivat tämän lain voimaan tullessa. Ennen tämän lain voimaantuloa vieraan valtion kanssa tehdyt sopimukset pysyvät voimassa sellaisina kuin ne olivat tämän lain voimaan tullessa.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat käsitellään ja ratkaistaan tämän lain voi-

maan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan. Lain 183 §:n mukaisesti kumottavan ilmailun nojalla annettuja asetuksia ja määräyksiä noudatetaan siihen saakka, kun ne erikseen kumotaan uusilla asetuksilla ja määräyksillä.

Laki

meripelastuslain 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan meripelastuslain (1145/2001) 14 §:n 2 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on laissa 752/2014, seuraavasti:

14 §

Oikeus tietojen saamiseen viranomaisilta

Rajavartiolaitoksella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä korvauksetta tietoja, jotka ovat tarpeen meripelastustoimen valmiussuunnittelua varten ja vastaavasti vaaratilanteissa meripelastustoimen tehtävien suorittamista varten seuraavasti:

3) Liikenteen turvallisuusviraston pitämästä ilma-alusrekisteristä sekä Viestintäviraston pitämästä ilmailun hätäpaikannuslähetinrekisteristä ilma-alusta ja ilma-aluksen omistajaa ja haltijaa koskevia tietoja;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Helsingissä 24 päivänä lokakuuta 2014